

SLAVICA KOVAČ
MIRJANA JUKIĆ
DANIJELA ZAGOREC

HRVATSKA KRIJESNICA HRVATSKA ČITANKA

RADNA BILJEŽNICA
ZA JEZIK, KOMUNIKACIJU I KNJIŽEVNOST
ZA 5. RAZRED OSNOVNE ŠKOLE

LJEVAK

Zagreb, 2019.

Za nakladnika
Ivana Ljevak Lebeda

Urednice
Slavica Kovač
Mirjana Jukić

Izvršna urednica
Ivona Despot

Recenzentice
Ana Lisica
Darija Vidaković

Lektorica
Meri Farac Jemrić

Grafička urednica
Marija Friščić

Ilustracije i fotografije
Petra Brnardić
Nikola Plečko
Davorin Švaner
Hana Tintor
www.shutterstock.com
www.freepik.com

Osmosmjerke izradila
Mia Jukić

Grafičko oblikovanje
i priprema za tisak
Studio Ljevak

Autori digitalnih sadržaja

Irena Boćkai, Ana Brčić Bauer, Petra Brnardić, Zrinka Dodig, Melita Horvatek Forjan, Marija Friščić, Nataša Jakob, Ana Katulić, Anita Kiš, Ana Lisica, Roko Nakić, Marin Pavičić, Davorin Švaner – Budla Creative, Martina Tunuković, Ena Vladika, Marina Zlatarić

Tisak
Printera Grupa d. o. o.

ISBN 978-953-355-294-1

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001035409

Rješenjem Agencije za odgoj i obrazovanje, klasa: 602-09/19-01/0119, urbroj: 561/1-19/2 od 13. svibnja 2019., Zagreb, odobrava se uporaba udžbenika Hrvatska krijesnica - radna bilježnica za jezik, komunikaciju i književnost u 5. razredu osnovne škole

© Naklada Ljevak, Zagreb, 2019.

Hvala što bez pisanog dopuštenja nakladnika ne kopirate, reproducirate ili na bilo koji drugi način ne kršite autorska prava

KOMUNIKACIJA

Kako izdvojiti i zabilježiti važno u tekstu	6
Kako napisati sastavak	9
Kako pripremiti govor	11
Stvaralačko prepričavanje	14
Opisivanje osobe	18
Elektronička pisana komunikacija	21

HRVATSKI JEZIK

Promjenjive i nepromjenjive riječi	23
Prilozi	25
Prijedlozi	28
Veznici	30
Usklici i čestice	32
Nepromjenjive riječi – usustavljivanje	35
Imenice	37
Sklonidba imenica	40
Nominativ i vokativ	43
Akuzativ i genitiv	45
Dativ i lokativ	47
Instrumental	50
Sklonidba/deklinacija – usustavljivanje	52
Pridjevi	55
Sklonidba pridjeva	57
Stupnjevanje pridjeva	59
Pridjevi – usustavljivanje	62
Glagoli	64
Prezent	68
Perfekt	71
Futur prvi	74
Glagoli – usustavljivanje	77

Promjenjive riječi – usustavljivanje	79
Nepromjenjive i promjenjive riječi – usustavljivanje	81
Hrvatski jezik i dvojezičnost	83
Veliko početno slovo	89

KNJIŽEVNOST

Književnost i druge umjetnosti	94
Bajka	98
Pejzažna lirska pjesma, stilska izražajna sredstva	103
Pripovjedne tehnike – opisivanje	108
Pripovjedne tehnike – pripovijedanje	110
Pripovjedne tehnike – dijalog	113
Igrokaz	116
Budi pjesnik/pjesnikinja – napiši pjesmu	122
Karakterizacija lika govorom i postupcima	126
Neknjiževni tekst	131

Komunikacija

Kako izdvojiti i zabilježiti važno u tekstu

Kako napisati sastavak

Kako pripremiti govor

Stvaralačko prepričavanje

Opisivanje osobe

Elektronička pisana komunikacija

Hrvatski jezik

Promjenjive i nepromjenjive riječi

Prilozi

Prijedlozi

Veznici

Usklici i čestice

Nepromjenjive riječi – usustavljivanje

Imenice

Sklonidba imenica

Nominativ i vokativ

Akuzativ i genitiv

Dativ i lokativ

Instrumental

Sklonidba/deklinacija – usustavljivanje

Pridjevi

Sklonidba pridjeva

Stupnjevanje pridjeva

Pridjevi – usustavljivanje

Glagoli

Prezent

Perfekt

Futur prvi

Glagoli – usustavljivanje

Promjenjive riječi – usustavljivanje

Nepromjenjive i promjenjive riječi – usustavljivanje

Hrvatski jezik i dvojezičnost

Veliko početno slovo

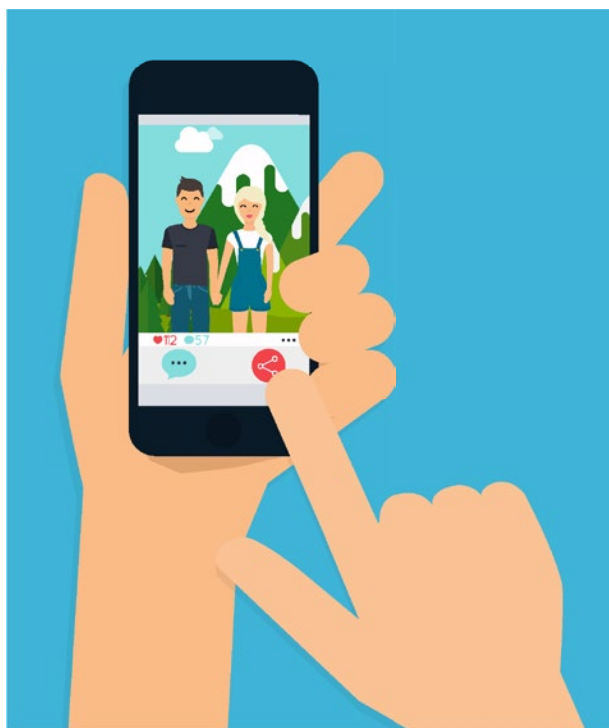
Kako izdvojiti i zabilježiti važno u tekstu

Objavljivanje tuđih fotografija na društvenim mrežama

Iako je dobna granica za otvaranje profila na većini društvenih mreža 13 godina, mnoga ih djeca otvaraju i ranije. Pritom često na mrežama objavljuju svoje fotografije, ali i fotografije druge djece.

U takvim situacijama djeca ponekad vrlo nepromišljeno objavljuju fotografije koje drugu djecu ponižavaju ili vrijeđaju. Ne razmišljaju kako će se djeca pritom osjećati i žele li uopće da se njihove fotografije javno objavljuju. Mnogi od njih ne razmišljaju da sve fotografije koje se jednom objave na internetu ostaju zauvijek u virtualnome svijetu. Svatko bi trebao razmišljati o tome koliko često objavljivati fotografije na društvenim mrežama. Kakve su to fotografije? Prikazuju li fotografije samo njih ili i druge osobe? Jesu li prije objave pitali druge osobe slažu li se s objavom fotografija na društvenim mrežama? Ako da, zašto da? Ako ne, zašto ne? Ako ih netko zamoli da maknu fotografiju koju su objavili, hoće li to učiniti? Što bi ti učinio/ učinila kada bi netko objavio tvoju fotografiju na društvenim mrežama bez tvojega dopuštenja? Je li netko već objavio tvoju fotografiju na društvenim mrežama bez tvojega dopuštenja?

Stoga prije objave na društvenim mrežama treba razmisliti je li potrebno objaviti tu fotografiju i kako će se zbog objave osjećati osobe koje se također nalaze na fotografijama. Svakako treba pitati druge osobe, bez obzira na to je li riječ o članovima obitelji, prijateljima ili profesorima, slažu li se oni s objavom.

prema brošuri *Poštivanje sebe i drugih u virtualnom svijetu*

Obogaćujem rječnik

društvene mreže – internetski prostor koji služi za međusobno povezivanje korisnika

virtualni svijet – prividni svijet stvoren kompjuterskim i videosustavima

brošura – manja knjiga mekoga uveza na temu nekih aktualnih pitanja

1. Pozorno pročitaj tekst pa odgovori na pitanja.

a) Koji sadržaj najavljuje naslov teksta?

Naslov teksta najavljuje sadržaj o objavljivanju fotografija na društvenim mrežama.

---

b) Od koliko se odlomaka sastoji tekst? Napiši zajedničku misao svakoga odlomka teksta.

uvod djeca otvaraju profile na društvenim mrežama i objavljuju svoje, ali i fotografije druge djece

razrada djeca objavljuju fotografije koje drugu djecu ponižavaju ili vrijeđaju ne razmišljajući kako će se druga djeca osjećati i žele li da se njihove fotografije objavljuju

zaključak prije objave fotografije na društvenim mrežama treba pitati druge osobe za suglasnost

c) Pozorno pročitaj prvi odlomak i iz njega prepisi tri ključne riječi.

društvene mreže

---

djeca

---

fotografije

---

d) Napiši o sadržaju drugoga odlomka četiri natuknice koje najbolje upućuju na ono što treba zapamtiti u tome odlomku.

– djeca objavljuju fotografije koje drugu djecu ponižavaju ili vrijeđaju

---

– ne razmišljaju kako će se druga djeca osjećati

– fotografije koje se objave na internetu ostaju zauvijek u virtualnom svijetu

---

– treba razmišljati o tome koje se fotografije objavljuju i koga one prikazuju

---

e) Napiši o sadržaju trećega odlomka dvije bilješke koje će ti pomoći da istakneš važan sadržaj zaključka teksta *Objavljivanje tuđih fotografija na društvenim mrežama*.

Prije objave fotografija na društvenim mrežama treba razmisliti je li potrebno objaviti te

fotografije i kako će se osjećati druge osobe koje se nalaze na njima. Svakako treba pitati druge

osobe slažu li se s objavom fotografija.

---

f) Sažeto prepričaj tekst *Objavljivanje tuđih fotografija na društvenim mrežama*. Izdvoji samo važne dijelove sadržaja.

Mnoga djeca otvaraju profile na društvenim mrežama i objavljuju svoje fotografije, ali i fotografije druge djece. Pri tome ne razmišljaju kako se osjećaju oni koji su na tim fotografijama i žele li uopće da se te fotografije objavljuju jer ih možda ponižavaju i vrijeđaju. Fotografije koje se objave na internetu ostaju zauvijek u virtualnom svijetu pa treba dobro razmisliti o tome koje se fotografije mogu objaviti. Svakako treba pitati druge osobe slažu li se s objavom fotografija. (Ovakav ili sličan odgovor.)

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Jo!)

a)	b)	c)	d)	e)	f)

Dijelovi sastavka

UVOD

- najavljuje temu, likove, mjesto i vrijeme radnje
- sastoji se od 3 do 4 rečenice
- zadnja rečenica najavljuje događanja u razradi

RAZRADA

- razrađuje temu
- najopširniji je dio sastavka
- ne smije biti preopširna
- sastoji se od 12 do 16 rečenica

ZAKLJUČAK

- podsjeća čitatelja na temu
- iznosi završnu misao o temi
- sastoji se od 3 do 4 rečenice

Kako napisati sastavak

1. Razmisli o temi o kojoj bi volio/voljela napisati sastavak. Koja bi to tema bila?

Osobni odgovor učenika.

2. Prikupi podatke o temi i izradi plan pisanja. Razradi plan prema strukturi/dijelovima sastavka. Za svaki dio sastavka napiši nekoliko natuknica.

Odluči kakav će biti ton tvog sastavka. Želiš li čitatelje nasmijati, rastužiti, uplašiti ili natjerati da se zamisle. Pazi na jezik, pravopis i urednost. Naglasi trodijelnu strukturu sastavka uvlačenjem retka.

uvod Osobni odgovor učenika.

(Obratiti pozornost na strukturu sastavka i pravilno pisanje natuknica.)

razrada

zaključak

3. Napiši sastavak u obliku školske zadaće na iscrtanu stranicu. Osmisli naslov sastavka.

Osobni odgovor učenika.	
(Obratiti pozornost na naslov, trodijelnu strukturu, jezik, pravopis i urednost.)	

- 4.** Zamijeni s učenikom iz klupe radnu bilježnicu. Označite pogreške znakovima za obilježavanje pogrešaka u tekstu (*Hrvatska krijesnica*, str. 12).
- 5.** Zamoli učitelja/učiteljicu da predstaviš svoj sastavak ostalim učenicima. Nakon toga razgovarajte o tome što je dobro, a što bi trebalo popraviti u tvom sastavku.
(Pohvaliti ono što je dobro u sastavku i dati poticajne upute za ono što treba popraviti.)

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – **trebam pomoć** (Oh!) – **ne znam** (Joj!)

1.	2.	3.	4.	5.

Kako pripremiti govor

1. Pozorno prouči članak o pravilima ponašanja za sigurnost na mreži/internetu.

Osobni odgovor učenika.

Osnovna pravila ponašanja za sigurnost na internetu

Koliko vremena dnevno možeš provesti na internetu, što valja objavljivati, a što ne, što učiniti ako dobiješ uvredljivu poruku ili te nepoznata osoba pozove na sastanak... S roditeljima dogovori pravila za sve te situacije i sastavite ugovor. Ugovor potpišite i stavite ga na vidljivo mjesto, kao podsjetnik. U svoj ugovor možete uključiti i pravila za gledanje televizije i igranje videoigara. Proučite primjer ugovora iz projekta *#Delete Cyberbullying* koji u Hrvatskoj provodi Udruga roditelja „Korak po korak”. U njemu se naglašava sigurnost na internetu, a ovo su pravila na koje se obvezuju dijete i roditelji.

DIJETE:

- Imam pravo služiti se elektroničkom opremom i internetom. To je za mene važan način komunikacije, druženja s prijateljima, igranja i učenja.
- Ako na internetu vidim ili pročitam nešto zbog čega osjećam strah, sram ili zbunjenost, potražiti ću pomoć roditelja.
- Kada se dopisujem s ljudima na internetu, služiti ću se nadimkom, kako nitko ne bi doznao moje pravo ime.
- Moje lozinke moja su tajna i jedino moji roditelji smiju znati moje lozinke.
- Ako se poželim sastati s nekim koga sam upoznao ili upoznala na internetu, posavjetovat ću se o tome s roditeljima. Zamolit ću ih da pođu sa mnom na taj sastanak.
- Neću prihvaćati darove nepoznatih osoba.
- Ako mi netko pošalje fotografiju na kojoj je bez odjeće ili traži od mene da pošaljem takvu fotografiju, ispričat ću roditeljima što se dogodilo. Neću nikome slati svoje fotografije.
- Neću slati uvredljive poruke. Neću odgovarati na uvredljive poruke ako ih netko pošalje meni. Poruku ću pokazati roditeljima.
- Prije nego što nešto „skinem” s interneta, provjerit ću s roditeljima je li to sigurno za naše računalo. Znam da bih tako mogao/mogla preuzeti viruse i opasne programe.

RODITELJ:

- Omogućiti ću djetetu sluzenje elektroničkom opremom u skladu s njegovom dobi i potrebama.
- Razumijem da se moje dijete s vršnjacima druži i u stvarnome i u virtualnome svijetu.
- Otvoreno ću razgovarati s djetetom o dobrim i lošim stranama interneta. Neću ga prisluškivati, ismijavati niti osuđivati njegovo ponašanje i interese.

- Dogovorit ću s djetetom uvjete služenja računalom i mobitelom s naglaskom na vrijeme.
- Ako mi dijete povjeri neki problem koji mu se dogodio na internetu, ostat ću miran/mirna. Poduzet ću sve da pomognem djetetu. Neću mu zabraniti služenje uređajima jer znam da to ne rješava problem.
- Ako posumnjam da netko zlostavlja moje dijete, potražiti ću pomoć psihologa i slučaj prijaviti policiji.
- Ako nešto ne znam, zamolit ću dijete da mi pokaže kako se služiti određenim programom, igrom ili aplikacijom.

Korak dalje može biti ugovor s pravilima koja će jednako vrijediti za sve članove obitelji – i djecu i roditelje, o posebnom „vremenu bez uređaja” tijekom obroka, prije spavanja, ujutro prije odlaska na posao i u školu te tijekom druženja.

prema: Ana Dokler, www.medijskapismenost.hr

Obogaćujem rječnik

ugovor – suglasnost dviju osoba ili više njih o uspostavljanju međusobnih odnosa

projekt – tema ili problem o kojemu istražuje više ljudi

lozinka – ugovorena tajna riječ kao znak prepoznavanja

- 2.** Pripremi dvominutni govor na temelju članka *Osnovna pravila ponašanja za sigurnost na internetu*. Obrati pozornost na korake u nastajanju govora (*Hrvatska krijesnica*, str. 14). Svaki korak dobro razradi. Sastavi govor u obliku teksta trodijelne strukture.

Osobni odgovor učenika.

(Obratiti pozornost da je učenik dobro razradio sve korake u nastajanju govora, da je napisao govor u obliku trodijelne strukture.)

- 3.** Podcrtaj u svojem govoru ključne riječi. One će te podsjetiti da u govoru ne zaboraviš istaknuti važne podatke o temi. Pripremljeni govor nemoj učiti napamet.
Osobni odgovor učenika.
- 4.** Pri govoru obrati pozornost na male savjete za izvođenje govora. Osobni odgovor učenika.
- 5.** Ocijeni svoj govor ocjenom od 1 do 5. Potom zamoli učitelja/učiteljicu i prijatelje u razredu da ocijene tvoj govor. Usporedi ocjene i zaključi jesi li dobro ocijenio/ocijenila svoj govor.
Osobni odgovor učenika.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Jo!)

moja ocjena	učiteljeva/učiteljčina ocjena	prosjeck učeničkih ocjena

Savjet

Prema primjeru ugovora iz projekta *#Delete Cyberbullying* sklopi sa svojim roditeljima ugovor o osnovnim pravilima ponašanja za sigurno služenje internetom.

Stvaralačko prepričavanje

1. Riješi konjićev skok pa ćeš dobiti mudru izreku.

Dobrodošao savjet: U konjićevu skoku rješavač se kreće po poljima kao konj na šahovskoj ploči.

	Tko	
se	ne	-di
ra-		-ji
bo-	gla-	-di

Početak mudre izreke označen je **crvenom** bojom.

Mudra izreka glasi: Tko radi, ne boji se gladi.

Objasni njezino značenje. Onaj tko radi, zaradi novac i može kupiti hranu.

ili Onaj tko radi u vrtu i na polju, može proizvesti hranu. (I sličan odgovor.)

2. Pročitaj La Fontaineovu basnu *Cvrčak i mrav*. Slijedi upute i tijekom drugoga čitanja basne prema pitanjima u tablici piši bilješke.

Cvrčak i mrav

Cijelo je ljeto mali cvrčak pjevao i veselio se toplu suncu, šarenu cvijeću i zelenoj travi. Kamo god je skočio, svugdje je bez napora i brige nalazio hranu.

Ali kad je stigla zima, sve je opustjelo, a mali je cvrčak drhturio od studeni. Stala ga je glad moriti. Sjetio se svoga znanca mrava, koji je cijelo ljeto marljivo sabirao zrno po zrno za zimu, pa pohrli k njemu i zamoli ga da mu posudi koje zrnice kako ne bi umro od gladi. Mrav ga upita: „A što si radio ljeti, da nisi ništa spremio za zimu, kako to čine ostale brižne životinje?” „Pjevao sam i zabavljao druge pa je tako odlazio dan za danom i ljeto je brzo prošlo.”

„Pjevao si?” mrav će živahno, „e, ako je tako, a ti sada lijepo pleši, brže će ti proći zima.” Ode mrav svojim putom i ostavi cvrčka samog.

upute za čitanje teksta	pomoćna pitanja za čitanje teksta	bilješka
Izdvoji temu teksta.	<i>O čemu je riječ u tekstu?</i>	– o gladnom cvrčku i sitom mravu
Izdvoji iz teksta 1. važan podatak iz kojeg saznaješ više o temi.	<i>Zašto je cvrčak bio gladan zimi?</i>	– cvrčak je bio gladan jer je cijelo ljeto pjevao i veselio se i nije spremao hranu za zimu
Izdvoji iz teksta 2. važan podatak iz kojeg saznaješ više o temi.	<i>Zašto mrav nije bio gladan zimi?</i>	– mrav nije bio gladan zimi jer je cijelo ljeto marljivo sabirao zrno po zrno za zimu
Izdvoji probleme u basni.	<i>Što je mrav shvatio kad je počela zima? Koji je problem uočio?</i>	– mrav je shvatio da je dobro postupio što je ljeti skupljao hranu za zimu – uočio je razliku između onih koji rade i onih koji se zabavljaju
	<i>Kako je mrav postupio prema cvrčku kad ga je zamolio za pomoć?</i>	– mrav je cvrčka upitao zašto nije spremao hranu za zimu i nije mu htio dati hranu
Objasni uzroke problema.	<i>Na što cvrčak nije mislio dok je ljeti pjevao i zabavljao druge?</i>	– cvrčak ljeti nije mislio kako će preživjeti zimu
	<i>Zašto mrav nije htio pomoći cvrčku?</i>	– mrav nije htio pomoći cvrčku jer je želio da cvrčak uvidi svoju pogrešku i postane odgovoran za svoje postupke

3. Na temelju bilježaka sažeto prepričaj basnu.

Osobni odgovor učenika.

- 4. Pripremi se za stvaralačko prepričavanje basne. Bilješke će ti poslužiti u izradi plana stvaralačkoga prepričavanja prema trodijelnoj strukturi. Za svaki dio sastavka napiši nekoliko natuknica.**

U stvaralačkome prepričavanju možeš:

- a) uvesti nove likove
- b) uvesti nove događaje
- c) promijeniti gledište
- d) promijeniti mjesto i vrijeme radnje
- e) promijeniti završetak basne.

1. Uvod

(Najavi temu, imenuj likove, odredi mjesto i vrijeme radnje.)

Osobni odgovor učenika.

---

2. Razrada

Navedi događaje

(Razradi osobine likova koji sudjeluju u događajima, navedi njihove osjećaje i postupke prema drugima. Napiši obilježja prostora gdje su se događaji dogodili. Razradi temu.)

Osobni odgovor učenika.

---

3. Zaključak

(Na koji su se način razriješili događaji povezani s likovima? Napiši zaključak o onome što proizlazi iz uvoda i razrade. Napiši završnu misao basne.)

Osobni odgovor učenika.

---

5. Stvaralački prepričaj basnu na temelju napisanih natuknica. Osmisli novi naslov basne.

Osobni odgovor učenika.

6. Pročitaj svoju basnu ostalim učenicima. Nakon toga razgovarajte o tome što je dobro, a što bi trebalo popraviti u tvom sastavku.

(Pohvaliti ono što je dobro u sastavku i dati poticajne upute za ono što treba popraviti.)

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Jo!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.

Opisivanje osobe

Lucija

U Lukin je razred došla nova učenica. Učiteljica im je rekla da se zove Lucija i da dolazi iz vrlo lijepa kraja naše domovine koji se zove Slovenija. Ili možda Slavonija? Luki zemljopis nikad nije bio jača strana.

Lucija je bila drukčija. Drukčije se odijevala. Kao stari žurnal, rekla je Lana. Drukčije je govorila. Nekako razvlačeći. A upotrebljavala je i čudne riječi. Rekla bi, na primjer, patike umjesto tenisice. Svi su joj se smijali. I ona se u početku smijala. No kad je shvatila da joj se rugaju, prestala se smijati. Postala je tiha i šutljiva. Na poslijetku je posve prestala govoriti. Progovorila je samo kad bi je učiteljica pitala. A uvijek je sve znala, i učiteljica ju je hvalila.

Sjedila je sama u zadnjoj klupi. Sama je dolazila u školu i sama se vraćala kući. Nije imala prijatelja i ni s kim se nije družila.

Ivanka Borovac, *Hepiend za djevojčicu sa šibicama* (ulomak)

Obogaćujem rječnik

kao stari žurnal – staromodno odjevena osoba (podrugljivo)

hepiend – od *happy end*, sretan završetak

1. Što saznaješ o Luciji u uvodnome dijelu teksta?

Lucija je nova učenica u Lukinom razredu koja je došla iz Slavonije.

2. Prepiši rečenice iz razrade u kojima se govori kako se Lucija odijevala.

„Drukčije se odijevala. Kao stari žurnal, rekla je Lana.“

3. Objasni svojim riječima što o njezinu govoru piše književnica.

Lucija je drukčije govorila, zavlačila je i upotrebljavala čudne riječi. Učenicima je bilo čudno što govori patike umjesto tenisice. Učenici su joj se zbog toga rugali i ismijavali je.

4. Opiši kako se ponašala Lucija kad je shvatila da joj se učenici u razredu rugaju.

Kada je Lucija shvatila da joj se učenici rugaju, prestala se smijati, postala je tiha i šutljiva. Na kraju je potpuno prestala govoriti, osim kad ju je učiteljica pitala jer je sve znala.

5. Što o Luciji saznaješ iz zaključka teksta?

Lucija je bila usamljena jer nije imala prijatelja.

6. Zadatak ima dva dijela.

Zaokruži slovo uz točnu tvrdnju.

- a) U tekstu se pripovijeda o Lucijinu obiteljskom životu.
- ☒ b) U tekstu je prikaz Lucijinih karakterističnih pojedinosti.
- c) Tekst je napisan u obliku razgovora između Lucije i Luke.

Na temelju izabrane tvrdnje imenuj vrstu teksta.

Ovaj tekst je opis.

7. Služeći se *Planom opisa*, prepisi iz teksta:

- a) opis Lucijina vanjskog izgleda

„Drukčije se odijevala. Kao stari žurnal...”

- b) opis Lucijinih unutarnjih osobina.

„No kad je shvatila da joj se rugaju, prestala se smijati. Postala je tiha i šutljiva. Na posljetku je posve prestala govoriti. A uvijek je sve znala, i učiteljica ju je hvalila. Sjedila je sama u zadnjoj klupi. Sama je dolazila u školu i sama se vraćala kući. Nije imala prijatelja i ni s kim se nije družila.”

Plan opisa

1. vanjski izgled:

- **stas** (visina, debljina)
- **odijevanje**: odjeća, obuća (stil)
- **držanje/gesta**: hod, položaj glave, ruke, tijela (način na koji se kreće)
- **pojedinosti**: mimika (izraz lica), nešto zanimljivo, neobično, izražajno

2. unutarnje osobine:

- **postupci**: ljubaznost, hrabrost, odvažnost, sramežljivost...
- **ponašanje**: tužno, veselo, razigrano, nametljivo, suzdržano...

- 8.** Opiši osobu iz svojega razreda tako da ostali učenici pogodbe koga opisuješ. Napiši naslov tako da ne otkriješ o kome je riječ. Prisjeti se *Malih savjeta za opisivanje* (Hrvatska krijesnica, str. 22).

Osobni odgovor učenika.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – **trebam pomoć** (Oh!) – **ne znam** (Joj!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

Elektronička pisana komunikacija

1. Prouči primjer e-pisma. U prazne pravokutnike upiši dijelove e-pisma: **e-adresa primatelja**, **naslov ili tema pisma**, **oslovljavanje primatelja**, **kratak sadržaj pisma**, **pozdrav**, **potpis**, **privitak e-pismu**.

The screenshot shows an email composition window titled "Novo e-pismo". The interface includes a header bar with a minus sign, a link icon, and a close button. The main body of the email is divided into several sections, each with a label pointing to it from the left or right:

- e-adresa primatelja**: Points to the recipient's email address, `a.vujic5@skole.hr`.
- naslov ili tema pisma**: Points to the subject line, **Što učiniti u slučaju elektroničkoga nasilja**.
- oslovljavanje primatelja**: Points to the salutation, **Draga Ana!**.
- kratak sadržaj pisma**: Points to the main body of the email, which contains text about cyberbullying and a link to a document.
- pozdrav**: Points to the closing, **Srdačan pozdrav, Marin.**.
- potpis**: Points to the signature, **Srdačan pozdrav, Marin.**.
- privitak e-pismu**: Points to the attachment, **Što učiniti u slučaju elektroničkoga nasilja.docx (15 kb)**.

The email body text reads: "Šaljem ti upute za učenike *Što učiniti u slučaju elektroničkoga nasilja*. Razgovaraj o njima sa školskom pedagoginjom. Bilo bi ih dobro objaviti na školskome portalu. Važno je da svi učenici znaju komu se mogu obratiti u slučaju elektroničkoga nasilja. U privitku ti šaljem *Razlike između nasilja u stvarnome životu i elektroničkoga nasilja*. I njih ćemo objaviti na portalu."

2. Zadatak ima dva dijela.

a) Pročitaj tekst pritvka e-pismu **Što učiniti u slučaju elektroničkoga nasilja**.

Što učiniti u slučaju elektroničkoga nasilja

1. Ako ti tko pošalje zlonamjernu ili prijeteću poruku, nemoj odgovarati! Pokaži je roditeljima ili odrasloj osobi u koju imaš povjerenja!
2. Blokiraj broj s kojeg ti stižu neželjene poruke! Možeš blokirati ili prijaviti korisnike na svim društvenim mrežama.
3. Prijavi elektroničko nasilje roditeljima, učitelju/učiteljici, prijatelju/prijateljici. Oni ti mogu pomoći. Nasilje možeš prijaviti i policiji na *Red Button* - <https://redbutton.mup.hr/>. Sačuvaj sve neugodne poruke, fotografije i brojeve telefona s kojih primaš neželjene poruke ili pozive. Oni su dokaz zlostavljanja i poslužiti će policiji u pronalaženju zlostavljača.

- b) Zamisli da pišeš e-pismo školskoj pedagoginji ili školskomu pedagogu u kojemu ćeš predložiti što bi škola trebala poduzeti kako bi spriječila pojavu elektroničkoga nasilja među učenicima. E-adresu svoje škole pronaći ćeš na mrežnoj stranici škole. Pazi na dijelove e-pisma. Poštuj pravopisna i gramatička pravila.

Novo e-pismo

Prima

Cc Bcc

Naslov e-pisma

Osobni odgovor učenika.
(Obratiti pozornost na dijelove e-pisma, pravopisnu i gramatičku normu.)

↶ ↷

Sans Serif

↕

B I U

A

☰ ☷ ☹ ☺

☰ ☷ ☹ ☺

Pošalji

A

📎

🔗

😊

📷

🔒

🗑

⋮

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

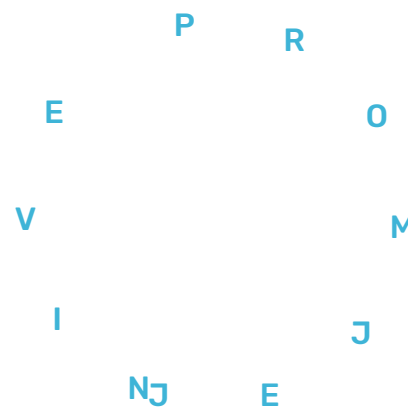
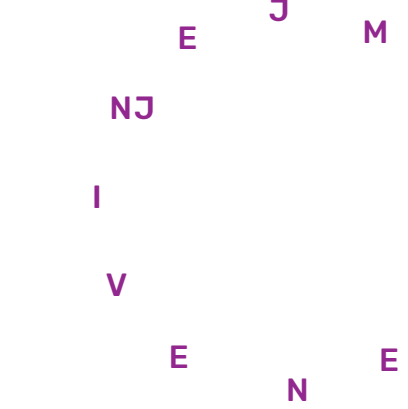
znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joj!)

1.	2.

22

Promjenjive i nepromjenjive riječi

1. Pronađi prvo slovo riječi u svakome krugu i odgonetni kakve mogu biti riječi u različitim rečeničnim situacijama. *Dobrodošao savjet: Pazi u kojemu ćeš smjeru čitati slova u krugu!* Rješenja napiši na crte ispod krugova.

promjenjive	RIJEČI	nepromjenjive

2. Dopuni sljedeće rečenice odgovarajućim oblikom riječi škola.

U njihovu selu nema škole.

Vesna se približavala školi.

Ispred sebe sam ugledao veliku školu.

Dolazim ti, školo moja!

Svi su govorili samo o školi.

Ponosim se svojom školom.

3. a) U sljedećim riječima odvoji dio riječi koji se mijenja, kao što je pokazano u primjeru.

pjesma, pjesmu, pjesmi	pjesm-a <u>pjesm-u, pjesm-i</u>
jesenska, jesenske, jesenskoj	jesensk-a <u>jesensk-e, jesensk-oj</u>
radimo, radite, rade	rad-imo <u>rad-ite, rad-e</u>

- b) Dopuni sljedeću rečenicu.

Riječi pjesma, jesenska i radimo imaju dva dijela: nepromjenjivi dio koji se naziva

osnova i promjenjivi dio koji se naziva nastavak.

4. Imaju li riječi **i** i **niz** nepromjenjivi i promjenjivi dio? Objasni.

Riječi **i** i **niz** nemaju promjenjivi i nepromjenjivi dio jer ne mijenjaju oblik.

---

5. Prepiši iz teksta u tablicu pet promjenjivih i pet nepromjenjivih riječi.

U razredu sjedim u prvoj klupi do prozora. Nije lako sjediti na drvenom stolcu šest sati. Sestra moje prijateljice sjedi pokraj mene. Često joj ispod klupe ostane knjiga, pa je ja nosim za njom.

promjenjive riječi	nepromjenjive riječi
<u>razredu, sjedim, prvoj, klupi, prozora,</u>	<u>u, do, lako, na, šest, pokraj, često,</u>
<u>nije, sjediti, drvenom, stolcu, sati,</u>	<u>ispod, pa, za</u>
<u>sestra, moje, prijateljice, sjedi,</u>	<u>_____</u>
<u>mene, joj, klupe, ostane, knjiga, je, ja,</u>	<u>_____</u>
<u>nosim, njom</u>	<u>_____</u>

6. Riješi uspravna polja ispunjaljke i u prvome vodoravnom redu otkrit ćeš kakve su riječi u ispunjaljci.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
P	R	O	M	J	E	NJ	I	V	E
U	O	K	A	E	V	U	V	O	T
Ž	G	O	LJ	Ž	A	H	O	L	A

- mekušac koji puzi, s kućicom u koju se uvlači
- koštani izraštaj na glavi nekih životinja
- organ osjetila vida
- bat (ručno oruđe)
- životinja kojoj su leđa obrasla igličastim bodljama
- ime prve žene
- osjetilo mirisa
- muško ime (Ivan, Ivica)
- mužjak goveda
- žensko ime (teta bez t)

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.

Prilozi

1. Razdvoji srasle riječi pa ćeš otkriti što su prilozi. Oblikujući rečenicu, uporabi pravopisne znakove.

prilozimaseizričuokolnostiglagolskeradnjemjestovrijemenačin

Prilozima se izriču okolnosti glagolske radnje: mjesto, vrijeme, način.

2. Podcrtaj prilog u rečenici *Lijepa djevojka lijepo pjeva.*

Izaberi jedan od ponuđenih odgovora i zaokruži ga.

Prilozi se prilažu imenicama.

 pridjevima.

 glagolima.

3. Koji se prilozi skrivaju u ispremiješanim slogovima? Složi priloge.

Za svaki prilog napiši pitanje na koje odgovara i značenje koje ima.

DJE OV	JE SPRI DA	RE GO	TRA U NU	<u>Gdje?</u>
				pitanje
<u>ovdje</u>	<u>sprijeda</u>	<u>gore</u>	<u>unutra</u>	<u>mjesto</u>
				značenje
ĆAS NO	ČE VE RAS	DA SA	SE NAS JE	<u>Kada?</u>
				pitanje
<u>noćas</u>	<u>večeras</u>	<u>sada</u>	<u>jesenas</u>	<u>vrijeme</u>
				značenje
GLA NA ČKE VA	BRO DO	KO TA	TVE ČE NO ŠKE RO	<u>Kako?</u>
				pitanje
<u>naglavačke</u>	<u>dobro</u>	<u>tako</u>	<u>četveronoške</u>	<u>način</u>
				značenje

4. Dopuni rečenice mjesnim prilozima: ondje, tu, ovdje.

Pekali smo ribe ovdje. Udica mi je ostala tu.
(pokraj mene) (pokraj tebe)

Ribu smo donijeli ondje.
(pokraj njega)

5. Podcrtaj priloge u sljedećemu tekstu pa ih razvrstaj po značenju.

Polako smo krenuli uzbrdo. Planina je bila pod našim nogama.

– Gle, vjevericu! – brat mi je veselo pokazivao gore. Brzo sam pogledala uvis. Vjeverica se spretno penjala po stablu.

Odmah sam iz džepa izvukla mobitel. Želim fotografiju vjevericu.

– Jesam li ga sinoć napunila? Jučer sam bateriju ispraznila do kraja – pomislim.

Srećom baterija je bila puna, a vjeverica još na stablu.

Kliknem odozdo. Uspješno sam snimila svoju prvu fotografiju vjeverice. Bio je to trenutak koji sam oduvijek priželjkivala.

učnički rad

mjesni prilozi:	<u>uzbrdo,</u>	<u>gore,</u>	<u>uvis,</u>	<u>odozdo</u>
vremenski prilozi:	<u>odmah,</u>	<u>sinoć,</u>	<u>jučer,</u>	<u>oduvijek</u>
načinski prilozi:	<u>polako,</u>	<u>veselo,</u>	<u>brzo,</u>	<u>spretno</u>

6. Zadatak ima dva dijela.

a) Podcrtaj priloge.

b) Razvrstaj priloge u odgovarajuće oblike.

– Marija, mogla bi mi ponekad pomoći. – govorila mi je glasno mama. U rukama je nosila stvari koje sam jučer pobacala po dnevnoj sobi.

– Nemoj biti budna. Moraš rano ustati. Ovdje su ti čiste hlače. Prljavo rublje stavi tamo, u kupaoonicu. Ja idem dolje.

Pravila sam se da čvrsto spavam. Čekala sam da mama zaspi. Sutra je Majčin dan i ja sam imala dobar plan. Čula sam jednolično disanje iz njezine sobe. Počela sam brzo pospremati. Knjige sam pažljivo vratila na police, igračke u kutiju, a čistu odjeću u ormar. Polako me hvatao umor, no pogled na sobu davao mi je snagu.

Uzela sam papir i na njemu napisala: „Draga mama! Ne mogu ti ništa veliko kupiti, ali odsad ću ti pomagati. Voli te tvoja Marija!”

prema: Tamara Vrbanić, *Majčin dan*

VREMENSKI PRILOZI	NAČINSKI PRILOZI	MJESNI PRILOZI
<u>ponekad</u>	<u>glasno</u>	<u>ovdje</u>
<u>jučer</u>	<u>čvrsto</u>	<u>tamo</u>
<u>rano</u>	<u>brzo</u>	<u>dolje</u>
<u>sutra</u>	<u>pažljivo</u>	
<u>odsad</u>	<u>polako</u>	

7. Napiši tri rečenice u kojima će riječi **razdragano**, **umiljato**, **zaneseno** biti pridjevi i tri rečenice u kojima će te iste riječi biti prilozi.

Osobni odgovor učenika.

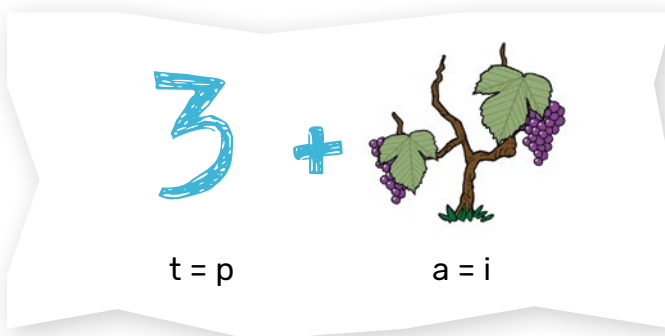

---

8. Riješi rebus.

PRILOZI

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joj!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

Prijedlozi

1. Poigraj se. U rečenici-skrivalici pronadi naziv jedne vrste nepromjenjive riječi.

»NAPRIJEDI!« LOZINKA GLASI.

prijedlozi

2. Dopuni tvrdnje o prijedlozima.

- a) Obično su kratke riječi.
- b) Nemaju osnovu i nastavak.
- c) Pripadaju nepromjenjivim riječima.
- d) Stoje ispred promjenjive riječi i mijenja joj oblik.
- e) Ponekad imaju isti oblik kao prilozi.
- f) Izriču odnose među bićima, stvarima i pojavama.

3. Zaokruži u sljedećim rečenicama prijedloge i podcrtaj imenice između kojih se izriče (naglašava) odnos.

U rukama Pažanki nastaje prekrasna čipka. Čipka se šije na kartonu. Čipka se može kupiti kod čipkarica.

4. Dopuni prijedlozima sljedeći tekst.

Paška je čipka nastala u drevnoj Mikenj odakle je u antičko doba trgovačkim putom došla do Paga i zadržala se do danas. Razlikuje se od drugih vrsta čipaka po tome što se šije tankim koncem i što je čvrsta. Pašku čipku moguće je nabaviti kod čipkarica koje ju u ljetnim mjesecima šiju ispred vrata svojih kuća.

5. Zaokruži prijedloge u sljedećemu tekstu.

Otok Pag poznat je po prekrasnoj čipki koju Pažanke izrađuju od bijela konca. Čipka je sastavni dio njihove nošnje. Može se vidjeti na prsnom dijelu košulje kako viri ispod kratka tamna kaputića. Čipka se stavlja na vidljiva mjesta na košuljama, na rukavima, na ogrlici, otvoru na prsima i kao otvor na kraju rastvorena rukava. Prevladava bijelo na bijelome. Tom dragocjenom čipkom urešen je i rubac koji nose na glavi. On je jako uškrobljen i složen u kruti trokutasti oblik te pričvršćen zlatnom ili srebrnom filigranskom iglom. U svečanim prigodama Pažanke nose ogrlice od filigranskih kuglica i naušnice s privjescima.

6. Napiši po čemu je poznat tvoj kraj. Zaokruži prijedloge u svojem tekstu.

Osobni odgovor učenika.

(Pripaziti na riječi koje su zaokružene.)

---

7. Zaokruži slovo uz rečenicu u kojoj prepoznaješ prijedlog. Podcrtaj ga.

- a) Čipkarice sjede ispred kuće.   b) Ispred izlažu svoje radove.

Objasni zašto je riječ istoga oblika u jednoj rečenici prilog, a u drugoj prijedlog.

U prvoj rečenici riječ ispred je prijedlog jer dovodi u odnos imenice čipkarice i kuće, a u drugoj rečenici ista je riječ prilog jer odgovara na pitanje gdje.

8. Zaokruži slovo uz pogrešno napisane rečenice.

Napiši ih pravilno.

- a) Mirjana putuje sa Zdravkom.

Sa mnom će ti biti zabavno.

- b) S menom će ti biti zabavno.

- c) Ivan se uputio k Gordani.

Ivan se uputio ka Gordani.

- d) Krenuli su ka gradu.

9. Dopuni rečenice prijedlozima k ili kod. Pazi na smisao rečenica.

Doći ću k tebi danas jer mi je bilo zabavno kad sam posljednji put bio kod tebe.

Jučer sam bila kod bake pa smo zajedno otišle k tetki u posjet.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Jo!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.

Veznici

1. Otkrij u rečenici-skrivalici naziv za nepromjenjive riječi koje povezuju dvije

_____ riječi _____, dva skupa _____ riječi _____ ili dvije _____ rečenice _____.

BRODSKI VEZ NI CIMU NITKO NIJE DIRAO OSIM MOGA DJEDA.

2. Zaokruži veznike u Ezopovoj basni *Kornjača i zec*.

Kornjača i zec prepirali se zbog brzine. Stoga odluče da se natječu pa utvrde rok i mjesto te krenu na put. Zec, zbog prirodene brzine, nije toliko mario za utrku, nego legne kraj puta i stane drijemati, a kornjača je, znajući svoju sporost, trčala bez prekida pa prestigla zeca koji je spavao i dobila pobjedničku nagradu.

3. Dopuni učenički rad *Kruh moje majke* odgovarajućim veznicima: **i, te, pa, a, i, a, i, te, pa, i, ni, jer, a, da, i, i, da**.

U mojem selu sve miriše na jesen. Jabuke, kruške   i   poneka šljiva završile su u pekmezu   i   kolačima. Moja majka svakoga dana peče domaći kruh,   a   ja joj rado u tome pomažem. Najprije u posudu stavi brašno, posoli ga   pa/te/i   doda kvasac. Nakon toga ulije toplu vodu   pa/te/i   sve dobro miješa drvenom kuhačom. Stojim pokraj nje   pa/te/i   čekam   da   mi da grudicu tijesta. Ona će biti moj kruščić. Dobro zagrijemo pećnicu   pa/te/i   kruh stavljamo peći. Ubrzo se kućom širi krasan miris,   a   kruh sve više raste   i   prekriva se smeđom koricom. Kada je pečen, mama ga zamota u čistu krpu   pa/te/i   pusti   da   se odmara. Tada dolazi na red moj kruščić. Uzimam pekmez od šljiva. Punim svoj kruščić   i   jedem ga s posebnim užitkom. Ne smetaju mi jak vjetar   ni   dosadna kiša   jer   je u kući toplo   i   mirisno,   a   ja sjedim pokraj svoje majke. Ponosim se našim kruhom!

4. Napiši sastavak o poslu koji rado obavljaš s članom svoje obitelji. Zaokruži veznike u svojem sastavku. Pri pisanju sastavka pazi na uvod, razradu i zaključak! Napiši naslov sastavka.

_____

Osobni odgovor učenika.

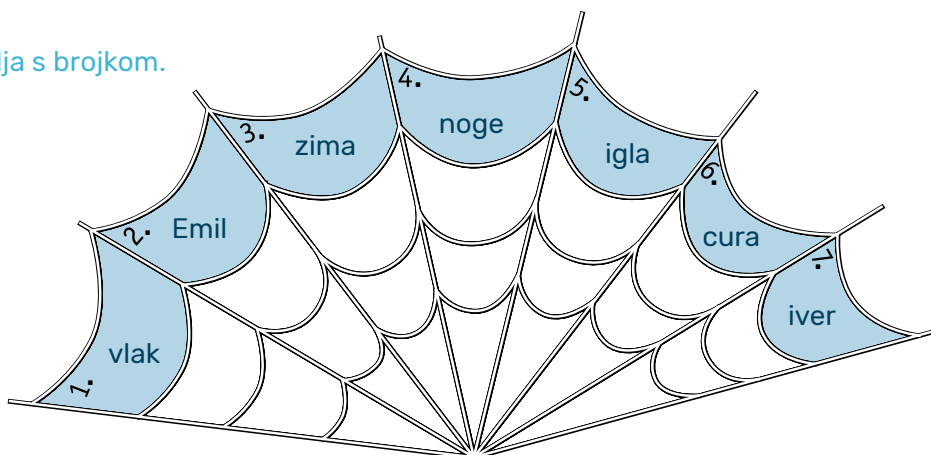
_____

_____

_____

Uspravno upisuj riječ u polja s brojkom.

1. ima vagone
2. --- i detektivi
3. bijelo godišnje doba
4. dio tijela kojim se hoda
5. šivaći pribor
6. djevojka (razgovorno)
7. trijeska, komadić drveta

Prva slova upisanih riječi čine riječ VEZNICI.

znam (Hura!) – **trebam pomoć** (Oh!) – **ne znam** (Joj!)

1.	2.	3.	4.	5.

Usklici i čestice

1. Podcrtaj usklike u pjesmi *Pjesma cipela* Stjepana Jakševca.

Kroz prozor slušam
dok sunce sja –
posvuda pjesma
cipela!

Idu muške –
tupa-tup
a vojničke –
trupa-trup
posve nove –
škripa-škrip
ženske lake –
šik-šik-šik
pa djedove –
hlapa-hlup
i bakine –
šlapa-šlup

poderane –
huup-pu
a dječачke –
tip-tup
potkovane –
cvink-cvank
raskvašene –
zvink-zvank
i još neke –
klip-klap
i poneke –
cip-cap-cap

Stalno tako
jedan, dva –
slušam pjesmu
cipela!

Koje značenje imaju podcrtani usklici?

Podcrtani usklici oponašaju zvukove različitih cipela.

---

2. Upiši odgovarajuće usklike u zadane oblačiće. Osobni odgovor učenika.

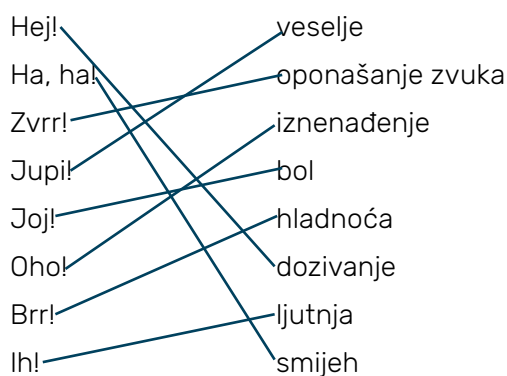
3. Zaokruži usklike pa odredi njihovo značenje.

Mama i tata uče svoje dijete:

- Kako kaže mačka?
- Mijau, mijau...
- Bravo! A kako kaže pas?
- Vau, vau...
- Odlično! A kako kaže miš?
- Klik, klik...

značenje: oponašanje zvukova prirode

---

4. Crtama poveži usklike s njihovim značenjem.**5. Napiši pravopisni znak gdje je potrebno.**

Ah, baš sam se umorio.
 Zar ne čuješ?
 Oho!
 Hej, dugo te nisam vidio!/.
 Halo!
 Šic!
 Da, svi smo dobro.

6. Napiši pravilno pogrešno napisane rečenice.

Da li si našao autić?

Jesi li našao autić?

Neznam gdje sam ga ostavio.

Ne znam gdje sam ga ostavio.

Taj mi je autić ne poznat.

Taj mi je autić nepoznat.

Ne moj ga baciti.

Nemoj ga baciti.

7. Ispod svakoga osjećajnika napiši odgovarajući usklik: Joj! Uh! Oho! Hura! Šmrc!

Uh!

Joj!

Oho!

Šmrc!

Hura!

8. Preoblikuj izjavne rečenice u upitne rabeći česticu li.

Sutra ćeš igrati utakmicu. Hoćeš li sutra igrati utakmicu?

Naučila si povijest. Jesi li naučila povijest?

9. Preoblikuj izjavne rečenice u upitne rabeći česticu zar.

Tako je lakše. Zar je tako lakše?

Opet se nisi probudila na vrijeme. Zar se opet nisi probudila na vrijeme?

10. Slova u oblicima daju dva pojma. Važno je pronaći prvo slovo.

U S C
I L K E Č E
C S C

Rješenje je USKLICI i ČESTICE.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oho!) – ne znam (Joj!)

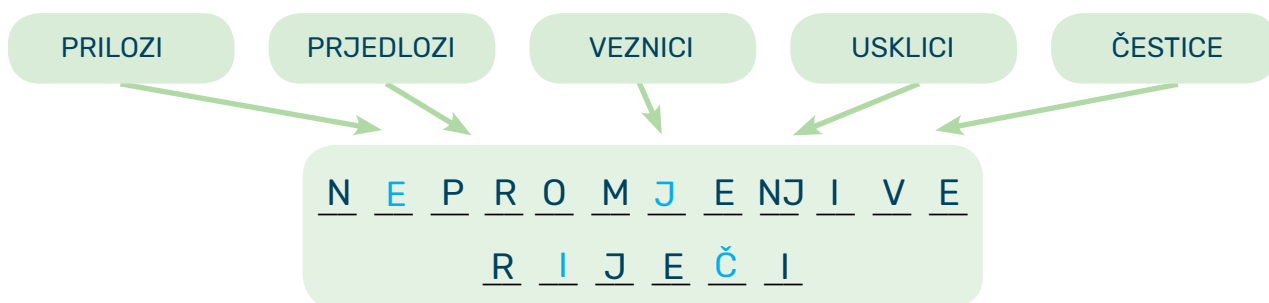
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.

Nepromjenjive riječi

usustavljivanje

1. Igra asocijacije pomoći će ti u rješavanju zadatka.

- dopunjuju glagole
- u s. r. imaju oblik kao pridjevi
- izriču okolnosti: vrijeme – *sada* mjesto – *ispred* način – *brzo*
- stoje ispred imenica
- neki su oblikom jednaki prilozi
- izriču odnos
- mogu imati navezak
- mijenjaju oblik riječima
- o, u, na, po...
- povezuju dvije rečenice
- povezuju dva skupa riječi
- povezuju dvije riječi
- vezničke riječi
- neke odvajamo zarezom
- i, pa, te, a, ali, da, jer...
- samostalne riječi
- zarez ili uskličnik
- izriču osjećaje
- izriču doziv
- oponašaju zvukove
- *joj, hej, buć, šic...*
- preoblikuju rečenice
- pišu se nesastavljeno s glagolom
- poštapalice
- oblikuju upitne rečenice
- oblikuju niječne rečenice
- *zar, li, ne...*

2. Razvrstaj u tablicu nepromjenjive riječi iz teksta Blanke Dovjak Matković.

Opet si se skitao, ti stara radoznalčino! – klikne djed prijekorno i dohvati svoj stari dalekozor s police. – Kuda li si zavirivao? – gundao je djed.

Eh, taj stari djedov dalekozor! Uvijek je radoznalo zagledavao u tuđa dvorišta, gledao brodove na dalekoj pučini te pratio zrakoplove. Daleke je stvari približavao onomu tko je kroz njega gledao jer je imao debelo povećalo.

Svi su ga voljeli. Otimali se za njega nedjeljom ili blagdanom. – Oho, baš sam omiljen! – veselio se. Bio je radoznao. Zar je to grijeh? Hm! – Ne ili da? – pitao se.

prilozi	prijedlozi	veznici	usklici	čestice
opet	s	i	eh	li
prijekorno	u	te	oho	baš
kuda	na	jer	hm	zar
uvijek	kroz	ili		ne
radoznalo	za	ili		da

3. Upiši zadane riječi na odgovarajuća mjesta u pjesmi učenika iz Duge Rese.

hu-hu-hu, u, tamo, oko, kroz, nek, sa, ne, noću, u, na, jao, da, ne, na, i, hu-hu-hu, poput, opet, hudobno, u

Prijedloge upiši na **plave** crte, **usklike** na **narančaste**, **priloge** na **zelene**, **veznike** na **ružičaste**, **čestice** na **ljubičaste**.

Huk u **noći**

Hu-hu-hu !

Tko to tamo huče?

Možda vjetar puše

kroz grane voćaka

oko naše male kuće?

Sa strahom otvaram prozor,

nek se pokaže taj grozni stvor

što mi noću ne da mira,

što u san moj diral

Jao ! Što to na grani stoji?

Tko će reći da se tog ne boji?

Dvije sjajne žute točke,

i nešto pernato sjedi na grani

poput naše kvočke.

Hu-hu-hu !

Opet hudobno hukne,

zamahne krilom, grančica pukne.

Istog trena sova nesta,

hukanje u tamnoj noći presta.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joj!)

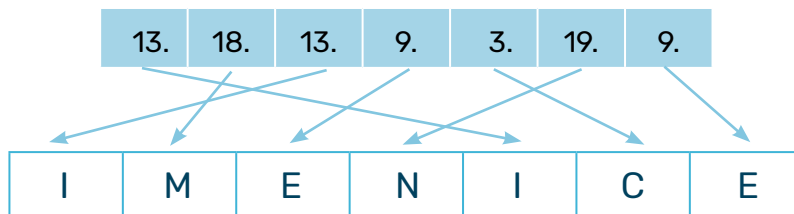

1.	2.	3.

Imenice

1. Riješi zadatak s pomoću redoslijeda slova u abecedi.

2. Razvrstaj zadane imenice.

morska bića

srdela

rak

školjka

morski krastavac

hobotnica

dupin

morske stvari

brodić

stijena

jahta

jedrilica

morske pojave

val

maestral

oluja

pjena

3. Napiši u množini imenice u zagradama.

mrakovi

(mrak)

ose

(osa)

kosovi

(kos)

puževi

(puž)

nosovi

(nos)

točke

(točka)

4. Prepiši pravilno napisanu množinu, a pogrešno napisanu ispravi.

labudovi,   čovjeki,   puži,   svjetovi,   prozori,   loncovi,   škole
labudovi,   ljudi,   puževi,   svjetovi,   prozori,   lonci,   škole

5. Dopuni stihove pjesme Luka Paljetka odgovarajućim imenicama:

mrak, osa, kos, puž, nos, točka. Pomoći će ti rima.

Odлучila jedna osa
 da ne ide više bosa.

Odлучio jedan kos
 da promijeni sebi nos.

Odлучio jedan mrak
 da obuče crni frak.

Odлучio jedan puž
 da postane dobar muž.

Odлучila crna točka
 da na kraju bude ●

Napisane su imenice u jednini. (gramatički broj)

6. Iz humorističnoga teksta *Redar* Jasminke Petrović prepiši imenice i svakoj kraticom napiši rod i broj.

Redar služi da: zametne spužvu, ne donese kredu, izgubi ključ učionice, tužaka učenike nastavnicima i zaboravi zalijevati cvijeće.

Biti redar, u nižim razredima velika je čast, u višima – velika dosada.

imenica	rod	broj	imenica	rod	broj
<u>redar</u>	<u>m. r.</u>	<u>jd.</u>	<u>nastavnicima</u>	<u>m. r.</u>	<u>mn.</u>
<u>spužvu</u>	<u>ž. r.</u>	<u>jd.</u>	<u>cvijeće</u>	<u>s. r.</u>	<u>jd.</u>
<u>kredu</u>	<u>ž. r.</u>	<u>jd.</u>	<u>radar</u>	<u>m. r.</u>	<u>jd.</u>
<u>ključ</u>	<u>m. r.</u>	<u>jd.</u>	<u>razredima</u>	<u>m. r.</u>	<u>mn.</u>
<u>učionice</u>	<u>ž. r.</u>	<u>jd.</u>	<u>čast</u>	<u>ž. r.</u>	<u>jd.</u>
<u>učenike</u>	<u>m. r.</u>	<u>mn.</u>	<u>dosada</u>	<u>ž. r.</u>	<u>jd.</u>

7. U zadanome nizu imenica podcrtaj zbirne imenice.

vuk, vučad, unuk, unučad, ptica, ptičad, miš, mišad, mačka, mačad, vlat, vlaće, orah, orašje

8. Riješi osmosmjerk. Nađi zadane imenice i na praznu crtu napiši pojam koji ćeš dobiti nakon istraživačkoga rada.

(krijesnica, učenica, knjižnica, roditelji, imenik, dječak, pjesme, jezik, priče, prijatelji, odmor, obaveze, ljeto, ispit, rad, ljubav, veselje, red)

K	R	I	J	E	S	N	I	C	A
NJ	O	M	E	LJ	E	S	E	V	C
I	D	E	I	R	E	D	P	A	I
Ž	I	N	M	M	O	R	R	B	N
N	T	I	E	S	I	M	A	U	E
I	E	K	A	Č	E	J	D	LJ	Č
C	LJ	I	E	O	N	J	I	O	U
A	I	Z	T	I	T	I	P	S	I
I	LJ	E	T	A	J	I	R	P	C
E	LJ	J	E	Z	E	V	A	B	O

Rješenje je _____ imenice.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Jojo!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

Sklonidba imenica

1. Imenuj što je nacrtano. Slova u pravokutnicima otkrit će ti kako se zovu različiti oblici imenica.

P A S

A N A N A S

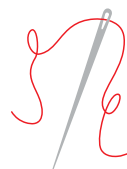
D U D A

E K R A N

Ž A B A

I G L A

2. Dopuni ime ili kraticu padeža.

NOMINATIV	<u>N</u>
GENITIV	<u>G</u>
<u>DATIV</u>	D
<u>AKUZATIV</u>	A
<u>VOKATIV</u>	V
LOKATIV	<u>L</u>
<u>INSTRUMENTAL</u>	I

3. Crtama poveži padeže s padežnim pitanjima.

GENITIV	Tko?	Što?
INSTRUMENTAL	O kome?	O čemu?
DATIV	S kim?	Čim?
LOKATIV	Koga?	Čega?
AKUZATIV	Komu?	Čemu?
NOMINATIV	Koga?	Što?

Dopuni.

Nedostaje padež VOKATIV jer on nema padežno pitanje.

4. Zaokruži točan odgovor.

Svaki padež ima pitanje za živo i pitanje za neživo.

NE

5. Pozorno pročitaj sljedeći tekst.

Zamisli, dragi dječace, jednog dječaka! Dječak je lud za košarkom. Baka obožava dječaka. Jednog je dana padala kiša. Dječak je uzeo ključ i zaigrao košarku u sobi.

Koš je bila vaza bez cvijeća. Pogodio je vazu i vaza se razbila u sto komadića. Baka je prestrašeno dotrčala dječaku. Vikala je na dječaka. Prijetila mu je mamom, tatom, braćom i svim kaznama. Na kraju se rasplakala s dječakom.

No, kada su se svi vratili kući, baka o dječaku i razbijenoj vazi nije rekla ni riječ. Baka voli svojeg unuka, malog košarkaša, malog dječaka koji voli košarku, svoju obitelj i svoju baku. A vazu će kupiti baka od svoje mirovine.

Odgovore na sljedeća pitanja napiši jednom riječju u jd. i mn. Riječi odredi padež i napiši ga kraticom.

	jd.	mn.	PADEŽ
Tko je lud za košarkom?	dječak	dječaci	N
Koga možeš zamisliti?	dječaka	dječake	G
Komu je dotrčala baka?	dječaku	dječacima	D
Na koga je baka vikala?	dječaka	dječake	A
O kome baka nije rekla ni riječ?	(o) dječaku	(o) dječacima	L
S kim je baka plakala?	dječakom	dječacima	I

Podcrtaj točan odgovor.

Padežna pitanja: *Tko?*, *Koga?*, *Komu?*, *Koga?*, *O kome?*, *S kim?* pitanja su: a) za živo

b) za neživo.

6. Sklanjaj imenicu utakmica.

	jd.	mn.
Što je bilo na televizijskome programu?	utakmica	utakmice
Bez čega nije mogao?	utakmice	utakmica
Čemu se divio?	utakmici	utakmicama
Što je igrao?	utakmicu	utakmice
O čemu je sanjao?	(o) utakmici	(o) utakmicama
Čim se želio baviti?	utakmicom	utakmicama

7. Dopuniš li izostavljene nastavke padeža, dobit ćeš pravilno napisane stihove pjesme Dragutina Tadijanovića.

Nad vinograd om sunc e i oblac i

Sunc e jarko

Sipa topl e strelic e

Na grozdov e

U dozrijevanju.

Jark o sunc e

Tešk u glav u sagiba

Dok ne padne za gor u

Zelen u, tajanstven u.

Razgoni vjetar oblak e, nebesk e putnik e.

Nad vinograd om prelijetaju grlic e

8. S pomoću tajnih znakova otkrij što je napisano.

K, ◇, ↻, †, @, #, &, !, 7
S, K, L, O, N, I, D, B, A,

Tajni znakovi:

◇ = K   ↻ = L   † = O   @ = N   # = I   & = D   ! = B   7 = A   K = S

Rješenje je sklonidba.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

3. Zadane riječi napiši u ispunjaljku dvostrukoga češlja u vokativu.

USPRAVNO:

1. Veljko	4. Lina	7. Vicko
2. Roko	5. Tonka	
3. Karlo	6. Toni	

Rješenje je vodoravnoga pojma:

VOKATIV _____.Vokativ nekih vlastitih imena jednak je nominativu _____.
(padež)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	R		L		T	
	o		i		o	
	k		n		n	
V	o	K	a	T	i	V
e		a		o		i
lj		r		n		c
k		l		k		k
o		o		a		o

4. Dopuni rečenice tako da imenice u zagradama napišeš u vokativu. Crvenom bojom upiši pravopisne znakove.

Hej, zapuši ,vjetre! _____
(vjetar)Hej, padnite ,snjegovi! _____
(snijeg)Hej, zablistaj ,zvijezdo! _____
(zvijezda)Hej, zazeleni se ,briježe/brijegu! _____
(brijeg)Hej, zamirišite ,cvjetovi! _____
(cvijet)Hej, dodite ,svjetovi! _____
(svijet)Hej, zašumi ,rijeko! _____
(rijeka)

5. Napiši oba oblika vokativa sljedećih imenica.

gospodar gospodare _____,gospodaru _____leptir leptire _____,leptiru _____djever djevere _____,djeveru _____portir portire _____,portiru _____slikar slikare _____,slikaru _____

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.	5.

Akuzativ i genitiv

1. Otkrij u rečenicama-skrivalicama imena padeža pa na prazne crte napiši pitanja na koja odgovaraju.

Kupila sam žvaku za Tivra.

Koga?, Što?

Pruge niti Valentina ne voli.

Koga?, Čega?

2. Podcrtaj imenice u akuzativu u pjesmi učenika iz Zagreba.

Želim, želim

Želim zdravlje, ljubav, sreću,
igračaka punu vreću.

Želim sunce, more, plimu,
želim ljetu, želim zimu.

Snjegovića i snijeg bijeli,
prijatelje, razred cijeli.

Želim ljubav za sve ljude,
neka svima bolje bude.

Sunce neka svakog grije,
nek' se svako lice smije.

I još puno toga želim,
za sve ljude srcem cijelim.

3. Podcrtaj u tekstu imenice u genitivu (17).

Mirjana je stavila šalicu čaja na rub stola. Zatim je prišla prozoru sobe, pogledala van, a onda otvorila vrata ormara i s vješalice uzela kaput. Kapuljača kaputa bila je otkopčana. – Kaput bolje izgleda bez kapuljače. – pomislila je i popila čaj iz šalice.

Izašla je iz stana i stubištem zgrade spustila se do izlaznih vrata. Na vratima je srela prijateljicu Mariju. Zajedno su otišle u školu. Iz škole se čula graja učenika. Pohitale su u učionicu Hrvatskoga jezika. Ispred ploče već je stajala učiteljica. Zvuk zvona označio je početak sata.

4. Zamijeni imenice u akuzativu istim imenicama u genitivu.

Volim: knjigu, glazbu, balet, operu, kazalište, muzej, izložbu, galeriju i koncert.

Nema: knjige, glazbe, baleta, opere, kazališta, muzeja, izložbe, galerije i koncerta.

5. Zamijeni imenice u genitivu posvojnim pridjevima. Pazi na pisanje velikoga i maloga početnog slova.

broj telefona	<u>telefonski broj</u>
državljanin Hrvatske	<u>hrvatski državljanin</u>
zakoni države	<u>državni zakon</u>
pravila škole	<u>školska pravila</u>

6. Dopuni rečenicu imenicama u G mn.

U našem selu više je djevojaka/djevojka/djevojki nego momaka, više
(djevojke) (momci)

bačava/bačva/bačvi nego stabala/stabla, više pjesama nego
(bačve) (stabla) (pjesme)

pisama, više voćaka/voćka/voćki nego bukava/bukva/bukvi.
(pisma) (voćke) (bukve)

7. Dopuni pjesmu učenice iz Osijeka zadanim imenicama. Pazi, imenice moraju biti u A ili u G.

vrata, sunce, obraz, kuhinja, pijetao, prozor, baka, cvrkut, vrabac, krošnja, orah, grane, trava

Jutro kod bake

Zraka sunca dodiruje mi obraz. Vjetar zaviri u krošnju oraha
Dvorištem odzvanja glasno kukurikanje i zaljulja grane.
važnog i gizdavog pijetla. U rosnu travu poskaču orasi.
Ispod prozora zazvecka Žučkova zdjelica Iz kuhinje zamiriši mlijeko.
uz oštri cvrkut vrabaca. Otvaram vrata.
Ustajem. Baka mi se smiješi:
Mačak se umiva, uređuje. Dobro jutro, zlato!

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.

Dativ i lokativ

1. Zagonetna posjetnica.

IVO KALT

Ivo uči padeže. Jedan je skrio u svom imenu i prezimenu.

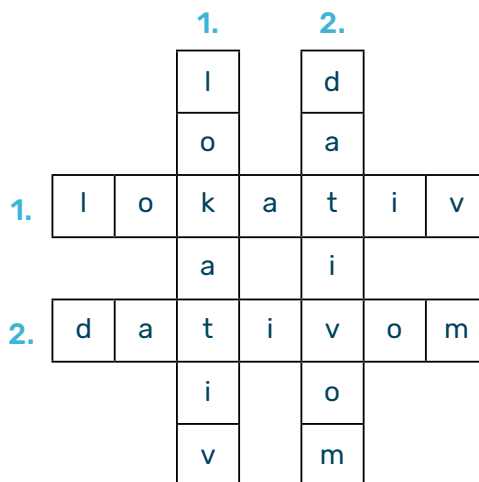
Koje ime padeža uočavaš u njegovu imenu i prezimenu? lokativ

Koji još padež ima isti oblik? dativ

2. Riješi zvijezdu.

VODORAVNO I USPRAVNO:

1. padež uz koji stoje prijedlozi
o, u, na, po, pri, prema
2. s kojim se padežom slaže
padež pod 1.

3. Podcrtaj imenice u lokativu i zaokruži prijedloge uz njih.

Uronjeni smo u more riječi. Oko nas grme riječi iz radija i televizora, buče na ulicama, školskim hodnicima i dvorištima. Voze se u prepunim tramvajima, hodaju ulicama. Žubore na klupama u parku, sablasno odzvanjaju po mračnim hodnicima. Gledaju nas sa zidova kuća i ograda. Bodu nas iz naslova novina i miluju iz mirisnih ružičastih pisama. Tko im može pobjeći? Šume nam u ušima, nosimo ih u srcima. Ne daju nam spavati, nasmijavaju nas do suza, a neke nas posijeku gore od mača...

4. Dopuni rečenice odgovarajućim prijedlozima.

Danas smo u školi razgovarali o riječima.

Na klupama su ucrtane mnoge riječi.

Riječi su bile ispisane i po zidovima.

Neki se učenici u školi ponašaju neodgovorno.

Na kraju tjedna svi smo bili umorni.

5. Podcrtaj imenice u dativu u pjesmi *Jesen* Stanislava Femenića.

Javio jutros jelen jelenu:

– Jesen je! Jesen je!

Javila jutros jeka jeci:

– Jesen jeeeeee...

Jesen jeeeeee...

Javio jutros jasen jasenu:

– Jasene – jesen je!

Javio jutros jablan jablanu:

– Jesen je! Jesen je!

Javila jutros jabuka jabuci:

– Jesen je! Jesen je!

Prepiši riječi u kojima je provedena glasovna promjena. jeci jabuci

Napiši te riječi u nominativu. jeka jabuka

6. Podcrtaj imenicu na kraju svakoga stiha. Staviš li te imenice u dativ na početak stiha, dobit ćeš izvornu zagonetku Grigora Viteza.

Čovjeku odgovara kao čovjek.

Vuku kao vuk.

Zvonu kao zvono,

Ćuku kao ćuk,

Jelenu kao jelen,

Gromu kao grom,

a nikome na jeziku svom.

Rješenje je zagonetke: jeka.

7. Precrtaj riječi koje ne pripadaju nizu.

majci, ~~Slavci~~, bajci, jaruzi, ~~mačci~~, junacima, zapusima, snasi, ~~Nevenci~~

Napiši ih pravilno. Slavki, mački, Nevenki

8. Zaokruži slovo uz pravilno napisane rečenice.

- a) Bio sam kod Darka.
 b) Upravo sam krenuo ka Jasni.
 c) Nasuprot školskom igralištu njezina je kuća.
 d) Pođem k Gordani.

Napiši pravilno pogrešne rečenice.

Upravo sam krenuo k Jasni.

Pođem ka Gordani.

---

9. Podcrtaj u tekstu imenice u dativu ravnom crtom i imenice u lokativu valovitom crtom.
 Zaokruži prijedloge uz njih.

Zoe ulazi u stubište. Na leđima nosi školsku torbu. Unatoč dizalima skrene prema stubama.

– Dva! Četiri! Šest! Osam! Deset!

Priđe rukohvatu, ali ga ne dotakne. Preskače po dvije stube odjednom.

– Bok!

– Bok! – otpozdravi joj dječak koji sjedi na otiraču nasuprot susjednim vratima.

Hmmm, neobično. Vrlo, vrlo neobično. Što jedan dječak radi na ulazu svoga vlastitog stana? Da mu je to prvi put, još bi nekako i pokušala razumjeti, ali ne! Zoe ga svakodnevno viđa. I kad se penje i kad silazi. Sjedi on tako na tome otiraču i ništa ne radi.

prema: Ana Đokić Pongrašić, Zoe, djevojčica s vrha nebodera

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Jo!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.

Instrumental

1. Riješiš li rebus, dobit ćeš ime padeža koji odgovara na pitanja S kim? Čim? _____.

INSTRUMENTAL

2. Imenice u zagradama napiši u instrumentalu pa ćeš dobiti izvornu pjesmu učenika iz Slavonskog Broda.

Pahuljica

U vjetar zaljubljena

_____ vjetrom _____ zanesena
(vjetar)

U zimu obučena

_____ zimom _____ zaleđena
(zima)

Dječjim _____ dahom _____
(dah)

Poljubljena

Otopljena

3. Podcrtaj imenice u instrumentalu u sastavku *More* učenika iz Ražanca.

Vjetrom šumno zašumorilo, valom se uzburkalo, suncem ugrijalo, bonacom zaspalo. A kad je mjesec prolio srebro, sve zvijezde zlatne prospu se neбом, ode more u san, polako zaspi modrina. Došlo jutro, zora ga pozdravila, a ja kamenčićem dotakla ga u obraz. Zagrli me šumom more veliko.

4. Napiši pravilno pogrešno napisane rečenice.

K baki sam išao s biciklom. Blizu nje živi moja prijateljica Ksenija s svojim roditeljima.

I ona će doći k mojoj baki s Stelom, svojom mlađom sestrom. Baka ima psa Šarka.

Veselim se šetnji s njima i s psom Šarkom. Kući ću se vratiti s autobusom.

K baki sam išao biciklom. Blizu nje živi moja prijateljica Ksenija sa svojim roditeljima. I ona će doći k mojoj baki sa Stelom, svojom mlađom sestrom. Baka ima psa Šarka. Veselim se šetnji s njima i sa psom Šarkom. Kući ću se vratiti autobusom.

5. Pozorno riješi ispunjaljku. Rješenja upisuj u polja u instrumentalu.

USPRAVNO:

1. biljka – zbirna imenica
2. nesvjesna duševna aktivnost za vrijeme spavanja
3. kukac sličan pčeli
4. životinja obrasla perjem, s krilima, kljunom i dvjema nogama
5. prut – zbirna imenica
6. mjesec
7. grad u kojemu se održava festival klapskoga pjevanja (O--š)
8. životinja po leđima obrasla igličastim bodljama
9. muško ime (Padovanski)
10. zgrada u kojoj se drže goveda
11. dio ruke s prstima
12. umjetničko djelo na platnu, drvu, staklu, papiru

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
b	s	o	p	p	l	O	j	A	s/š	š	s
i	n	s	t	r	u	m	e	n	t/t	a	l
lj	o	o	i	u	n	i	ž	t	a/a	k	i
e	m	m	c	ć	o	š	o	o	j/l	o	k
m			o	e	m	e	m	m	o/o	m	o
			m	m		m			m/m		m

U ispunjaljci **crvenom bojom** oboji polja u kojima su nastavci za instrumental.

6. Dopuni tekst imenicama u instrumentalu.

Idem s tatom (tata) i bratom (brat) na more. Volimo šetati ribarom/ribarem (ribar) obalom (obala) u rano proljeće. Veselim se susretu s ribarom/ribarem (ribar) Stipom (Stipe). On nas često iznenadi svježom ribom (riba). Začinimo je uljem (ulje) i solju/soli (sol). Jedemo sa slašću (slast).

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Jo!)

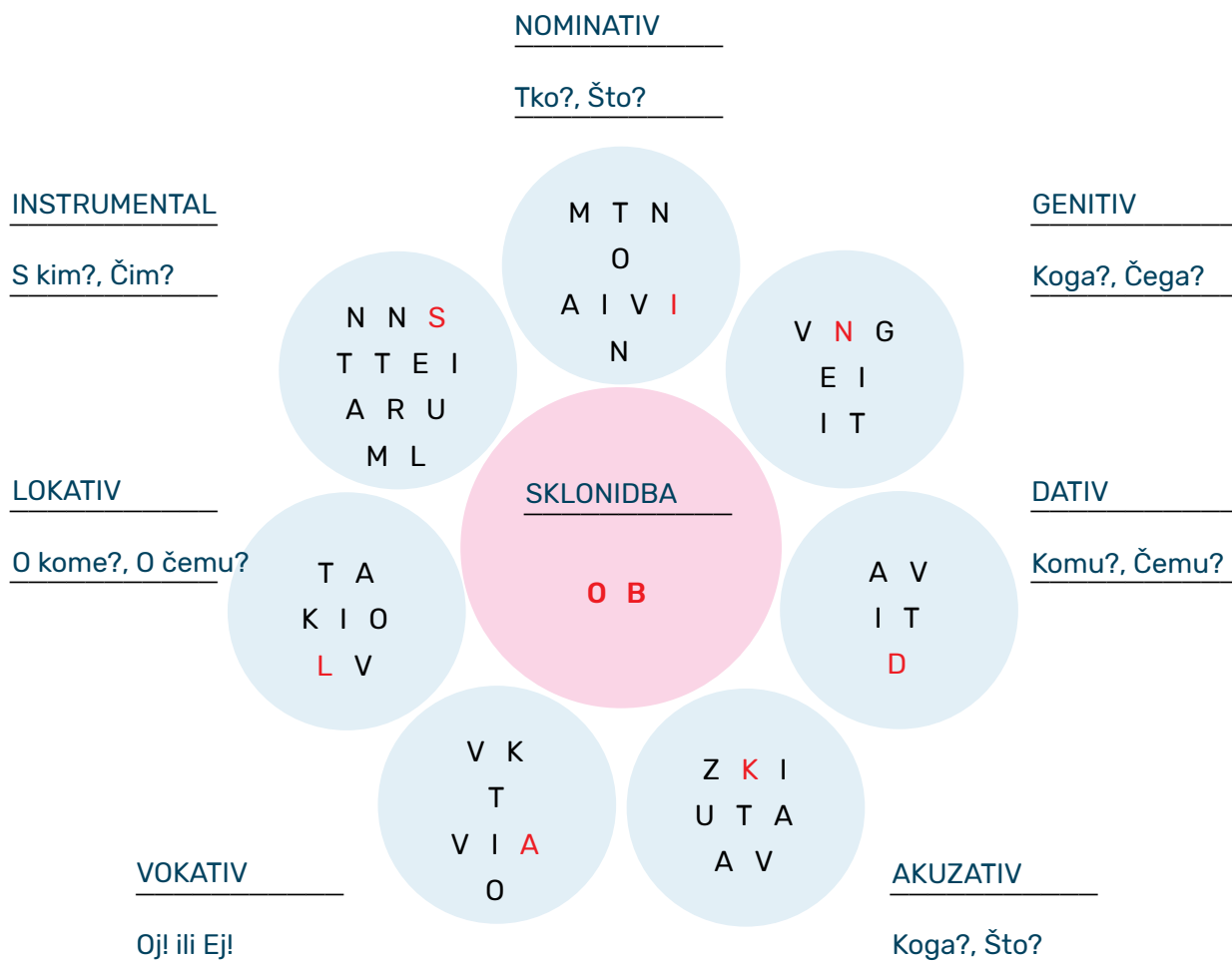

1.	2.	3.	4.	5.	6.

Sklonidba/deklinacija

usustavljivanje

1. U svakoj latici cvijeta krije se ime jednoga padeža. Crvena slova kriju hrvatski naziv za mijenjanje imenica. Upiši ga u središnji dio cvijeta. Na crte napiši ime padeža i pitanja na koje odgovara.

2. Podcrtaj imenice u pjesmi Grigora Viteza. Iznad svake imenice kraticom napiši u kojemu je padežu.

V V
Lovče, lovče, što si ulovio?
A L
Puža na brijegu,
A Soma na snijegu, L
A Krzno od komarca, G
A Kljun od divljeg jarca, G

Lovcu

A G
Rogove od sove,
G Od goluba kljove, A
A Perje od srdaća, G
A Bumbara bez gaća, G
A Krilo od jazavca, G
A Zebu i balavca, A

3. Upiši pojmove u ispunjaljku u traženome padežu. U označenim ćeš poljima dobiti drugi naziv za sklonidbu.

VODORAVNO:

1. zidati --- (I jd.)
2. ribari ih bacaju u more
da bi ulovili ribu (N mn.)
3. snjegovićev nos (N jd.)
4. mala kola (A jd.)
5. --- iz davnine (N mn.)
6. Danka (D jd.)
7. mamina mama (D jd.)
8. Lika (D jd.)
9. tatin brat (V jd.)
10. može biti zeleni,
šipkov, voćni --- (I jd.)
11. svršetak (D jd.)

1.	z	i	d	o	m	
2.	m	r	e	ž	e	
3.	m	r	k	v	a	
4.	k	o	l	i	c	a
5.	p	r	i	č	e	
6.	D	a	n	k	i	
7.		b	a	k	i	
8.		L	i	c	i	
9.	s	t	r	i	č	e
10.		č	a	j	e	m
11.		k	r	a	j	u

4. Dopuni basnu Dubravka Torjanca imenicama u odgovarajućemu padežu.

Bio jednom jedan vrlo siromašan i star čovjek, a imao je mnogo djece. I svakog
(čovjek) (djeca)

je dana sa svojim magarcem išao u šumu i sje kirom sjekao
(dan) (magarac) (šuma) (sjekira)

drva. Sjekao je malo tu, malo tamo, koliko je mogao.

Jednog dana presretne ga lav i reče mu: – Sjedni ti, starče, i odmori se,
(dan) (starac)

a ja ću za tebe nasjeći drva, zatim ti njima možeš svoga magarca natovariti i
(magarac)

prodati ih, a za dobiveni novac svojoj djeci pribaviti
(novac) (djeca)

štogod za jelo. Nakon dosta dana nastane velika
(jelo) (dan)

vrućina. Kad se lav umori od sječe, reče: – Ma sjedni stari, pod
(vrućina) (sječa)

maslinu, tu ima svježine, a ja ću svoju glavu
(maslina) (svježina) (glava)

staviti u tvoje krilo i odmoriti se.
(krilo)

5. Napiši pravilno pogrešno napisane rečenice.

a) Mirjana se uputi kod Sanje.

Mirjana se uputi (k) Sanji.

b) Nasuprot kazališta je muzej.

Nasuprot kazalištu je muzej.

c) Knjiga od Kušana je zanimljiva.

Kušanova je knjiga zanimljiva.

d) Šetala sam s Željkom.

Šetala sam sa Željkom.

e) Jesi li putovala s autobusom?

Jesi li putovala autobusom?

f) O, Hrvatsko, volim te!

O, Hrvatska, volim te!

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

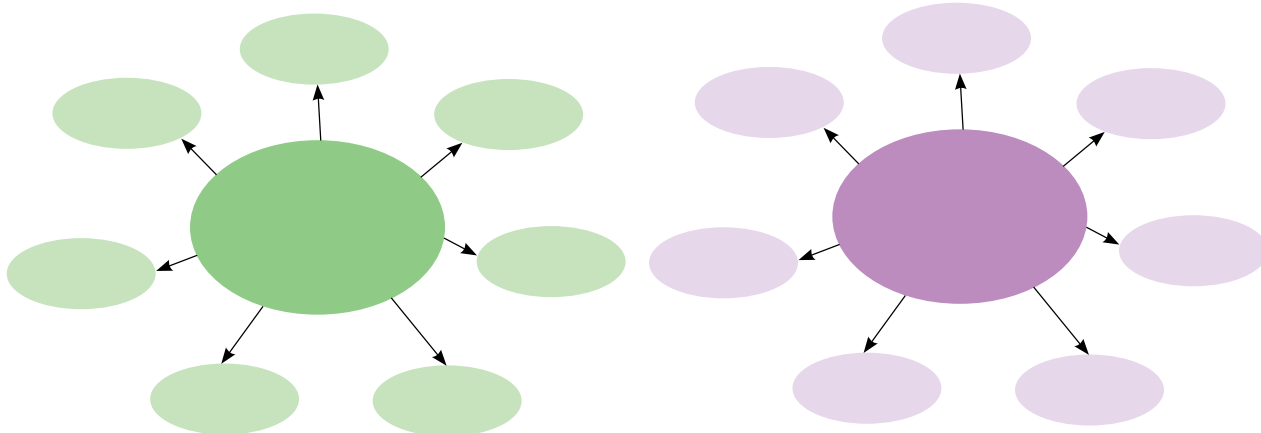
znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.	5.

Pridjevi

1. U jedan veliki krug upiši svoje ime, a u drugi ime svojega prijatelja iz razreda. U krugove oko imena upiši pridjeve koji će istaknuti tvoje i njegove osobine. Osobni odgovor učenika.

2. Koji si oblik pridjeva uporabio/uporabila? neodređeni

3. Pomicaljka.

- a) Navedene određene i neodređene oblike pridjeva pomakni ulijevo i upiši tako da u uspravnome stupcu dobiješ ime riječi koje izriču različite osobine bića, stvari i pojava.

KOPNENI

OTVOREN

PLAVIČAST

RADOSTAN

SJAJAN

SRETNI

ZDRAVI

KRIVI

		K	O	P	N	E	N	I		
O	T	V	O	R	E	N				
P	L	A	V	I	Č	A	S	T		
		R	A	D	O	S	T	A	N	
			S	J	A	J	A	N		
		S	R	E	T	N	I			
Z	D	R	A	V	I					
		K	R	I	V	I				

- b) Razvrstaj pridjeve iz pomicaljke po obliku.

određeni pridjevi

kopneni

sretni

zdravi

krivi

neodređeni pridjevi

otvoren

plavičast

radostan

sjajan

c) Određene pridjeve iz b) zadatka preoblikuj u neodređene, a neodređene u određene.

neodređeni _____ pridjevi

određeni pridjevi _____

kopnen _____

otvoreni _____

sretan _____

plavičasti _____

zdrav _____

radosni _____

kriv _____

sjajni _____

4. Opiši mačku. Uporabi što više raznovrsnih pridjeva u oba oblika.

Osobni odgovor učenika.

---

5. Upiši pridjeve u ispunjaljku uspravno.

1. boje trave

4. od kamena

2. boje krvi

5. svih boja

3. od drva

U kojemu su obliku napisani pridjevi?

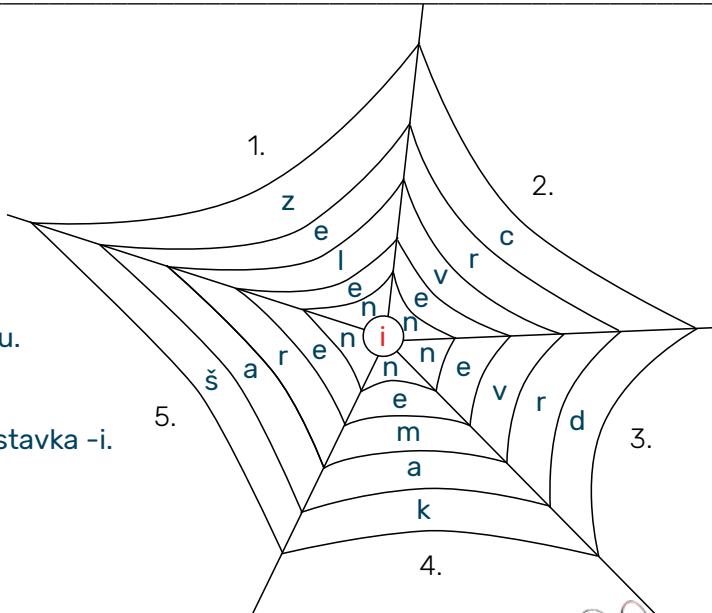
Pridjevi su napisani u određenom obliku.

Na temelju čega si to odredio/odredila?

Odredio/odredila sam to na temelju nastavka -i.

Na koje pitanje odgovaraju?

Odgovaraju na pitanje Koji?

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.	5.

Sklonidba pridjeva

1. U pjesmi učenice iz Opatije podebljani su pridjevi. Podcrtaj imenice kojima su pridjevi dodani i objema riječima odredi padež. Kraticu padeža napiši iznad pridjeva i imenice.

Čarobni zvuci

Glazba je ^N**bijeli** ^Noblačak na ^L**tmurnom** ^Lnebu.
Glazba je jedna ^N**mala** ^Nkapljica vode na ^L**isušenoj** ^Lrijeci.
Glazba je žuborenje potoka, sva ljepota i mir ovoga svijeta.
Glazba su ^N**zelene** ^Nšume, leptiri na ^L**rosnim** ^Lcvjetovima.
Glazba je duga na nebu te ^N**glasan** ^Ntopot ^G**konjskih** ^Gkopita u galopu.
Glazba je buket ^G**mirisnih** ^Gruža...
Glazba su svi ^N**čarobni** ^Nzvuci koji me čine sretnom.

Zaokruži točan odgovor.

Jesu li imenica i pripadajući pridjev u istome padežu?

NE

2. Pozorno pročitaj pjesmu u prozi učenika iz Donjeg Lapca pa riješi zadatke.

Naš Velebit

Proljeće na Velebitu obično kasni. I, dok more grli prve kupače, on sebično čuva bijeli šeširić, koji odbaci tek kad se sve probudi – i šume, i cvijeće, i leptiri, i ptice, i velebitska divljač. Ovako dugačak i ponosit prkosi i buri, i kiši, i snijegu i – ostaje vječni simbol Hrvatske.

- a) Odredi pridjevima oblik. Iznad pridjeva kraticom napiši u kojemu je padežu.

^N ponosit (Velebit)

^N vječni (simbol)

neodređeni oblik

određeni oblik

- b) Dopuni rečenice pridjevima *ponosit* ili *vječni*. U zagrade kraticom napiši u kojemu su padežu. Pazi na oblik pridjeva.

Prilazili smo ponositu (^D) Velebitu.

Stajali smo u podnožju ponosita (^G) Velebita.

Penjali smo se ponositim (^I) Velebitom.

Vječnoga (^G) simbola najednom je nestalo, progutala ga magla.

Prilazili smo vječnomu (^D) simbolu što dijeli Liku od Dalmacije.

O, vječni (^V) simbolu, uvijek ću te nositi u srcu.

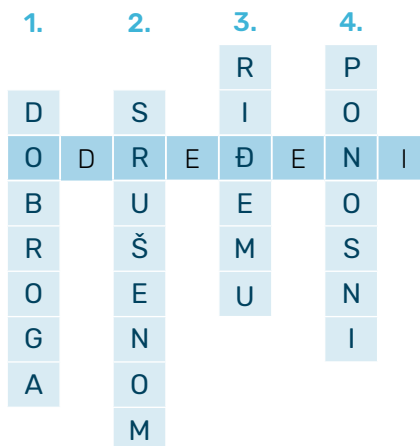
c) Pronađi u pjesmi još jedan određeni i jedan neodređeni pridjev. Imenice kojima su pridijevani napiši u zagrade.

_____ bijeli (šeširić) _____ dugačak (Velebit)

3. Upiši pridjeve u traženome padežu. U označenim češ poljima dobiti nazive pridjevnih oblika u kojima se nalaze upisani pridjevi.

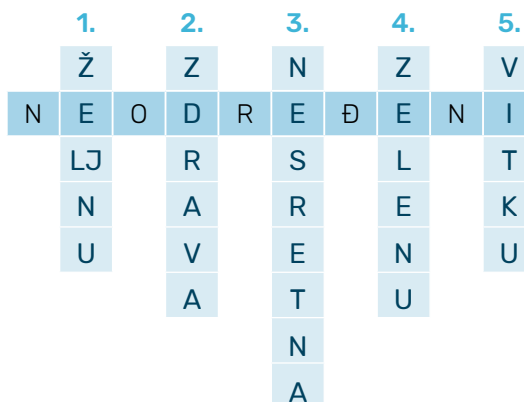
a) **USPRAVNO:**

1. dobri – G
2. srušeni – D
3. riđi – D
4. ponosni – V

b) **USPRAVNO:**

1. željan – D
2. zdrav – G
3. nesretna – A
4. zelen – L
5. vitak – D

4. Riješi premetaljke i dobit češ dva pridjeva u različitim oblicima.

T I S N I

N E M A L

_____ sitni

_____ malen

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.

Stupnjevanje pridjeva

1. a) Podcrtaj pridjeve u pjesmi *Oblaci* Božice Jelušić.

Oblaci jastučasti, meki i rosni,
plosnati, grudasti, razvučeni!
 Oblaci voćni i medonosni
 od mlada vrhnja istučeni!

Jedan je kao riba ljuskav,
 drugi se ljeska, gladak ko ulje.
 U trećem spava hljeb kruha hruskav,
 četvrti lebdi nad poljem kadulje...

b) U kojemu su stupnju podcrtani pridjevi? Podcrtani pridjevi su u pozitivu.

2. Stihove pjesme *Slavonijo!* učenice iz Gornjeg Bazja dopuni **pozitivima** izostavljenih pridjeva.

zlatnija, vrjednije, milija, ravnije

Slavonijo, _____ zlatnija _____ kruno,
 tebe krasi svako zrno,

_____ vrjednije _____ ruke dida moga,
 jednakost i sloga.

Savijača miriše,
 tamburicom i kolom
 ravnica diše.

Slavonijo, _____ milija _____ moja,
 u meni vri krv tvoja!

Slavonijo, ja ti ljubim

_____ ravnije _____ lice.

3. Upiši u ispunjaljku pridjeve u drugome stupnju. Upišeš li pravilno pridjeve, u obojenome stupcu pisat će naziv drugoga stupnja komparacije.

najskladniji
 najtromiji
 najomiljeniji
 najopušteniji
 najzabavniji
 najsretniji
 najprazniji
 najstrašniji
 najbistriji
 najvoljeniji

	s	k	l	a	d	n	i	j	i
t	r	o	m	i	j	i			
	o	m	i	lj	e	n	i	j	i
	o	p	u	š	t	e	n	i	j
	z	a	b	a	v	n	i	j	i
	s	r	e	t	n	i	j	i	
p	r	a	z	n	i	j	i		
	s	t	r	a	š	n	i	j	i
	b	i	s	t	r	i	j	i	
		v	o	lj	e	n	i	j	i

4. Učenica iz Čemince u svom sastavku rabila je pridjeve u pozitivu. Ti su pridjevi ispod crta napisani u drugome i trećemu stupnju. Napiši ih, kao i autorica, u pozitivu.

Hladan dan. Kiša lije, cesta nalikuje na potok, a moja je jakna sva mokra
(najhladniji) (mokrija)

unatoč velikom kišobranu. Kad sam došla u školu, onako jadna, mokra,
(jadnija) (najmokrija)

vadeći stvari, u torbi sam vidjela prazno mjesto umjesto novca za hranu. Joj, ne još i to! Poslije

prvog sata, kad sam se već pomirila da ću danas ostati gladna, silazila sam
(gladnija)

stubama na donji kat. Čula sam udaranje vrata, ali to za mene ništa nije značilo. Netko me doziva.

Okrenula sam se i vidjela: moj je djed bio sav mokar, izgledao je umorno,
(mokriji)

ali su velike oči zračile toplinom i dobrotom.

(...)

Poljubila sam ga u obraz. Taj sam se dan najela kao nikad u životu. Sendvič je bio tako pun ljubavi, dobrote i topline.

5. Upiši u ispunjaljku pridjeve u trećemu stupnju. Upišeš li pravilno pridjeve, u obojenome stupcu pisat će naziv trećega stupnja komparacije.

sladak

lud

lijep

velik

zao

lak

jak

tanak

plitak

visok

		n	a	j	s	l	a	đ	i
	n	a	j	l	u	đ	i		
n	a	j	lj	e	p	š	i		
	n	a	j	v	e	ć	i		
n	a	j	g	o	r	i			
		n	a	j	l	a	k	š	i
	n	a	j	j	a	č	i		
		n	a	j	t	a	nj	i	
n	a	j	p	l	i	ć	i		
		n	a	j	v	i	š	i	

6. Napiši imena najdražih osoba u gornje dijelove **domina**. U donje dijelove napiši pridjeve u **superlativu** koji im pripadaju. Za svaku osobu napiši različite pridjeve.

Osobni odgovor učenika.

superlativi:

Osobni odgovor učenika.

superlativi:

Osobni odgovor učenika.

superlativi:

Osobni odgovor učenika.

superlativi:

Osobni odgovor učenika.

superlativi:

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.

Pridjevi – usustavljivanje

1. Dodaj glagolu jedno slovo i preoblikovat ćeš ga u vremenski prilog. Zatim premetni slova i dobit ćeš naziv riječi koje izriču različite osobine bića, stvari i pojava. PRIDJEVI

DIV PIJE

2. a) Podcrtaj određene pridjeve muškoga roda u ulomku sastavka učenice iz Hercegovca.

Od izlaska do zalaska sunca

Kada prvi pijetli najave zoru, on pali svjetiljku u svojoj sobi u kojoj gori žarulja od 25 vata, jer ona potroši najmanje struje, umiva se u pocinčanom lavoru, popravi svoje brkove pred ogledalom kojem su crvotočine nagrizle prastari drveni okvir i polazi u ophodnju blaga u štali.

I tako on, otkako ga pamtim, u cik zore, u kaputu sa zakrpanim rukavima, s prvim praskozorjem započinje svoj dan. Dok krave još polusneno preživaju i leže na slamnatoj postelji, telići ga dočekuju na nogama kao najdražeg gosta.

- b) Prepiši iz drugoga odlomka pridjev u superlativu. najdražeg

superlativ

- c) Napiši taj pridjev u pozitivu i u komparativu. dražeg

komparativ

dragog

pozitiv

3. Podcrtaj pridjeve u tekstu *Govorni bonton iz Modre laste*. Razvrstaj pridjeve u tablicu po stupnjevima.

Dva najvažnija čimbenika govora jesu govorenje i slušanje. Ponekad druge ne slušamo, a to je najčešći izraz nepristojnosti. Bonton nas uči da ne prekidamo osobu koja nam nešto govori.

Komunikacija među ljudima najbolja je i najučinkovitija ako se poštuju pravila bontona. Teško je izreći svoje mišljenje u bučnom razredu u kojemu svatko ima što reći.

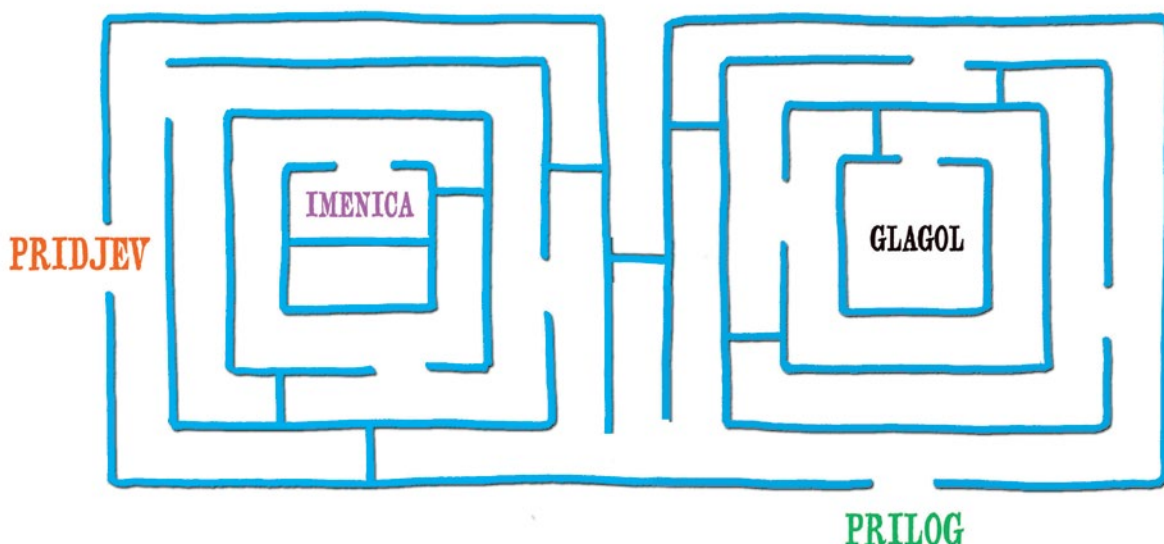
U svakodnevnoj pristojnoj komunikaciji važno je pozdravljanje i rukovanje. Mlađa osoba prva pozdravlja stariju, a starija prva pruža ruku. Pri pozdravljanju treba se nasmiješiti jer se tako na sugovornika ostavlja bolji dojam i stvara ugodno ozračje.

pozitiv	komparativ	superlativ
<u>bučnom</u>	<u>mlađu</u>	<u>najvažnija</u>
<u>svakodnevnoj</u>	<u>stariju</u>	<u>najčešći</u>
<u>pristojno</u>	<u>starija</u>	<u>najbolja</u>
<u>ugodno</u>	<u>bolji</u>	<u>najučinkovitija</u>

4. Što do čega mora pronaći put? Kreni s pridjevom i prilogom kroz labirint.

PRIDJEV
PRILOG

IMENICA
GLAGOL

5. U sastavku učenice iz Dubrovnika crvenom bojom podcrtaj pridjeve, plavom bojom priloge.

Zimska večer u konavoskome selu Močići.

Vjetar divlje, razjareno, pomahnitalo, goropadno, ljutito, nadmoćno urla nad kućom, lomi grane staroga mjendula i ogoljelu odrinu baca na ledenu zemlju.

Bura, zimska bura. Nepokolebljiva, neuhvatljiva, urla, cinično, čudovišno, gnjevno.

(...)

Približavam se trpezi da pokupim pjate i teću od zelene manestre, da napravim mjesto za tatin omiljeni kolač.

A vani i dalje urla vjetar zlokobno, bezobzirno, raspopamljeno, hirovito. Bjesni, prijeti. U kominu je toplo. Grije špaher, grije tatina topla ruka, babin veseli smijeh. Lijepo mi je. Ugodno. Vani i dalje bal vjetra nad kućicama među ogoljelim krošnjama, među borovima, čempresima.

Večeras ni avioni ne lete. Priroda je uvijek jača od čeličnih ptica. Bura caruje nenadmašno, razuzdano, obijesno.

Bura... Konavoska zimska bura.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Jo!)

1.	2.	3.	4.	5.

Glagoli

1. Glagol traži put kroz labirint do svojega glagolskog vremena. Pomozi mu.

2. Dopuni pjesmu djevojčice iz Brinja tako da zadane glagole napišeš u prošlom vremenu.

Vjetar

Koračao je poljima,
(koračati)

šetao se gajem
(šetati)

mnogo puta puhao/puhao je
(puhati)

nepoznatim krajem.

Djeca se crvenio zbog njega
(crvenjeti)
mali nos,

na grani od njega

strahovao je kos.
(strahovati)

Zaključio je, naposljetku,
(zaključiti)
da neće biti mir

pa je oteo čovjeku
(oteti)
veliki šešir.

3. Podcrtaj glagole u dijelu sastavka učenice iz Makarske.

Ulazim u svoj glazbeni svijet. Spretno namještam žice. Nestrpljivo očekujem početak koncerta. Uzimam violinu. Zatvorim oči. Nadahnuje me glazba. Osjećam se kao veliki glazbenik. Ritam održavam udaranjem nogama o pod. Zvuk se ori cijelom učionicom. Otvorim oči. Odahnem. Veselo odem kući s glazbom u srcu.

4. Prepiši sastavak iz 3. zadatka tako da glagole napišeš u prošlom vremenu u trećoj osobi jednine muškoga roda.

Ulazio je u svoj glazbeni svijet. Spretno je namještao žice. Nestrpljivo je očekivao početak koncerta. Uzimao je violinu. Zatvorio je oči. Nadahnjivala ga je glazba. Osjećao se kao veliki glazbenik. Ritam je održavao udaranjem nogama o pod. Zvuk se orio cijelom učionicom. Otvorio je oči. Odahnuo je. Veselo je otišao kući s glazbom u srcu.

5. Napiši u budućem vremenu stihove Josipa Prudeusa.

Sitni zvončići,	Sitni zvončići,
o zelenu užetu	o zelenu užetu
njišu bjelinu.	njihat će bjelinu.
Smiješe se vrata:	Smiješit će se
To srcem kuca tata.	To srcem kucat će tata.
Svi – oko vrata.	Svi – oko vrata.
Žuti guščići	Žuti guščići
Izgubljeni u travi.	Izgubljeni u travi.
Vjetar ih vreba.	Vjetar će ih vrebati.

6. Upiši zadane glagole i dobit ćeš stihove pjesme Strah. Pazi na smisao pjesme.

bojim se, upalim, je ušao, nema, je, Bojim se, nije, susprežem, se sjetim

Strah

U mene _____ je ušao _____ neki strah,
 _____ bojim se _____ i _____ susprežem _____ dah.
 _____ Bojim se _____ mraka, to _____ nije _____ stvar laka.

Onda se sjetim,
 i svjetlo upalim.
 Oh, kako mi je sobica slatka
 kad nema mraka,
 u njoj postelja meka, glatka.

7. Podcrtaj glagole u tekstu o divovima.

Divovi su se često igrali. Skrivali su se dok su plutali rijekama. Oponašali su glasanje ptica, ronili su na dah od otoka do otoka. Jedan se div rado igrao s ljudima. Ako smo divu nešto govorili, vikali smo. No još uvijek se ovom gorostasu činilo da mu na uho cijuče nekakav miš. Divovi su poznavali još jednu zabavu. Natjecali su se u slaganju kamena jedan na drugi. Tako se u primorju, na otocima i u zaleđu, danas vide kamene ograde na najčudnijim mjestima. Na ta mjesta teško ćemo se popeti.

prema: Diana Zalar, *Kako se divovi igraju*

Svi su glagoli u prošlom vremenu, osim glagola cijuče,
 (glagolsko vrijeme)
vide koji su u sadašnjem vremenu i glagola
 (glagolsko vrijeme)
ćemo se popeti je u budućem vremenu.
 (glagolsko vrijeme)

8. Prepiši deset glagola iz teksta o divovima.

Svaku glagolu kraticom napiši glagolsku osobu i glagolski broj. Slijedi primjer.

glagol	glagolska osoba	glagolski broj	glagol	glagolska osoba	glagolski broj
<u>igrali su se</u>	<u>3. os.</u>	<u>mn.</u>	<u>se igrao</u>	<u>3.</u>	<u>jd.</u>
<u>skrivali su se</u>	<u>3.</u>	<u>mn.</u>	<u>smo govorili</u>	<u>1.</u>	<u>mn.</u>
<u>su plutali</u>	<u>3.</u>	<u>mn.</u>	<u>vikali smo</u>	<u>1.</u>	<u>mn.</u>
<u>oponašali su</u>	<u>3.</u>	<u>mn.</u>	<u>se činilo</u>	<u>3.</u>	<u>jd.</u>
<u>ronili su</u>	<u>3.</u>	<u>mn.</u>	<u>cijuče</u>	<u>3.</u>	<u>jd.</u>

9. Napiši pravilno pogrešno napisane rečenice.

U gradu sam čekal Ivana. Željeo sam ići s njim u kino. Došao je na vrijeme. Gledati ćemo zanimljiv film. Smjeo sam ostati do deset sati.

U gradu sam čekaao Ivana. Želio sam ići s njim u kino. Došao je na vrijeme.

Gledat ćemo zanimljiv film. Smio sam ostati do deset sati.

10. Riješi osmosmjerk. Pronađi zadane glagole i rješenje.

(pogledati, letjeti, posjetiti, gasiti, pamtiti, misliti, pristupati, očarati, preuzeti, pojesti, stići, upasti, uliti, oprati, poći, upitati, potezati, puzati, sjesti)

M	P	O	G	L	E	D	A	T	I
I	O	O	A	E	G	P	L	T	T
S	J	E	S	T	I	U	A	A	A
L	E	I	I	J	G	Z	O	U	T
I	S	T	T	E	E	A	L	P	I
T	T	A	I	T	I	T	M	A	P
I	I	R	O	I	I	I	I	S	U
L	Ć	P	R	E	U	Z	E	T	I
U	I	O	Č	A	R	A	T	I	I
I	T	A	P	U	T	S	I	R	P

Rješenje je glagoli.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.

Prezent

1. Odgonetni rebus.

S

B = P

J = NJ

Rješenje je: SPREZANJE.

Kako glasi drugi naziv za isti pojam? Konjugacija.

2. Podcrtaj glagole u prezentu. Iznad podcrtanih glagola kraticom napiši osobu i broj.

Prava osobina čovjeka ^{3. os. jd.} otkrije se pri jelu. ^{3. os. jd.} Poznajješ li i ^{3. os. jd.} primjenjuješ li pravila lijepoga ponašanja za stolom? Ako prvi ^{1. os. mn.} posegnemo za hranom i ^{1. os. mn.} natrpamo hranu, ako ^{1. os. mn.} govorimo punim ustima i istodobno ^{1. os. mn.} gnjavimo cijelo društvo temama koje ^{1. os. mn.} nisu prikladne za razgovor uz jelo, onda ^{1. os. mn.} se ne trebamo čuditi ako nas više nitko ^{3. os. jd.} ne pozove na ručak. Hrana ^{3. os. jd.} povezuje ljude, ali istodobno ^{3. os. jd.} preispituje međusobno poštovanje. Lijepo ponašanje za stolom ^{3. os. jd.} neprocjenjiva je vrlina.

prema: *Veliki suvremeni bonton, Lijepo ponašanje uvijek je u modi*

3. Dopuni rečenice prezentom glagola u zagradama.

Dobit ćeš izvorni učenički rad.

Vječna ljubav

Ljubav je (biti, 3. os. jd.) najljepša stvar na svijetu.

Ona ne poznaje (poznati, 3. os. jd.) granice,

Čini (činiti, 3. os. jd.) što želi (željeti, 3. os. jd.).

Ujutro njome ulazimo (ulaziti, 1. os. mn.) u dan

A na večer s njome usnivamo (usnivati, 1. os. mn.) san.

Ljubav je (biti, 3. os. jd.) najveća sreća,

A ponekad je (biti, 3. os. jd.) tuga zbog nje veća.

4. Riješi ispunjaljku tako da zadane glagole napišeš u prezentu.

1. protezati, 3. os. mn.
2. rasti, 2. os. mn.
3. nestajati, 3. os. jd.
4. zijevati, 1. os. jd.
5. čeprkati, 1. os. mn.
6. naletjeti, 2. os. jd.
7. tražiti, 1. os. mn.

1.		P	R	O	T	E	Ž	U
2.		R	A	S	T	E	T	E
3.	N	E	S	T	A	J	E	
4.		Z	I	J	E	V	A	M
5.	Č	E	P	R	K	A	M	O
6.		N	A	L	E	T	I	Š
7.		T	R	A	Ž	I	M	O

5. Odgovori na postavljena pitanja jesnim ili niječnim duljim oblikom prezenta pom. gl. biti.

- Jesi li odgovoran prema svojim zubima? Prema svojim zubima jesam/nisam odgovoran.
- Je li tvoja mama zubarica? Moja mama jest/nije zubarica.
- Jesu li članovi tvoje obitelji odgovorni? Članovi moje obitelji jesu/nisu odgovorni.
- Jeste li ovaj tjedan bili kod zubara? Ovaj tjedan jesmo/nismo bili kod zubara.

6. Preoblikuj jesne rečenice u niječne.

- Budim se rano. Ne budim se rano.
- Ide mi se u školu. Ne ide mi se u školu.
- Moja sestra jede pecivo. Moja sestra ne jede pecivo.
- Mama se ljuti na nju. Mama se ne ljuti na nju.

7. Podcrtaj prezente pomoćnih glagola biti i htjeti u sljedećim rečenicama. Preoblikuj jesne rečenice u niječne. Pazi na smisao rečenice.

- Ja sam djevojčica. Ja nisam više djevojčica.
- Još si moj mali brat. Nisi više moj mali brat.
- Hoćemo, hoćemo, samo recite. Nećemo, nećemo, samo recite.

8. Dopuni pjesmu učenika iz Pule izostavljenim glagolima pazeći na smisao stihova. U kojemu su glagolskomu vremenu izostavljeni glagoli?

talasa, je, vidim, blješti, kažem, stvara

Jesen

U daljini vidim žito,
to veliko žuto more

talasa se ponosito

veliko je poput gore.

Blješti se kao staro zlato

u srcu mi radost stvara

ponosito kažem zato:

Zemljo, hvala zbog toga dara.

Glagolsko je vrijeme prezent.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

Perfekt

1. Upiši u ispunjaljku perfekt napisanih glagola u muškome rodu. Pazi na zadanu osobu i broj. Ispuniš li pravilno, u označenom će stupcu pisati što izriče perfekt.

1. plesati, 1. os. jd.
2. rovati, 1. os. mn.
3. odraditi, 2. os. jd.
4. šivati, 2. os. mn.
5. lijevati, 3. os. jd.
6. običi, 1. os. mn.
7. stajati, 1. os. jd.
8. tapkati, 3. os. mn.

1.	p	l	e	s	a	o	s	a	m
2.	r	o	v	a	l	i	s	m	o
3.	o	d	r	a	d	i	o	s	i
4.	š	i	v	a	l	i	s	t	e
5.	l	i	j	e	v	a	o	j	e
6.	o	b	i	š	l	i	s	m	o
7.	s	t	a	j	a	o	s	a	m
8.	t	a	p	k	a	l	i	s	u

2. Zadatak ima dva dijela.

- a) Podcrtaj glagolske pridjeve radne u ulomku iz pripovijetke *Halugica* Vladimira Nazora.
b) Razvrstaj podcrtane glagolske pridjeve radne u tablicu po rodovima.

Siroče je morsko, dijete Halugica, raslo kao jedro stabalce u kolibi ribara Frane. Hranio je ribar početka čedo kozjim mlijekom. Druge ga je godine vodio sa sobom u čamac. Lovio je dok je ono ležalo na mreži i brbljalo nerazumljive riječi pružajući ruke kao da se hoće latiti sad Sunca, sad Mjeseca ili zvijezda. Treće je godine dijete već skakutalo po vrtu i bježalo naokolo da se igra školjkama i kamenčićima ili da gazi po pličini kričeći kao galeb.

Kao da je neki dobri duh čuvao dijete od pogibli i bdio nad njime. (...)

U šestoj je godini Halugica plivala kao riba. Ronila je u dubinu da otrgne s dna morskoga spužve i školjke i vozikala se sama po pučini. Poznavala je svaki kutić po obližnjim zatonima. Znala je za gnijezda galebova...

muški rod	ženski rod	srednji rod
hranio	plivala	raslo
vodio	ronila	ležalo
lovio	vozikala	brbljalo
čuvao	poznavala	skakutalo
bdio	znala	bježalo

3. Podcrtaj glagole u perfektu u dijelu pjesme Luka Paljetka.
Podcrtaj valovitom crtom krnje perfekte.

Zaljubljeni kompjuter

Zagledao se jedan kompjuter
U jednu kompjutericu mladu,
Razmekšao se kao puter
I odmah se posvetio radu,
Otkucao je program sav
U jedan dah, u jedan hip,
Stao je sav u jedan čip;
Napisao je: YOU I LOVE!
Kompjuterica se istog časa
Zacrvenjela u ekranu
I rekla sasvim hladnoga glasa:
– Emocije na jednu stranu,
točnost na drugu! Jedna greška
potkrala vam se, vrlo teška,
primijetila sam, odmah nju;
treba napisati: I LOVE YOU!

4. Preoblikuj jesne rečenice u upitne.

Pošao sam dobrim putom.

Jesam li pošao dobrim putom?/Zar sam pošao dobrim putom?

Primili su me u momčad.

Jesu li me primili u momčad?/Zar su me primili u momčad?

5. Zamijeni glagole u zagrada perfekta i dobit ćeš izvornu pjesmu učenika iz Gradišta.
Da ne narušiš ritam pjesme, pazi gdje ćeš uporabiti krnji perfekt.

Gacao sam (gacati) po oblacima rijeke

snivao sam (snivati) ljeti

na toplim livadama i

gacao (gacati)

po oblacima rijeke.

_____ **slušao** _____ (slušati)

glas gata linke i

s dva prsta _____ **zviždao** _____ (zviždati)

vrbama.

Zimi _____ **putovao** _____ (putovati)

svijetom dok bi

jasen pucketao

u peći.

Bolestan _____ **sam** _____ **se radovao** _____ (radovati se)

narančama,

maminim poljupcima,

svom velikom bratu

i ocu.

6. Prepiši rečenice tako da pravilno napišeš pogrešno napisane riječi.

Jako sam željeo ići na more. Bijo sam i prošle godine. Htjeo sam opet plivati i roniti. Voljeo sam s roditeljima navečer šetati rivom. Tata je donjeo odluku da ćemo ići i ove godine.

Jako sam želio ići na more. Bio sam i prošle godine. Htio sam opet plivati i roniti. Volio sam s

roditeljima navečer šetati rivom. Tata je donio odluku da ćemo ići i ove godine.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.

Futur prvi

1. Razvrstaj glagole u križaljku tako da u označenim poljima dobiješ naziv neodređenoga glagolskog oblika.

priznati, prolići, crtati, učiniti, zaliti, fućkati, ploviti, odnijeti, pjevati

P	L	O	V	I	T	I	
U	Č	I	N	I	T	I	
F	U	Č	K	A	T	I	
P	R	I	Z	N	A	T	I
O	D	N	I	J	E	T	I
Z	A	L	I	T	I		
C	R	T	A	T	I		
P	R	O	L	I	T	I	
P	J	E	V	A	T	I	

2. Podcrtaj glagole u infinitivu u natuknicama Majina plana za sutrašnji dan.

- ustati u 7 sati
- otići u pekarnicu kupiti bratu pecivo
- odmah se vratiti kući
- probuditi brata i dati mu doručak
- učiti povijest
- nazvati Zrinku i pitati je što moramo pročitati za lektiru
- pripremiti namirnice za ručak
- o svemu telefonski obavijestiti majku
- u 13:30 krenuti u školu
- slušati na satu

3. Poveži glagole s odgovarajućim oblikom prezenta.

hoću	zanijekani prezent pomoćnoga glagola htjeti
nećete	nenaglašeni prezent pomoćnoga glagola htjeti
ćeš	naglašeni prezent pomoćnoga glagola htjeti

4. Dopuni tekst futurom prvim glagola u zagradama.

Vuk će ugledati (ugledati) kozu. Koza će pasti (pasti) travu na vrhu visoke litice. Pretvarat će se (pretvarati se) da je zabrinut za nju. Savjetovat će (savjetovati) joj da siđe. „Pokliznut ćeš se (pokliznuti se) na toj vrtoglavoj visini“, reći će (reći) joj. „Osim toga, trava će biti (biti) slađa i bujnija ovdje dolje.“ „Žao mi je da te neće poslušati (ne poslušati)“, odgovorit će (odgovoriti) koza, „ali trava nije uvijek zelenija na drugoj strani brda, posebice kad ćeš željeti (željeti) mene pretvoriti u svoj zalogaj.“

prema Ezopu

5. Zadatak ima dva dijela.

a) Preoblikuj jesne rečenice u upitne.

Pročitat ću knjigu za lektiru.	<u>Hoću li pročitati knjigu za lektiru?</u>
Cijeli će dan svi čitati.	<u>Hoće li cijeli dan svi čitati?</u>
Napisat ću bilješke.	<u>Hoću li napisati bilješke?</u>
Uredit ćemo učionicu plakatima.	<u>Hoćemo li urediti učionicu plakatima?</u>
Ti ćeš dobiti dobru ocjenu.	<u>Hoćeš li ti dobiti dobru ocjenu?</u>
Svi ćemo biti sretni.	<u>Hoćemo li svi biti sretni?</u>

b) Preoblikuj jesne rečenice u niječne.

<u>Neću pročitati knjigu za lektiru.</u>
<u>Neće cijeli dan svi čitati.</u>
<u>Neću napisati bilješke.</u>
<u>Nećemo urediti učionicu plakatima.</u>
<u>Nećeš dobiti dobru ocjenu.</u>
<u>Nećemo svi biti sretni.</u>

6. Prepiši rečenice tako da ispraviš pogrešno napisane glagole u futuru prvom.

lće na plivanje.

Ići će na plivanje.

Čitav će mjesec trenirat.

Čitav će mjesec trenirati.

Plivati će slobodnim stilom.

Plivat će slobodnim stilom.

Ćemo navijati za njega.

Navijat ćemo za njega.

7. Napiši plan za proslavu svojega rođendana u obliku natuknica rabeći glagole u futuru prvom.

Osobni odgovor učenika.

[illegible]

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – **trebam pomoć** (Oh!) – **ne znam** (Joj!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.

Glagoli – usustavljivanje

1. Dopuni grafički prikaz.

2. Podcrtaj glagole u pjesmi učenice iz Splita. Napiši infinitiv podcrtanoga glagola.

Noć

Zvijezde ju pozdravljaju,   pozdravljati

Zlatne krune stavljaju,   stavljati

Lagano svjetlucaju,   svjetlucati

I nebo pokrivaju.   pokrivati

3. Podcrtaj glagole u rečenicama. Napiši kraticama u kojem su glagolskom vremenu, glagolskoj osobi i broju.

Priroda se budi.   prez.   3. os.   jd.

Bumbari oblijeću šareni cvijet.   prez.   3. os.   mn.

Progovorio je naš mali svijet.   pf.   3. os.   jd.

Dolaziš polako.   prez.   2. os.   jd.

Ići ćemo zajedno.   f. l.   1. os.   mn.

Divit ću se ljepoti.   f. l.   1. os.   jd.

4. Napiši pjesmu *Ljubav* u prezentu i u futuru prvom. Pazi! Jedan je glagol u prezentu.

	prezent	futur
U zimi hladnoj	<u>U zimi hladnoj</u>	<u>U zimi hladnoj</u>
na klupi jednoj	<u>na klupi jednoj</u>	<u>na klupi jednoj</u>
skupa smo sjedili	<u>skupa sjedimo</u>	<u>skupa ćemo sjediti</u>
jedno drugo gledali.	<u>jedno drugo gledamo.</u>	<u>jedno drugo ćemo gledati.</u>

Bili smo sretni	<u>Sretni smo</u>	<u>Bit ćemo sretni</u>
bili smo skupa.	<u>skupa smo.</u>	<u>bit ćemo skupa.</u>
Ti, ja i naša klupa.	<u>Ti, ja i naša klupa.</u>	<u>Ti, ja i naša klupa.</u>
Iznenada si nestao	<u>Iznenada nestaneš</u>	<u>Iznenada ćeš nestati</u>
kao kakva sjena.	<u>kao kakva sjena.</u>	<u>kao kakva sjena.</u>

5. Napiši u tablicu što sve radiš: Osobni odgovor učenika.

- ponedjeljkom – na satu Matematike
- utorkom – na satu Engleskoga jezika
- srijedom – na satu Glazbene kulture
- četvrtkom – na satu Tjelesne i zdravstvene kulture
- petkom – na satu Hrvatskoga jezika
- subotom – kad si s prijateljima
- nedjeljom – kad si kod kuće.

ponedjeljak	utorak	srijeda	četvrtak	petak	subota	nedjelja
zbrajam	prevodim					

Sve si glagole napisao/napisala u 1. osobi jednine prezenta (1. os. jd. prez.).
(glagolska osoba, broj i vrijeme)

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

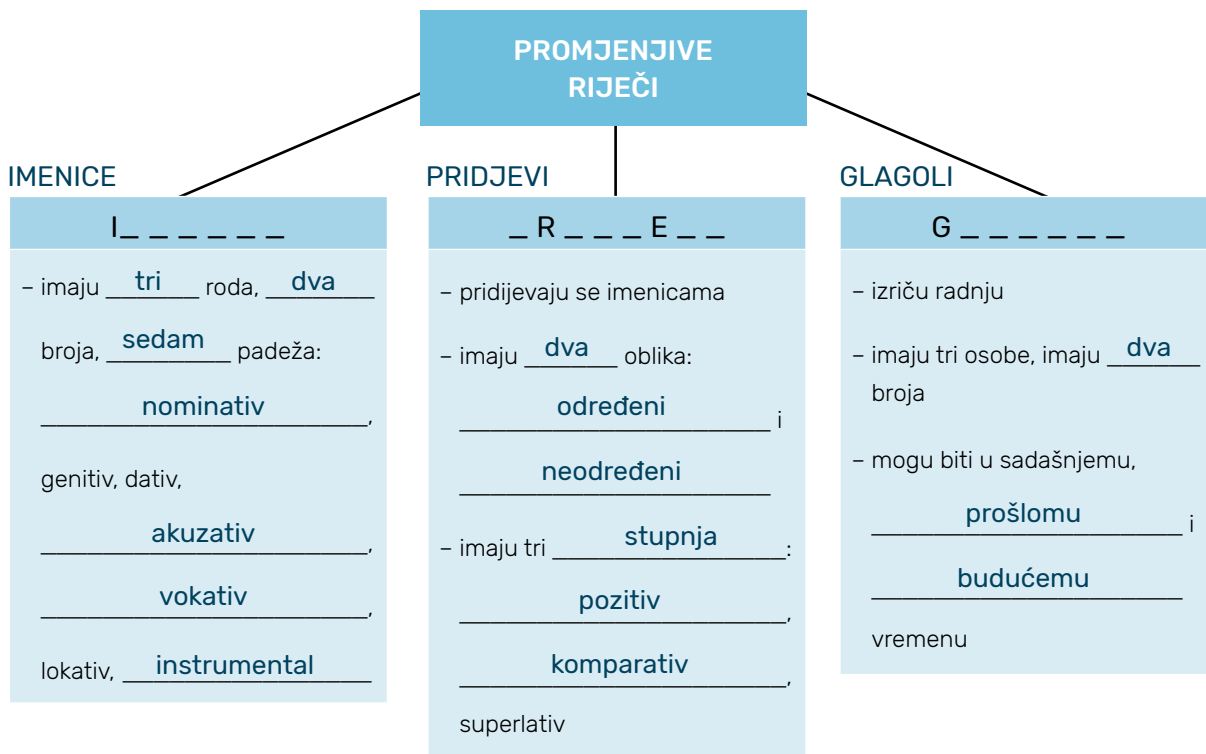

1.	2.	3.	4.	5.

Promjenjive riječi

usustavljivanje

1. Dopuni grafički prikaz promjenjivih riječi. Za svaku vrstu riječi napiši podatke koji nedostaju.
Dobrodošao savjet: Zadatak radi prema 1. zadatku u *Nepromjenjivim riječima*.

2. U pjesmi učenice iz Smokvice podcrtaj imenice crvenom bojom, pridjeve plavom bojom. Iznad pridjeva i imenice kraticom napiši u kojemu su padežu.

Molitva šume

O dobri čovječe, saslušaj molitvu moju!

Kad pokraj mene prođeš,

Ja sam toplina tvog ognjišta

ne diži ruku bezrazložno

u hladnim zimskim noćima,

ni na jedno moje stablo,

ja sam ti prijateljski hlad

ni na jedan moj gram.

u vrelini ljetnog popodneva...

3. Prepiši iz rečenica pridjeve u odgovarajući stupanj. Napiši i ostala dva stupnja tih pridjeva.

Najveći kontinent na Zemlji je Azija.
 Najmanji je Australija.
 Najmnogoljudniji je kontinent Azija.

Najgušća naseljenost bilježi se u Aziji.
 Najviši je planinski vrh svijeta Mount Everest.
 Najdublje je more u Tihom oceanu.

pozitiv	komparativ	superlativ
velik	veći	najveći
malen/mali	manji	najmanji
mnogoljudan	mnogoljudniji	najmnogoljudniji
gusta	gušća	najgušća
visok	viši	najviši
duboko	dublje	najdublje

4. Pjesmu *Radost* učenice iz Crikvenice napiši u prošlom, potom u budućem vremenu.

Plešu,	<u>Plesale su,</u>	<u>Plesat će</u>
vrte se,	<u>vtjele su se,</u>	<u>vtjet će se,</u>
vesele.	<u>veselile / veselile se /</u> <u>veselile su se</u>	<u>veselit će se.</u>
Diraju	<u>Dirale su</u>	<u>Dirat će</u>
moj obraz,	<u>moj obraz,</u>	<u>moj obraz,</u>
pa nos,	<u>pa nos,</u>	<u>pa nos,</u>
pa dlan.	<u>pa dlan.</u>	<u>pa dlan.</u>
Cakle se,	<u>Caklile su se,</u>	<u>Caklit će se,</u>
smiješe,	<u>smiješile / smiješile se /</u> <u>smiješile su se</u>	<u>smiješiti / smiješit će se</u>
nestaju.	<u>nestajale / nestajale su.</u>	<u>nestajati/nestajat će.</u>
Bijele,	<u>Bijele,</u>	<u>Bijele,</u>
meke	<u>meke</u>	<u>meke</u>
pahulje.	<u>pahulje.</u>	<u>pahulje.</u>

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.

Nepromjenjive i promjenjive riječi usustavljivanje

1. Podcrtane riječi iz pjesme učenice iz Osijeka razvrstaj u tablicu.

Što se voli

Prvo što se voli, zagrljaj je majke.

Drugo što se voli, bakine su bajke.

Treće i najveće, poljubac je tate.

Četvrto kad nekom veliš: „Dragi moj brate!”

Peto kad s djedom gledaš avione

brze rakete i kamione.

A ono što se sada voli – kosa je plava

što nježno kraj tebe u mislima spava.

imenice	pridjevi	glagoli	prilozi	prijedlozi	veznici
<u>majke</u>	<u>bakine</u>	<u>voli</u>	<u>sada</u>	<u>s</u>	<u>i</u>
<u>poljubac</u>	<u>dragi</u>	<u>veli</u> š	<u>nježno</u>	<u>kraj</u>	<u>a</u>
<u>brate</u>	<u>brze</u>	<u>gleda</u> š		<u>u</u>	
<u>djedom</u>	<u>plava</u>	<u>spava</u>			

2. Dopuni tekst *Izgubljeno-nađeno* Sanje Pilić zadanim riječima:

ili, na, ili, za, ne, vrlo, i, više, mada, i, ružno, u, u, oh. Pazi na smisao teksta.

Oh (usklik), kakav čudan dan, izgubila sam kišobran. U (prijedlog)

tramvaju, u (prijedlog) rusvaju. Tako mi je ružno (prilog) bilo i (veznik) skoro sam

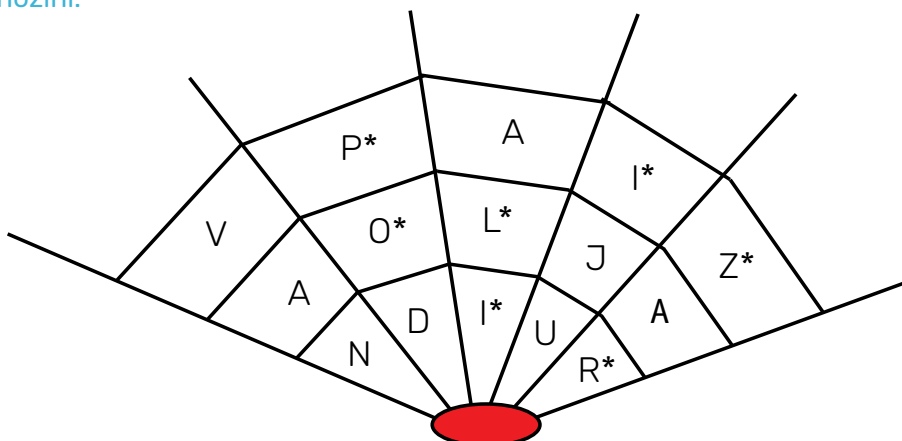
plakat stala, mada (veznik) nisam više (prilog) mala. Oči su mi se ukosile, orosile, ovlažile,

zasuzile i (veznik) ozbiljne vrlo (prilog) bile. Kišobran, kazat ćete, pa

zbog toga se ne (čestica) plače, za (prijedlog) suze treba nešto jače.

Luk, na (prijedlog) primjer, ili (veznik) muk ili (veznik) neki strašan zvuk.

3. U lepezi su uspravno upisane riječi. U prva polja upiši kojoj vrsti nepromjenjivih riječi pripadaju napisane riječi. U poljima sa zvjezdicom je premetaljka. Riješi je i dobit ćeš naziv nepromjenjive riječi u množini.

PRILOZI
PRIJEDLOZI
VEZNICI
USKLICI
ČESTICE

P O L I Z I R
premetaljka

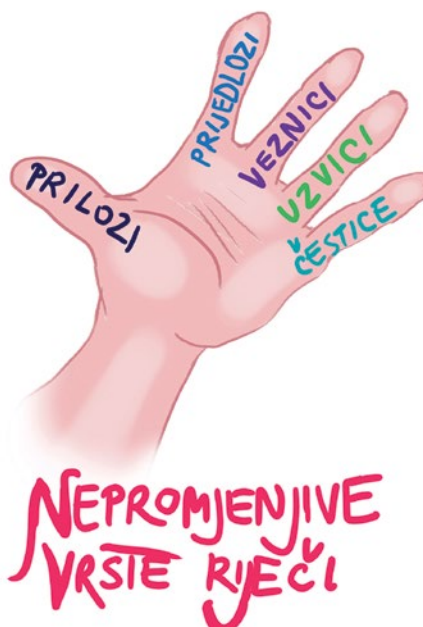
PRILOZI
rješenje

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.

Hrvatski jezik i dvojezičnost

1. U oblačić pokraj svakoga lika upiši tekst koji izgovara.

Guten
Appetit!

Dobar tek!
Buon appetito!
Enjoy your meal!
Guten Appetit!
Buen apetito!

Buon
appetito!

Dobar
tek!

Enjoy your
meal!

Buen
apetito!

2. Dopuni rečenice.

Službeni je jezik u Republici Hrvatskoj hrvatski jezik.

Propisan je pravilima koja se nalaze u gramatici ( ).

rječniku

pravopisu

3. Zadatak ima dva dijela.

a) Pročitaj sljedeću SMS poruku.

*Frende Ivane
danas idemo v kino v pol šest
otpeljali nas buju moji starci
hrvoje*

b) Napiši Hrvojevu SMS poruku na hrvatskome standardnom jeziku.

Prijatelju Ivane,

---

danas idemo u kino u pola šest.

Odvest će nas moji roditelji.

Hrvoje

---

4. Zaokruži pravilno izgovorene i napisane izraze. U javnim medijima često ih pogrešno izgovaraju i pišu.

- a) Dobar večer!
- a) Hvala lijepo!
- a) Laka noć!

- b) Dobro večer!
- ☒ b) Hvala lijepa!
- ☒ b) Laku noć!

- ☒ c) Dobra večer!
- c) Fala lijepa!
- c) Lahka noć!

5. Ispravi pogrešno napisane natpise na nekim prodavaonicama.

sviježe meso

voće i povrće

liječarna

domaće narandže

svježe meso

voće i povrće

liječarna

domaće naranče

6. Ispod svakoga lika napiši kojim narječjem govori.

Naš van je Split, moj
svitu, ne samo najlipji, nego i
najtepliji grad na svitu.

čakavsko narječje

Dojdite na
naše brege!
Tu vum je nekaj
najlepšega.

kajkavsko narječje

Ma, što divaniš.
Jes poludija, lipše
od Like nigdi
na svitu.

štokavsko narječje

7. Prepoznaš gradove pa dopuni sljedeće rečenice.

nalazište krapinskoga pračovjeka

Krapina

grad sv. Vlahe

Dubrovnik

najveća hrvatska luka

Rijeka

Nalazište krapinskoga pračovjeka nalazi se pokraj grada Krapine u kojemu se govori kajkavskim narječjem.

Najljepši je hrvatski grad Dubrovnik u kojemu se govori štokavskim narječjem.

Najveća je hrvatska luka grad Rijeka u kojemu se govori čakavskim narječjem.

8. Zadatak ima tri dijela.

- a) Pročitaj sljedeće stihove.
- b) Pridruži stihovima ponuđene naslove s obzirom na sadržaj:
Sunce, Varaždin vu srcu, Moja lipa Veja.
- c) Dopuni rečenice ispod svake pjesme.

Varaždin vu srcu

Tak te imam rad
kaj bez tebe nemrem.
V tebi moja mama diela
i tomu se veselim
kak da te saki dien gledim...

Pjesma je napisana na kajkavskom narječju.

Moja lipa Veja

Živin va mestu ki zove se Veja.
Va centru su kuće od kamika storene,
a poneštrice su miće, plave i zelene.
Stare nonice na poneštricah ćakulaju
i na obid dicu dozivaju...

Pjesma je napisana na ćakavskom narječju.

Sunce

Sunce je žute boje.
Meni moja baka
često kaže: „Sunce moje!”
Sunce nas svojom
ljepotom grije
i putem se smije.

Pjesma je napisana na štokavskom narječju.

9. Podcrtaj riječi u pjesmi učenice iz Crikvenice koje ne pripadaju hrvatskomu standardnom jeziku. Napiši stihove pjesme *E, to se zove...* na hrvatskome standardnom jeziku.

E, to se zove...

Va tjednu su najbolji dani subota i nedilja.
 Moreš spat do polne i igraš se do mile volje.
 A kad pride noć i pomisliš da je jutro škola,
 e, tad stvarno poludiš.
 Onda ti mat reče:
 „Spravi torbu,
 popravi robu
 i odi spat.
 Već je pola devet.”
 E, to se zove
 maltretirat đicu.

E, to se zove...

U tjednu su najbolji dani subota i nedjelja.
Možeš spavati do podne i igraš se do mile volje.
A kad dođe noć i pomisliš da je ujutro škola,
e, tad stvarno poludiš.
Onda ti mati reče:
„Spremi torbu,
popravi odjeću
i odi spavati.
Već je pola devet.”
E, to se zove
maltretirati djecu.

Pjesma je napisana na _____ čakavskom _____ narječju.

10. Podcrtaj riječi u pjesmi učenika iz Slavonije koje ne pripadaju hrvatskomu standardnom jeziku. Napiši stihove pjesme *Didova škola* na hrvatskome standardnom jeziku.

Didova škola

Kad dođem iz škole,
 djed me pita:
 – Jesi li danas znao
 ono što te nisu pitali?
 – Nisam – skrušeno priznam.

A onda opet:
 Jesi li znao ono
 što su te pitali?
 – Malo ne, malo da –
 kažem ja.
 – Račun, sigurno je račun...
 – Nije, dide, račun, nego hrvatski.

– Rvacki? Kako rvacki?
 Pa to je najlakše i najlipše.
 Evo, ja ću ti pomoći.
Kruv, vino i kulin
 A tek isti, piti i divaniti.

E, dide, dide!
 Dobra je tvoja škola.
 Znam ja s tobom
 i jesti, i piti i divaniti,
 ali ja u svojoj školi
 moram – književni govoriti.

Djedova škola

Kad dođem iz škole,

„Hrvatski? Kako hrvatski?”

djed me pita:

Pa to je najlakše i najljepše.

„Jesi li danas znao

Evo, ja ću ti pomoći.

ono što te nisu pitali?”

Kruh, vino i kulen

„Nisam”, skrušeno priznam.

A tek jesti, piti i razgovarati.”

A onda opet:

„E, djede, djede!

Jesi li znao ono

Dobra je tvoja škola.

što su te pitali?

Znam ja s tobom

„Malo ne, malo da”,

i jesti, i piti i razgovarati,

kažem ja.

ali ja u svojoj školi

„Matematika/računanje, sigurno je
matematika/računanje...”

moram – književni govoriti.”

„Nije, djede, matematika/računanje, nego hrvatski.”

11. Dopuni sljedeću rečenicu.

Osnovica je hrvatskomu standardnom jeziku štokavsko narječje.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Jo!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.
7.	8.	9.	10.	11.	

Veliko početno slovo

imena kontinenata, država, naseljenih i zavičajnih mjesta

1. Riješi premetaljke i dobit ćeš imena naseljenih mjesta. Rješenja napiši pisanim slovima.

KUPI BAR DNO! Brod na Kupi

BROD K VUNI! Dubrovnik

2. Razvrstaj imena kontinenata, država i zemalja u zadane oblike!

Napiši ih pisanim slovima. Pazi na pravopisna pravila!

HRVATSKA, REPUBLIKA ITALIJA, SLOVENIJA,
REPUBLIKA HRVATSKA, AUSTRALIJA, SJEDINJENE
AMERIČKE DRŽAVE, REPUBLIKA SLOVENIJA,
AMERIKA, JUŽNA AMERIKA, REPUBLIKA MAĐARSKA,
ITALIJA, AUSTRIJA, AZIJA, REPUBLIKA AUSTRIJA,
REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

IMENA KONTINENATA

Australija
Južna Amerika
Azija

IMENA ZEMALJA

Hrvatska
Slovenija
Amerika
Italija
Austrija

IMENA DRŽAVA

Republika Italija
Republika Hrvatska
Sjedinjene Američke
Države
Republika Slovenija
Republika Mađarska
Republika Austrija
Republika Bosna i
Hercegovina

3. Napiši imena naroda koji žive u Hrvatskoj, Italiji, Sloveniji, Austriji u muškome i u ženskome rodu.

m. r.

ž. r.

U Hrvatskoj žive Hrvati i Hrvatice.

Stanovnici Italije su Talijani i Talijanke.

U Slovačkoj žive Slovaci i Slovakinje.

Stanovnici Austrije su Austrijanci i Austrijanke.

4. Prepiši tekst tako da pogrešno napisana imena naseljenih mjesta i posvojne pridjeve napišeš pravopisno točno.

U blizini zagreba nalaze se velika Gorica, Dugo selo, sveti Ivan zelina i Sveti Ivan žabno.

Često putujem kroz ta mjesta u Sisak, novi marof ili bjelovar.

Zimske praznike provodim kod svoje bake u starom Petrovom selu. Tada posjetim slavonski Brod i beli manastir. Volim Slavonske i Baranjske krajolike.

Ljeti često idem u dugi Rat i u sveti Filip i Jakov. Posjetila sam i sve splitske znamenitosti.

Ove ću godine posjetiti istarska mjesta hum, roč, sveti Petar u šumi i marčanu. U žminju živi ivina i majina baka.

U blizini Zagreba nalaze se Velika Gorica, Dugo Selo, Sveti Ivan Zelina i Sveti Ivan Žabno.

Često putujem kroz ta mjesta u Sisak, Novi Marof ili Bjelovar.

Zimske praznike provodim kod svoje bake u Starom Petrovom Selu. Tada posjetim Slavonski

Brod i Beli Manastir. Volim slavonske i baranjske krajolike.

Ljeti često idem u Dugi Rat i u Sveti Filip i Jakov. Posjetila sam i sve splitske znamenitosti.

Ove ću godine posjetiti istarska mjesta Hum, Roč, Sveti Petar u Šumi i Marčanu. U Žminju živi

Ivina i Majina baka.

5. Osmosmjerka krije imena kontinenata, država, zemalja i naseljenih mjesta. Rješenje ćeš otkriti ako točno riješiš osmosmjerku.

(Nizozemska, Knin, Imotski, Novigrad, Zagreb, Europa, Kanada, Grčka, Split, Labin, Zadar, Omiš, Poreč, Brač, Našice, Lipik, Umag, Solin, Ilok, Vir, Klis, Pula, Pag, Olib, Litva, Zaprešić)

N	I	Z	O	Z	E	M	S	K	A
I	M	L	V	A	U	G	I	N	J
N	O	V	I	G	R	A	D	A	Z
K	T	E	R	R	O	M	I	Š	A
A	S	Č	P	E	P	U	K	I	P
N	K	A	E	B	A	L	O	C	R
A	I	R	A	R	I	N	L	E	E
D	P	B	G	S	O	L	I	N	Š
A	I	A	A	L	U	P	B	Š	I
A	L	S	P	L	I	T	V	A	Ć

Rješenje je: Lijepa Naša.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.	5.

Književnost

Književnost i druge umjetnosti

Bajka (Mladen Kopjar, *Mljekarica*)

Pejzažna lirski pjesma, stilska izražajna sredstva (Tin Kolumbić, *Ples pahuljica*)

Pripovjedne tehnike – opisivanje (Frances Hodgson Burnett, *Mali lord*)

Pripovjedne tehnike – pripovijedanje (Mladen Kopjar, *Šifra kineske kornjače*)

Pripovjedne tehnike – dijalog (Ivan Kušan, *Lažeš, Melita*)

Igrokaz (Ana Kolak, *Kupljeni prijatelj*)

Budi pjesnik/pjesnikinja – napiši pjesmu (Julijana Plenča, *Zimska bajka*)

Karakterizacija lika govorom i postupcima (Nada Mihaljević, *Junaci prašnjavog tornja*)

Neknjiževni tekst (Gračanin, H.; Malus, I.; Tomorad, M., *Vučedol*)

Književnost i druge umjetnosti

UMJETNOST je čovjekova stvaralačka djelatnost u kojoj su povezani elementi mašte, osjetilnosti i doživljaja, a izražena je riječju, glasom ili tonom, slikom i oblikom.

Vrste umjetnosti

Poveži zadane pojmove s njihovim tumačenjem tako da u prazne kružice upišeš odgovarajuću brojku.

KIPARSTVO

6.

GLAZBA

3.

ARHITEKTURA

7.

STRIP

9.

GLUMA

5.

FILM

8.

KNJIŽEVNOST

4.

PLES

1.

SLIKARSTVO

2.

1. Umijeće pokreta tijela u ritmu prema zvucima glazbe – pojedinačno, u paru ili u skupinama.
2. Grana likovne umjetnosti u kojoj se bojom i crtežom prikazuju osobe, pojave i doživljaji.
3. Umjetnost izražavanja tonovima, glasovima i šumovima – kombiniranje zvukova prema pravilima.
4. Umjetnost riječi – duhovno stvaranje riječima. Dijeli se na liriku, epiku i dramu.
5. Skup vještina s pomoću kojih osoba oblikuje lik u scenskome djelu govorom, mimikom i gestom.
6. Grana likovne umjetnosti u kojoj oblikovanjem u čvrstome materijalu (kamen, drvo, glina i sl.) nastaje trodimenzionalni oblik.
7. Djelatnost i umijeće projektiranja i oblikovanja zgrada i drugih građevina.
8. Umjetnost čije je osnovno izražajno sredstvo ozvučena ili neozvučena slika u pokretu – *sedma umjetnost*.
9. Slijed crteža praćenih tekstom (u *oblačićima*) i objašnjenjima koji prikazuju neku priču.

Obogaćujem rječnik

Na praznu crtu napiši jednu od riječi tako da značenje bude točno: žal, suton.

Polumrak između zalaska sunca i početka noći naziva se suton.

Obala mora izložena stalnom djelovanju valova naziva se žal.

Pozorno pročitaj tekst.

Stanislav Femenić *Suton na žalu*

Sunce

Tone

U moru

Vjetar

Šumi

U boru

Cvrčci

Cvrče

U zboru...

Pred san...

Galeb sniva na valu,

Val se primiče žalu,

U jednu uvalu malu,

Pred san...

Nečujno

Stigle su

Sjene,

Do jedne „Sunce/Tone/U moru“ ili

Samotne „Galeb sniva na valu“ ili

Stijene, „Val se primiče žalu“ ili „U

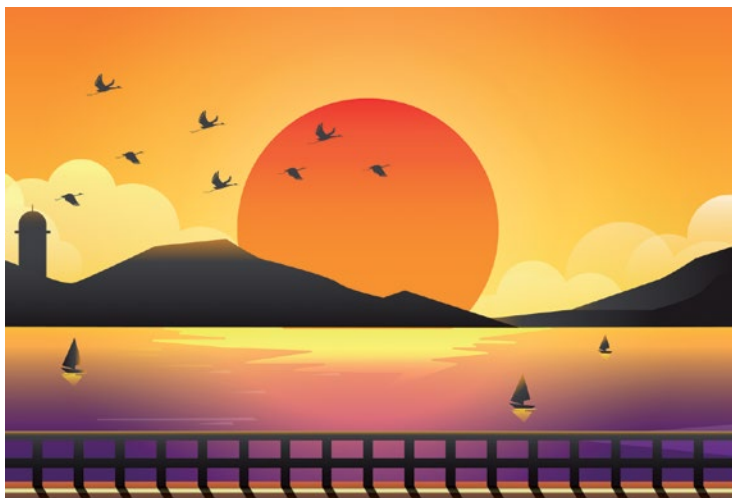
jednu uvalu malu“ ili

Gdje se „Stigle su/Sjene/Do

Valovi jedne/Samotne/Stijene“ ili

Pjene „Gdje se/Valovi/Pjene“

Pred san...

1. O čemu pjesnik govori u pjesmi? Koje doba dana opisuje? Potvrdi primjerom iz teksta.

Pjesnik u pjesmi govori o zalasku sunca na

morskoj obali. Opisuje suton. Npr.: „Sunce/Tone/

U moru“ ili „Pred san...”

2. Pjesnik je svoj doživljaj sutona obogatio pjesničkim slikama. Izaberi dvije koje su ti se najviše svidjele i razvrstaj ih prema osjetilima kojima su doživljene.

VIDNA PJESNIČKA SLIKA:

SLUŠNA PJESNIČKA SLIKA:

„Vjetar/Šumi/U boru“ ili „Cvrčci/Cvrče/U zboru“

3. Objasni svojim riječima sljedeće stihove: „Nečujno/Stigle su/Sjene”. Na koje sjene pjesnik misli? Što se događa u prirodi?

Pjesnik misli na sjene koje nastaju zbog zalaska sunca. U prirodi se događa sumrak nakon čega će nastupiti noć.

4. Koji je stih pjesnik ponovio nekoliko puta?

Pjesnik nekoliko puta ponavlja stih: „Pred san...”

5. Zaokruži točan dio sljedeće tvrdnje. Ponavljanjem stihova:

a) **ostvaruje se** / ne ostvaruje se sklad ritma i osjećaja

b) **ističe se** / ne ističe se osnovna misao pjesme.

6. Od koliko se riječi sastoji većina stihova? Što je pjesnik time postigao? Je li to ubrzalo ili usporilo ritam pjesme? Objasni.

Većina stihova sastoji se od jedne riječi. Pjesnik je time usporio ritam pjesme. Čitajući polako svaku riječ, ostvaruje se mirni ugođaj pjesme – smiraj dana kada sunce polako zalazi.

JOŠ PONEŠTO

1. Usporedi tekstove u sljedećim okvirima. Strelicom poveži tekstove s odgovarajućim obilježjima.

a) Suton

Suton je večernji sumrak, polumrak nakon Sunčeva zalaska i početka noći.

– izražava doživljaj prirode

– neslikovit

– iznosi informacije

– riječi imaju dublji smisao

– sadrži pjesničke slike

– ne iznosi osjećaje

b) Suton na žalu

Sunce   Nečujno
Tone   Stigle su
U moru...   Sjene...

Koji je od ovih dvaju tekstova rezultat **umjetničkoga izražavanja**? Objasni svoje mišljenje.

Rezultat je umjetničkog izražavanja tekst Suton na žalu. Sadrži pjesničke slike, iznosi osjećaje i doživljaj prirode. Tekst Suton ne iznosi osjećaje već samo informaciju o večernjem sumraku.

2. Na prazne crte upiši slova koja nedostaju. Ako pravilno upišeš slova, dobit ćeš pojam koji će upotpuniti definiciju književnosti.

Književnost je umjetnost   r   adost

  i   deje

  j   akost

  e   mocije

  č   ovjek

  i   gra

Služeći se navedenim riječima, objasni što za tebe predstavlja književnost.

Osobni odgovor učenika.

---

3. Odgovori na sljedeća pitanja tako da odgovore povežeš u tekst. Pritom piši cjelovitom rečenicom.

- S kojom se umjetnošću najčešće susrećeš u svakodnevnome životu? Objasni svoj odgovor.

Osobni odgovor učenika.

- Baviš li se nekom od umjetnosti u svoje slobodno vrijeme? Kako se pritom osjećaš? Zadatak riješi u bilježnicu.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Jo!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	1.	2.	3.

Bajka

Proširi svoj rječnik

Na praznu crtu napiši jednu od riječi tako da značenje bude točno: naumiti, zlatnik, prosiktati, milostinja, staja, krtičnjak, presahnuti, zdenac, naum, kriomice, prepredeno.

_____ milostinja _____	– ono što se iz milosrđa daje siromahu
_____ staja _____	– gospodarska zgrada u kojoj se drže goveda, štala
_____ krtičnjak _____	– hrpica zemlje koju je na površinu izbacila krtica
_____ kriomice _____	– potajno, krišom
_____ prosiktati _____	– izgovoriti u bijesu
_____ naumiti _____	– namjeravati, imati u planu
_____ prepredeno _____	– lukavo
_____ presahnuti _____	– ostati bez vode
_____ zlatnik _____	– novac izrađen od zlata
_____ zdenac _____	– bunar
_____ naum _____	– namjera

Pozorno pročitaj tekst.

- BAJKA
- NESTVARNI LIKOVI
- NESTVARNI DOGAĐAJI

Mladen Kopjar Mljekarica

1.

Naslijedili muž i žena imanje, a kako življahu u gradu, naumiše ga prodati. Imanje je trebalo obnoviti pa ga trgovci procijeniše na samo pet zlatnika. Čuvši za to, žena bijesno prosikta:

– Ne treba nam ni te milostinje. Neka radije propadne i kuća, i zdenac, i staja sa sjenikom.

– A krave? – upita muž. – Ni one nam ne trebaju. – ljutito će žena.

2.

U staji bilo pet krava, a u malenom sjeniku pokraj staje živjela mlada mljekarica. O kravama marljivo bješe

brinula još otkad je kao djevojčica došla na imanje. Rastuži se ona saznajući da će imanje propasti, no živnu kad novi vlasnik reče:

– A zašto mi ne bismo učinili štogod da posjedu poraste vrijednost?

– Ja ovdje ni časka ne kanim raditi. – kaza žena i pokaza na mljekaricu. – Ne želim biti prljava kao ona. Mljekarica se na te riječi naljuti, no to ne pokaza. Žena se zatim okrenu mužu: – Ja odlazim!

No muž je odvede do zdenca. Naviriše se oboje u dubinu, a kad žena vidje da je zdenac presahnuo, stade vikati na muža: – Ovo imanje vrijedi napustiti, a nikako obnavljati! Otkud ćeš vodu donositi?!

Muž odmahuje glavom prepredeno se smiješeći.

– Neće, ženo, u ovaj zdenac voda. – reče on, pa izloži svoje naum: – Mljekarica će ga napuniti mlijekom. Kad dovedem kupca, na svoje će se oči uvjeriti što iz zdenca izvire.

Svidje se takva namjera ženi. – Dobit ćemo za imanje deset puta više no što nam nuđahu.

3.

Stoji mljekarica sa strane i pomisli kako bi im kupac mogao i povjerovati; zar će ovo dvoje prevarom prodati imanje, mjesto da ga najprije obnove? Lažima se može jedino sve izgubiti.

– Mlijeko od mužnje sutra ćeš izliti u zdenac. Nikomu to ne smiješ spomenuti! – Naredi nasljednik mljekarici, a onda nabaca na dno zdenca hrpu kamenja kako sutradan mlijeko ne bi popila suha zemlja. On i žena otputuju u grad jer ne bijaše im po volji spavati u staroj kući, a mlada mljekarica, čim njih dvoje odoše, klekne do krtičnjaka nedaleko od staje, pa dozva krticu: – Jesi li ovdje, malena? Krtica izviri na površinu razbacujući zemlju pandžama, pa krene okretati glavu:

– Tko me treba? Ha? Tko je? – Ja te dozvah, pomoć mi je potrebna. – pomiluje djevojka krtičino baršunasto krzno. – Nasljednici zemlje loši su ljudi. Žele uvjeriti kupca da iz zdenca izvire mlijeko.

– A što ja tu mogu učiniti? Rujem zemlju po cijeli dan, kakva korist od mene?

– Poslušaj me! Ja moram u zdenac uliti mlijeko. Ti prokopaj put do dna zdenca i kada na vrhu čuješ glasove, razgrni kamenje kako bi mlijeko oteklo. Zadovoljno kimne krtica i nestane pod zemljom.

4.

Kad sutradan na imanje stigoše muž i žena s bogatim kupcem, muž kriomice pogleda u zdenac. Vidjevši da se na dnu sve bijeli od mlijeka, namignu on ženi, pa reče bogatašu: – Dođite pogledati i zdenac, časni gospodine!

– Ne znam bih li trebao. – otresito će bogataš gledajući na srebrni sat. – Sve je trošno, samo što se ne sruši. – Pridite samo! Vrijednost ovog imanja leži pod zemljom, a nije voda.

– Nije voda? – začudi de bogataš. – Hajde da i to vidimo!

Muž i žena stali iza bogataša, sa smiješkom očekujući njegov ushit kad pogleda u zdenac. A kad ovaj to i učini, prasne u smijeh: – Nema što! Od hrpe kamenja nema veće vrijednosti!

5.

Iznenadeeni, muž i žena žurno se nagnuše preko ograde zdenca; na njegovu dnu doista bijaše tek kamenje. Ne primijetiše oni krticu koja ga je na vrijeme razgrnula te propustila mlijeko u zemlju. Pogleda muž gnjevno mljekaricu koja je stajala pokraj sjenika, no što bi joj mogao prigovoriti kad je sam koji časak ranije vidio zdenac pun mlijeka? Mljekarica u sebi bijaše zadovoljna jer je spriječila prevaru. Silno razočarani, odoše muž i žena s imanja, i nikad se više na njega ne vrate.

(prema ulomku)

Nakon čitanja. Piši cjelovitom rečenicom.

1. Napiši što te je u tekstu:

a) iznenadilo Osobni odgovor učenika.

b) naljutilo Osobni odgovor učenika.

c) razveselilo. Osobni odgovor učenika.

2. Zadatak ima dva dijela.

a) Objasni zašto su muž i žena odlučili prodati imanje.

Muž i žena su odlučili prodati imanje, koje su naslijedili, jer su živjeli u gradu.

b) Napiši što je razljutilo ženu u razgovoru s trgovcima.

Ženu je razljutilo to što su trgovci procijenili imanje na samo pet zlatnika. Mislila je da je to premalo.

3. Podcrtaj u drugome ulomku rečenicu u kojoj saznaješ što je rastužilo mljekaricu.

4. Dvrši sljedeću rečenicu svojim riječima.

Kako bi više zaradio od prodaje imanja vlasnik je _____
 ...smislio kako će prevariti kupce. U bunar, koji je presušio, nalit će mlijeko i tako podići cijenu imanju. (I slični odgovori.)

5. Odredi točnost tvrdnje tako da zaokružiš točno ili netočno.

a) Vlasnici nisu prespavali na imanju jer su morali u grad zbog posla.

TOČNO / NETOČNO

b) Mljekarica smatra da imanje prije prodaje treba obnoviti.

TOČNO / NETOČNO

c) Krtica se dvoumila oko toga treba li mljekarici pomoći.

TOČNO / NETOČNO

d) Vlasnik naređuje mljekarici da čuva tajnu o bunaru.

TOČNO / NETOČNO

6. U trećem se odlomku krije mudra izreka. Pronađi ju i prepisi. Napiši svoje razmišljanje o značenju te izreke.**MUDRA IZREKA**

Lažima se može jedino sve

izgubiti.

MOJE RAZMIŠLJANJE

Osobni odgovor učenika.

7. Navedi naziv predmeta navedenoga u četvrtome odlomku čije je nošenje odavalo pripadnost bogatom društvenom sloju.

Srebrni sat.

8. Poredaj sljedeće događaje iz trećega i četvrtoga odlomka redoslijedom kojim su se dogodili tako da na crtu napišeš brojeke 1 – 5.

a) Mljekarica pozove krticu u pomoć.

1.

b) Bogati kupac shvati prevaru.

5.

c) Muž nabaca hrpu kamenja na dno bunara.

2.

d) Nasljednici dovedu bogatog kupca.

3.

e) Muž se uvjeri da je mlijeko u bunaru.

4.

9. Napiši na crte kojim je postupcima krtica iskazala prijateljstvo prema mljekarici.

Krtica se odazvala na poziv

mljekarice. Nudi pomoć, ali ne

zna kako.

Poslušala mljekaricu. Prihvati

mljekaričin prijedlog. Postupi

kako su se dogovorile.

- 10.** Navedi koje od navedenih osobina pripadaju vlasnicima imanja, a koje mljekarici: skromnost, pohlepa, dobrodušnost, neiskrenost, sebičnost, oholost, plemenitost, poštenje.

vlasnik i vlasnica imanja pohlepa, neiskrenost, sebičnost, oholost

mljekarica skromnost, dobrodušnost, plemenitost, poštenje

- 11.** Zadatak ima dva dijela.

a) Napiši koji nestvarni lik i nestvarne događaje te stvarne likove prepoznaješ u tekstu *Mljekarica*.

NESTVARNI LIK	krtica
STVARNI LIKOVI	vlasnik i vlasnica imanja, trgovci, mljekarica, kupac
NESTVARNI DOGAĐAJI	Krtica razgovara s mljekaricom i pomaže joj da otkrije prijevaru.

b) Navedi književnu vrstu kojoj pripada tekst *Mljekarica*.

Tekst *Mljekarica* je bajka.

- 12.** Napiši o čemu govori bajka *Mljekarica* tako da uporabiš dvije riječi iz rubrike *Obogaćujem rječnik* po vlastitome izboru.

Osobni odgovor učenika.

- 13.** Protumači kraj bajke. Kako je završio sukob dobra i zla?

U ovoj bajci sukob dobra i zla završava pobjedom dobra. Mljekarica je uspjela razotkriti prijevaru vlasnika i vlasnice imanja kojom su oni željeli zaraditi više novaca.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.

Pejzažna lirska pjesma, stilska izražajna sredstva

Prije čitanja

- 👉 Jesi li znao/znala da su pahulje sastavljene od bijelih ili prozirnih ledenih kristala u obliku šesterostranih pločica i zvjezdica. Ne postoje dva ista snježna kristala.

Pozorno pročitaj tekst.

Tin Kolumbić *Ples pahuljica*

Oblaci su mali
noćas procvjetali
i zbog ljute zime
jutros zaplakali.

Sitne su suze
meke kao svila,
veselo plesale
i dobile krila.

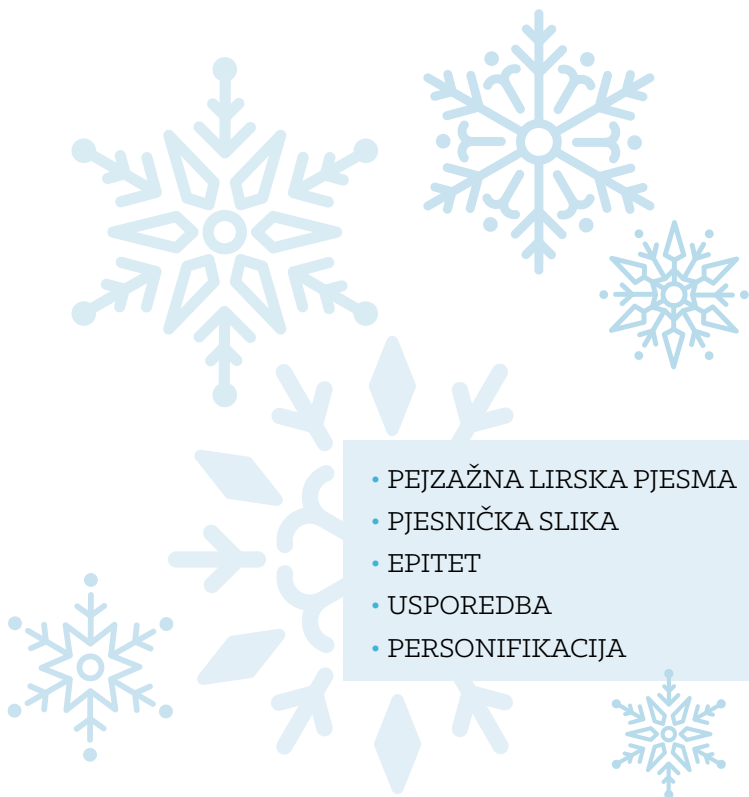
I stvori se kolo
bijelih leptira,
lahor im dahom
u drveću svira.

U nježnu igru
sunce uplete
i prstima toplim
kolo rasplete.

Obogaćujem rječnik

Zaokruži odgovor koji smatraš točnim. LAHOR je:

- ☐ vrsta stabla
- ☒ posve lagan vjetar
- ☐ skupina oblaka
- ☐ oblik pahuljice.

- PEJZAŽNA LIRSKA PJESMA
- PJESNIČKA SLIKA
- EPITET
- USPOREDBA
- PERSONIFIKACIJA

▶ **Odgovori na sljedeća pitanja. Piši cjelovitom rečenicom.**

1. O čemu pjesnik govori u pjesmi? Kakvo je raspoloženje pjesma izazvala u tebi?

Pjesnik govori o padanju snijega. Osobni odgovor učenika.

---

2. Koja ti se kitica/strofa najviše svidjela? Objasni svoj odgovor.

Osobni odgovor učenika.

---

3. Objasni svojim riječima stihove: „Oblaci su mali/noćas procvjetali...”

Mogu li oblaci procvjetati? Na koju se prirodnu pojavu misli?

Oblaci ne mogu procvjetati. Navedeni stihovi opisuju oblake iz kojih pada snijeg.

---

4. Pjesnik je u prvoj kitici/strofi uporabio izraz *ljuta zima*. Objasni značenje toga izraza.

Izraz *ljuta zima* znači da je bilo jako hladno.

---

5. Poveži dijelove stihova, u kojima se pjesnik poslužio prenesenim značenjem, s njihovim objašnjenjem.

„Sitne su suze...”

„...kolo/bijelih leptira...”

„lahor im dahom / u drveću svira”

„i prstima toplim / kolo rasplete”

vjetar se pojavio u krošnji

sunce otapa pahuljice (snijeg)

pahuljice

snijeg

6. Pahuljicama je pjesnik dao osobine živih bića. One plešu, dobiju krila, naprave kolo. Imenuj uporabljeno stilsko izražajno sredstvo.

Pjesnik je uporabio personifikaciju.

---

7. Pjesma obiluje pjesničkim slikama. Iz pjesme prepisi pjesničke slike s obzirom na osjetila kojima ih doživljavamo.

PJESNIČKA SLIKA DOŽIVLJENA OSJETILOM VIDA	PJESNIČKA SLIKA DOŽIVLJENA OSJETILOM SLUHA	PJESNIČKA SLIKA DOŽIVLJENA OSJETILOM DODIRA
„Oblaci su mali noćas procvjetali“	„lahor im dahom u drveću svira.“	„Sitne su suze meke kao svila“
„I stvori se kolo bijelih leptira“	„i zbog ljute zime jutros zaplakali.“	„i prstima toplim kolo rasplete.“

8. Da bi nam dočarao ugođaj, pjesnik rabi pridjeve.

Posebno odabrani pridjev koji se dodaje imenici radi stvaranja življe, potpunije i jasnije slike naziva se **EPITET**.

Prepiši epitete iz prve i druge kitice/strofe s imenicom na koju se odnose.

EPITET	IMENICA
mali	oblaci
ljuta	zima
sitne	suze
meke	suze/svila

Pročitaj pjesmu bez pridjeva. Što zaključuješ? Objasni.

U pjesmi bez pridjeva nedostaje izražajnost i slikovitost, pjesničke slike ne prenose potpuni doživljaj.

9. Ukrasi sliku tako da na svaki krak napišeš jedan **epitet** kojim ćeš opisati pahuljicu. Osobni odgovor učenika (npr. nježna, kristalna, malena, krhka, prozirna, hladna...)

10. Pjesnik je u pjesmi uporabio i jednu usporedbu. Prepiši tu usporedbu i objasni je.

Usporedba: „Sitne su suze meke kao svila,”

Mekoća pahuljica pjesnika podsjeća na svilu.

---

11. Pozorno pročitaj zadnju kiticu/strofu. Napiši o čemu pjesnik u njoj govori pa je usporedi s ostalim kiticama/strofama. Što je rasplelo kolo?

U posljednjoj strofi pjesnik govori o pojavi sunca koje je zaustavilo padanje snijega. U ostalim strofama pjesnik opisuje padanje snijega, ali toplina sunca otopila je pahuljice.

---

12. Kojoj vrsti lirske pjesme prema tematici pripada pjesma *Ples pahuljica*?

Pjesma Ples pahuljica pripada pejzažnoj lirskoj pjesmi.

---

13. Budi i ti pjesnik/pjesnikinja. Poigraj se riječima i pokušaj napisati nove stihove prema predlošku pjesme *Ples pahuljica*. Prva je kitica/strofa izmijenjena. Slijedi primjer i dovrši pjesmu. Osobni odgovor učenika.

1.	2.	3.	4.
Lastavići mali	_____	_____	_____
jutros doletjeli,	_____	_____	_____
zbog topla proljeća	_____	_____	_____
cijeli dan pjevali.	_____	_____	_____

14. Spoji početak rečenice s nastavkom (riječju) tako da rečenica bude smisljena. Na crte napiši cjelovite rečenice.

- a) Zbog nježnog strujanja zraka većini ljudi ne smeta kad puše
 b) Osjećaj hladnoće znatno se pojača kad puše
 c) sjeverac.
 d) lahor.

Zbog nježnog strujanja zraka većini ljudi ne smeta kad puše lahor.

Osjećaj hladnoće znatno se pojača kad puše sjeverac.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joj!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.

Pripovjedne tehnike: opisivanje

Frances Hodgson Burnett

Mali lord (ulomak)

Iako je rođen u tako mirnom i skromnom domu, činilo se da nikad nije bilo sretnijeg djeteta. Bio je uvijek zdrav i nikad nikom nije zadavao brige. Imao je ugodnu narav i tako se lijepo ponašao da su svi uživali u njemu. I, napokon, bio je lijep kao slika. Na svijet nije došao ćelav kao neka druga djeca, nego s mekom, zlatnom, kovrčavom kosicom koja se kasnije razvila u uvojke. Imao je krupne smeđe oči, dugačke trepavice i dražesno lišće, a noge su mu bile tako čvrste da je s devet mjeseci odjednom prohodao. Činilo se da sve ljude smatra prijateljima. Ako bi tko na ulici zastao da ga pogleda, dok se još vozio u dječjim kolicima, Cedric bi mu uzvratio ozbiljnim pogledom svojih krupnih očiju i prijateljski mu se osmijehnuo. Zbog toga nije u cijeloj toj mirnoj ulici bilo ni jedne jedine osobe kojoj nije bilo drago da ga vidi i razgovara s njim. (...) Najviše je privlačio ljude upravo tim svojim vedrim, neustrašivim načinom na koji je prijateljevao sa svima.

1. Zaokruži slova uz točne odgovore. Što saznaješ iz ulomka o dječaku Cedricu?

- a) zanimljivosti o događajima iz djetinjstva
- ☒ b) pojedinosti o njegovu vanjskom izgledu
- ☒ c) o odnosu Cedrica prema drugim osobama
- d) pojedinosti o ulici u kojoj je živio
- ☒ e) unutarne osobine i ponašanje dječaka

2. U tekstu pronadi usporedbu. Prepiši je na prazne crte i objasni njezino značenje.

Usporedba: „...bio je lijep kao slika.“ Usporedba ističe Cedricovu ljepotu. Uspoređen je sa

slikom jer se smatra da su slike, kao umjetnička djela, posebna ljepota.

3. Pronadi pojedinosti koje se odnose na opis vanjskoga izgleda dječaka i prepisi ih na odgovarajuća mjesta.

kosa: meka, zlatna, kovrčava kosica koja se kasnije razvila u uvojke

oči: krupne smeđe oči, dugačke trepavice, uzvratio bi ozbiljnim pogledom svojih krupnih očiju

lice: dražesno lišće

noge: noge su mu bile tako čvrste da je s devet mjeseci odjednom prohodao

4. Čime je Cedric najviše privlačio ljude? Što na temelju toga zaključuješ? Koje ga unutarnje osobine krase?

Cedric je najviše privlačio ljude svojim vedrim, neustrašivim načinom na koji je prijateljevao sa svima. Bio je vedar i prijateljski raspoložen prema svim ljudima.

5. Pročitaj ulomak još jednom i izdvoji najmanje pet pridjeva po vlastitome izboru. Prepiši ih i objasni njihovu ulogu u opisu.

PRIDJEVI

mirnom, skromnom, sretnijeg, zdrav, ugodnu, lijep, ćelav, mekom, zlatnom, kovrčavom, krupne, smeđe, dugačke, dražesno, čvrste, dječjim, ozbiljnim, krupnih, cijeloj, mirnoj, vedrim, neustrašivim

ULOGA PRIDJEVA U OPISU

Pridjevi u opisu pobliže označavaju imenice i tako pridonose jasnijem doživljaju opisa. Oni opis čine slikovitim.

6. Što ti se najviše svidjelo u opisu dječaka Cedrica? Objasni.

Osobni odgovor učenika.

OPISIVANJE – pripovjedna tehnika kojom se prikazuje kako tko ili što izgleda. Pri opisivanju lika važno je birati riječi i izraze kako bi se lik što bolje dočarao. Opisivati se mogu osobe, životinje, predmeti, vanjski i unutarnji prostor.

7. Zaokruži točan odgovor.

Opisivanje nalazimo u pričama, bajkama, pripovijetkama i romanima. TOČNO / **NETOČNO**

8. Izaberi jedan od ponuđenih zadataka i napiši ga u bilježnicu. Služeći se tehnikom opisivanja, opiši:

- a) svoju najdražu igračku iz djetinjstva
- b) prijatelja/prijateljicu
- c) omiljeni lik iz crtanoga filma.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

Pripovjedne tehnike: pripovijedanje

Mladen Kopjar

Šifra kineske kornjače (ulomak)

Dolazak žutog kamiona Katju je iznenadio, ali bar nije više neodlučno stajala pred dućanom, nego se uz bočni zid prišuljala parkiralištu na kojem se zaustavio kamion. Prepoznala je teretnjak i znala je da će iz njega izaći Krunin otac Ljudevit. Ali, zašto nije došao? Kakav se to teret sprema ukrcati u divovsku poluprikolicu?

Gospodin Ljudevit i Zdeslav Hijena najprije su kratko porazgovarali, a onda su zajedno iz dućana izvukli, činilo se Katji, nekakav sanduk. Bila je prava šteta, pomisli ona, što je Hijena zaključao vrata dućana jer je to Kruni i Goranu bila sjajna prilika za bijeg. Njih se dvojica sad vjerojatno skrivaju u nekom kutu i drhture prestrašeni, a sve zbog nje, predbacivala si je i dalje se skrivajući iza bočnog zida, izvirujući povremeno kako bi promatrala prebacivanje sanduka s drvenih kolica na kamion. Zašto se uopće skriva? Zar joj ne bi bilo najbolje otrčati do Krunina oca i ispričati mu što se dogodilo. Tako bi dječaci bili spašeni, a krijumčarsko lice Zdeslava Hijene otkriveno...

Uza sve, Katju je posebno mučila mogućost da se prevarila. Što ako trgovac ima dozvolu za držanje kornjače? (...) Vrata sanduka su se pomaknula. Bit će da je unutra neka životinja, pomislila je najprije, a vrata nisu dobro pričvršćena.

No, pravo je iznenađenje tek uslijedilo. Vrata se podignu dopola i ispod njih ispuže Kruno koji je Katju, očito, već spazio jer ju je rukom pozivao da priđe kamionu. (...) Trčala je stoga prignuta, u ravnini sa stražnjim dijelom kamiona kako ne bi bila vidljiva u retrovizorima, pazeći pritom da ne trese pretjerano zlatnu ribicu koju je nosila u vrećici. Stigavši do kamiona, Katja vidi da je sanduk zapravo kavez. Vrata je podignuta držao Goran, dok ju je Kruno već čekao na rebrastoj ogradi poluprikolice i pružao joj vrećicu s kornjačom. (...)

Priseban glas Krunine mame primiri Katju te se s njom dade na rješavanje stambenog pitanja četverooke kornjače i zlatne ribice.

Obogaćujem rječnik

krijumčar – onaj koji krijumčari, nedopušteno prenosi (u svrhu zarade) određenu robu: piće, cigarete, životinje...

retrovizor – ogledalo na motornim vozilima, omogućuje vozaču pregled stanja na kolniku iza i pokraj njega

1. Koji se likovi pojavljuju u ulomku? Navedi njihova imena.

U ulomku se pojavljuju Katja, Kruno, Ljudevit, Zdeslav Hijena i Goran.

2. Zaokruži slova uz točne odgovore. Što saznaješ iz ulomka?

- ☒ a) o vrsti vozila koju vozi Krunin otac Ljudevit
- ☒ b) moguća upletenost trgovca u nedopušteno držanje kornjače
- ☐ c) pojedinosti o izgledu djevojčice Katje
- ☒ d) o namjeri Krune i Gorana da pokušaju pobjeći
- ☐ e) pojedinosti o vanjskome prostoru

3. Poredaj navedene događaje redom kojim su se dogodili tako da upišeš brojke od 1 do 6.

Katja primjećuje da je sanduk zapravo kavez.

4.

Pojavio se žuti kamion.

1.

Krunina majka i Katja dogovaraju se oko smještaja životinja.

6.

Ljudevit i Hijena izvlače sanduk iz dućana.

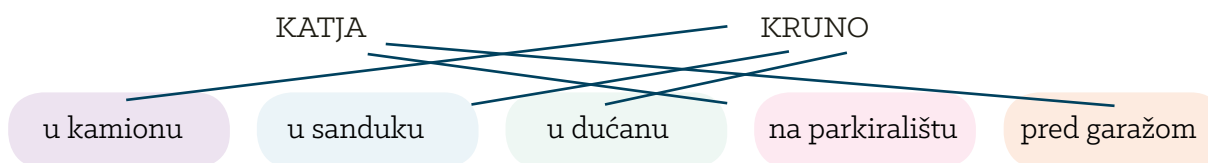
3.

Katja uzima od Krune vrećicu s kornjačom.

5.

Katja se prišuljala parkiralištu.

2.

4. Označi strelicom gdje se od navedenih mjesta nalazila Katja, a gdje njezin prijatelj Kruno.**5. Pronađi u ulomku rečenicu iz koje se može naslutiti da su dječaci Kruno i Goran u opasnosti. Prepiši rečenicu na prazne crte.**

„Njih se dvojica sad vjerojatno skrivaju u nekom kutu i drhture prestrašeni,” ili

„Tako bi dječaci bili spašeni, a krijumčarsko lice Zdeslava Hijene otkriveno...”

6. Jedan od likova zove se Zdeslav Hijena. Koje osobine povezuješ s tim imenom? Zaokruži slova uz tvrdnje koje smatraš točnima.

- ☐ a) druželjubiv
- ☒ b) neiskren
- ☐ c) dobrodušan
- ☒ d) nepošten
- ☒ e) opasan

PRIPOVIJEDANJE – pripovjedna tehnika kojom se iznose događaji u književnome djelu čime se postiže razvoj radnje. Pripovijedanje može biti u prvoj ili u trećoj osobi.

- 7.** Služeći se tehnikom pripovijedanja, osmisli nove događaje pa dovrši priču o dječacima Kruni i Goranu, njihovoj prijateljici Katji i ostalim likovima. Ne zaboravi navesti životinje.

Osobni odgovor učenika.

[illegible]

- 8.** Spoji početak rečenice s nastavkom (riječju) tako da rečenica bude smisljena. U bilježnicu napiši cjelovite rečenice.

- a) Grana zoologije koja se bavi gmazovima (zmijama, kornjačama, gušterima i dr.) naziva se
b) Znanost o suživotu organizama u prirodi, o njihovom djelovanju na okoliš i okoliš na njih je
c) ekologija.
d) herpetologija.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – **trebam pomoć** (Oh!) – **ne znam** (Joj!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

Pripovjedne tehnike: dijalog

Ivan Kušan

Lažeš, Melita (ulomak)

- Molim, mama?
- Dobro, dobro. Što se dogodilo u školi?
- Znaš, na trećem katu... zapravo na četvrtom. Srušio se strop, znaš. Krov se srušio. (...) Jedna djevojčica je slomila nogu. (...) Dvije djevojčice su stradale, slomile noge. Zamisli.
- Jesu li stradale dvije djevojčice ili samo jedna, Melita? – zapita majka i odloži novine koje je čitala.
- Dvije! Dvije, takve kao ja, tako velike, znaš...
- A svi su bili u razredu kad se to dogodilo?
- Nisu, samo njih dvije. Ja sam baš bila kod njih, pa sam izašla i otišla gore, u svoj razred...
- Gore, Melita? – ustade majka. – Nisi mogla otići gore kad je tvoj razred dolje. Ti si se samo mogla spustiti ako su oni na najgornjem katu, je li?
- (...)
- Što je opet učinila? – upita Melitin otac.
- Ti znaš... ti dobro znaš.
- Izmislila je nešto, je li?
- Majka odgurnu stolicu i naglo ustade.
- Slušaj, mi moramo pogledati istini u oči. Naše dijete je bolesno. Jer, i to je bolest, strašna bolest.
- Nemoj tako, Mirice. Ti pretjeruješ. Ja se takve bolesti ne bojim. Glavno da je ona inače zdrava. A što malko laže...
- Branko! – viknu žena i udari nogom o pod. – Rekli smo da tako nećemo razgovarati. Nikada ne smijemo tako razgovarati o njoj! Zamisli da nas slučajno čuje!
- Dobro, dobro, Mirice, – blago će inženjer Kosić okrenuvši se opet prozoru i zagledavši se u gredice s jagodama. – Ona jednog dana može reći da je medvjed u vrtu i da nam jede jagode, a mi joj se nećemo usuditi reći da... da... ne govori istinu. A?
- Tebi samo gluposti padaju na pamet! Kakvi sad medvjedi? – razljuti se Melitina majka. – Dobro, ja se slažem da bolest nije neizlječiva... Ali svaki dan je sve gore. Mi moramo nešto poduzeti...

Obogaćujem rječnik

Zaokruži slovo uz odgovor koji smatraš točnim. *INŽENJER* je:

- a) znanstvenik koji proučava književnost
- ☒ b) osoba s višom ili visokom stručnom spremom iz tehničkih, prirodnih i srodnih znanosti
- c) stručnjak za liječenje životinja
- d) glazbenik koji svira više instrumenata.

▶ Odgovori na sljedeća pitanja. Piši cjelovitom rečenicom.

1. O čemu razgovaraju djevojčica Melita i njezina majka?

Djevojčica Melita i njezina majka razgovaraju o tome što se dogodilo u školi – srušio se strop i stradale su djevojčice.

2. Što je neobično u Melitinu prepričavanju događaja iz škole? Objasni.

U Melitinu prepričavanju neobično je to što ona mijenja pojedinosti događaja: na trećem katu – četvrtom katu; jedna djevojčica – dvije djevojčice; gore u svoj razred – razred je dolje.

Melita netočno prepričava događaje iz škole jer je dio događaja izmislila.

3. Navedi imena Melitinih roditelja i obiteljsko prezime.

MAJČINO IME

Mirica (Mira)

OČEVO IME

Branko

OBITELJSKO PREZIME

Kosić

4. Što zaključuješ na temelju dijaloga (razgovora) između Melitinih roditelja, o kakvoj se Melitinoj *bolesti* radi? Prepiši rečenicu kojom ćeš potvrditi svoj odgovor.

Na temelj razgovora Melitinih roditelja zaključujem da Melita laže i da je to bolest.
„A što malko laže...”

5. Zašto ne bi bilo dobro da Melita čuje o čemu majka i otac razgovaraju? Objasni.

Ne bi bilo dobro da Melita čuje razgovor roditelja jer bi doznala da oni znaju istinu o njezinoj bolesti (laži).

6. Slažu li se roditelji u procjeni Melitine *bolesti*? Zaokruži odgovore koji odgovaraju očevoj i majčinoj reakciji.

OČEVA REAKCIJA

- ljut je, povisuje ton glasa
- ☐ umanjuje problem
- ☐ pokušava biti duhovit

MAJČINA REAKCIJA

- ☐ uočava problem
- ☐ burno reagira
- opuštena je i smirena

7. Prepiši rečenice u kojima se opisuje majčino ponašanje.

„Majka odgurnu stolicu i naglo ustade.“ „... viknu žena i udari nogom o pod.“

„... razljuti se Melitina majka.“

8. Što je, po tvojemu mišljenju, razlog Melitina ponašanja? Izaberi jedan odgovor ili više odgovora, označi ih kvačicom i objasni svoje mišljenje.

☐ razmažena je

☐ nedostaje joj roditeljske pažnje

☐ odrasli ju ne razumiju

☐ želi biti drukčija

Osobni odgovor učenika.

DIJALOG – razgovor između dviju ili više osoba; postupak u književnome djelu kojim dva lika ili više likova iznose svoje osjećaje, misli ili stavove. Doprinosi jasnijem oblikovanju likova.

9. Služeći se dijalogom kao pripovjednom tehnikom, osmisli razgovor između Melite i njezina oca u kojemu će otvoreno razgovarati o njezinoj *bolesti*. Dijalog napiši u bilježnicu.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – **trebam pomoć** (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.

Igrokaz

Pozorno pročitaj tekst.

Ana Kolak

Perilica, lektira i igranje igrice (ulomci iz igrokaza **Kupljeni prijatelj**)

1. scena (*Jutro, mama priprema doručak. Zove sina i muža.*)

MAMA: Doooručaaaak! Zakasnit ćete u školu i na posao!

TATA: Evo me, draga.

DJED (*podrugljivo*): Evo me, draga.

MAMA: Dobro jutro, deda, otkad vi tako rano ustajete? I je li Marko izašao iz sobe, u posljednje se vrijeme jako dugo sprema.

DJED (*zakašlje*): Baš se pitam od koga je to naslijedio... (*pogleda prema mami*). Ustao sam jer mi danas dolazi moj najbolji prika Jure, a i da ti popravim perilicu za suđe, čuo sam jučer kad si plakala, mislio sam da se nešto strašno dogodilo. (...)

TATA: Tata, ne trebaš se naprezati, ti i Jure uživajte, a poslije posla idemo kupiti novu.

MARKO (*ulazi u žurbi s naprtnjačom na leđima*): Što idete kupiti? Hoćete meni uzeti najnoviju igricu?

MAMA: Marko, brzo pojedi, zakasnit ćeš u školu. I ne idemo po igricu nego po perilicu, inače ćete i ručak i večeru jesti iz prljavih tanjura.

DJED: Zašto mene nitko ne čuje? Ništa ne treba kupovati. Ja ću popraviti perilicu.

MAMA: Deda, hvala Vam, ali zašto se mučiti kad možemo uzeti novu?

TATA: Nemamo mi vremena čekati da se perilica popravi, kupit ćemo novu, i to već danas.

DJED: U ovo ludo doba više nitko nema vremena čekati, i ništa se ne popravlja, samo kupuje još, još i još. Tako nije bilo kad sam ja bio mlad...

MARKO: Deda, kad si ti bio mlad nije bilo ni PlayStationa (*okrene se tati*). Tata, pliiiiiz, kupi mi igricu...

TATA: Marko, nemamo danas vremena tražiti igricu, evo ti moja kartica pa si kupi poslije škole.

DJED (*povuče tatu za uho*): Jesam li te tako odgojio?
(...)

SCENA – dio radnje književnoga djela ili filma.

2. scena

(Školsko zvono, žamor u razredu.)

UČITELJ: Mir u razredu! Jeste li vi čuli zvono? Petra i Nika, zašto šapućete? Sigurno ne razgovarate o lektiri.

PETRA: Oprostite...

NIKA: Nećemo više...

UČITELJ: Joj te cure, što će biti kad narastu...

(Dečki se smiju.)

UČITELJ: A što se vi smijete, Marko i Hrvoje? Koji je to dio lektire koji vam je toliko smiješan?

MARKO: Ja nisam pročitao lektiru...

(Cure se opet smješkaju.)

UČITELJ: Molim, Marko? Nisi je pročitao?! *(ljutito)* Koji je razlog za to?

HRVOJE: Igrao je igrice pa nije stigao.

UČITELJ: Igrice umjesto lektire? A kako ti to znaš, Hrvoje?

HRVOJE: Pa... ja sam igrao s njim...

(Marko se lupi po glavi.)

UČITELJ: Molim?

HRVOJE: Došli do smo zadnjeg nivoa!

UČITELJ: Ovo je strašno. A kako vi mislite završiti 3. nivo osnovne škole? Što će tek biti kada se zaljubite?

HRVOJE: Marko je već zaljubljen!

PETRA I NIKA *(uzbuđeno i znatiželjno)*: U koga???

HRVOJE: U tebe, Petra.

(Petra sretna, djevojčice se gledaju i vesele.)

UČITELJ: Miiiiiir!

MARKO: Ja ne mogu vjerovati! Kakav si ti prijatelj? Nikad ne znaš čuvati tajnu. Ne želim se više družiti s tobom.

UČITELJ: Dooosta! Otvorite drugo poglavlje lektire pa ćemo zajedno čitati i razgovarati.

(Učenici otvaraju knjige, gasi se svjetlo.)

Nakon čitanja. Piši cjelovitom rečenicom.

1. scena

1. Navedi likove koji sudjeluju u razgovoru.

mama

tata

djed

Marko

Radnja se događa ujutro.

2. U koje se doba dana događa radnja? Svoj odgovor potvrdi primjerima iz teksta.

- a) Jutro, mama priprema doručak.   b) „Doooručaaaak!“   c) „Dobro jutro, deda, otkad vi tako rano ustajete?“

3. Zašto je djed rano ustao? Napiši razloge koje je naveo u tekstu.

- a) Djed je rano ustao jer mu dolazi najbolji prijatelj Jure.
b) Djed je rano ustao jer želi popraviti perilicu posuđa.

4. Zaokruži odgovore koje smatraš točnima. Kako objašnjavaš djedove riječi?

DJED: Zašto mene nitko ne čuje? Ništa ne treba kupovati. Ja ću popraviti perilicu.

- a) Dosadno mu je, želi se zabaviti popravljajući perilicu.
b) ☒ Želi biti koristan i pomoći ukućanima.
c) ☒ Skroman je, smatra da stvari ne treba bacati ako se mogu popraviti.
d) Pravi se važan i želi biti glavni u obitelji.

5. Pronađi rečenicu u kojoj djed iznosi svoj kritičan odnos prema današnjem vremenu. Slažeš li se s njim? Objasni svoj odgovor.

„U ovo ludo doba više nitko nema vremena čekati, i ništa se ne popravlja, samo kupuje još, još i još.“

Osobni odgovor učenika.

6. Tko je Marko? Navedi njegovu želju.

Marko je djedov unuk, dječak koji želi da mu roditelji kupe igricu za PlayStation.

7. Izaberi točne tvrdnje pa ih oboji plavom bojom.

Tata je popustljiv prema Marku.

Djed je odlučio kupiti Marku igricu.

Mama je strpljiva, nije joj važno kada će kupiti novu perilicu.

Mama smatra da se ne treba mučiti s popravljanim perilice.

Djed se ljuti na svojeg sina, smatra pogrešnim kupnju igrice.

Marko će kupiti igricu svojim novcem.

8. Dio teksta napisan je u zagradama. Izaberi i prepisi nekoliko primjera.

(Jutro, mama priprema doručak. Zove sina i muža.)
(podrugljivo)

(zakašlje)
(ulazi u žurbi s naprtnjačom na leđima)

(okrene se tati)

(povuče tatu za uho)

9. Što saznaješ iz teksta napisanog u zagradama? Objasni.

Iz teksta napisanoga u zagradama saznajem koje je doba dana, na koji se način dramske osobe obraćaju jedne drugima te tko ulazi u prostoriju.

DIDASKALIJE – objašnjenja, dijelovi dramskoga teksta u kojima pisac daje upute glumcima i redateljima; obično sadrži kratke opise scene, likova, izraza lica, stanja karaktera i sl. Često su napisane u zagradama.

10. Prepisi iz 1. scene riječi koje ne pripadaju standardnomu jeziku, nego razgovornomu. Kojim se od tih riječi ti služiš u svom svakodnevnom govoru? Objasni.

deda, prika, pliiiz

Osobni odgovor učenika.

2. scena

1. Navedi mjesto radnje.
Svoj odgovor potvrdi rečenicom iz teksta.

Mjesto radnje školska je učionica. (Školsko zvono, žamor u razredu.)

2. Dopuni sljedeću rečenicu. Osim Marka u 2. se sceni pojavljuju:

učitelj _____, Petra _____, Nika _____ i Hrvoje _____.

3. Zašto se učitelj naljutio? Odgovor potraži u tekstu i prepisi rečenicu.

Učitelj se naljutio jer Marko nije pročitao lektiru. Nisi je pročitao?! (ljutito) Koji je razlog za to?

4. Zaokruži odgovore koje smatraš tačnima. Koje od navedenih osobina opisuju Marka?

vrijedan

neodgovoran

savjestan

zaigran

razmažen

5. Dopuni sljedeću rečenicu.

Razlog zbog kojeg Marko i Hrvoje nisu pročitali lektiru jest igranje igrice.

6. Kako bi ti reagirao/reagirala da si na mjestu Markova i Hrvojeva učitelja? Objasni svoj odgovor.

Osobni odgovor učenika.

7. Je li se i tebi dogodi da zbog igranja igrice ili pametnog telefona ne izvršiš sve obveze za školu? Kako se tada osjećaš? Pokušavaš li promijeniti loše navike? Svoje odgovore oblikuj u kratak vezani tekst pa ga napiši u bilježnicu.**8. Zašto se Marko naljutio na Hrvoja? Opravdaš li njegovu ljutnju? Objasni.**

Marko se naljutio na Hrvoja jer on ne zna čuvati tajnu.

Osobni odgovor učenika.

9. Zaokruži slovo uz točan odgovor. Kojemu književnom rodu pripadaju ulomci *Perilica*, *lektira* i *igranje igrice*?

a) lirika

b) epika

c) drama

10. Što je zajedničko tekstu u 1. i u 2. sceni? Upiši u zadani pravokutnik točne odgovore.

a) opisivanje

b) tekst u zagradama – didaskalije

c) dijalog – razgovor među likovima

d) pjesničke slike

e) podjela po ulogama

OBILJEŽJA DRAMSKOGA TEKSTA

b) tekst u zagradama – didaskalije

c) dijalog – razgovor među likovima

e) podjela po ulogama

IGROKAZ – dramsko književno djelo namijenjeno djeci.

- 11.** Na temelju pročitanoga teksta (1. i 2. scena) napiši 3. scenu igrokaza (npr. Što se dalje događa u Markovoj obitelji? Popravlja li djed perilicu ili Markovi roditelji kupuju novu? Kako Marko rješava problem s lektirom?). Pri pisanju imaj na umu obilježja dramskoga teksta.

Osobni odgovor učenika.

[illegible]

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – **trebam pomoć** (Oh!) – **ne znam** (Joj!)

[illegible]

Budi pjesnik/pjesnikinja – napiši pjesmu

Obogaćujem rječnik

Na praznu crtu napiši jednu od riječi tako da značenje bude točno: inje, njedra, snatriti.

snatriti – maštati, sanjati

inje – naslaga bijelog leda na travi, granama drveća

njedra – prsa, grudi

Pozorno pročitaj tekst.

Julijana Plenča *ZIMSKA BAJKA*

Zapuhala,
zacaklila,
zasvjetlucala,
zaledila,
zainjila,
zabijelila,
zazimila zima.
Zazimila zima,
a u njedrima
snatri topla zimska bajka.

► **Odgovori na sljedeća pitanja. Piši cjelovitom rečenicom.**

- 1. O čemu pjesnikinja govori u pjesmi? Kakvo je raspoloženje pjesma izazvala u tebi?**

Pjesnikinja u pjesmi iznosi svoj doživljaj zime.

Osobni odgovor učenika.

- 2. Kojim glasom počinju riječi većine stihova u pjesmi? Navedi najmanje tri primjera.**

Riječi većine stihova u pjesmi počinju glasom z.

Npr. zapuhala, zacaklila, zasvjetlucala...

- 3. Zaokruži slova uz odgovore koje smatraš točnima. Što se postiže nizanjem istih glasova na početku stihova?**

- a) ubrzava se ritam pjesme
☒ b) pojačava se osjećaj hladnoće
 c) pojačava se osjećaj nemira
☒ d) usporava se ritam pjesme

- 4. Poveži stihove prenesenoga značenja s odgovarajućim značenjem. Izaberi jedno od objašnjenja koje smatraš točnim.**

„...a u njedrima
 snatri topla zimska bajka.”

a) Zima u grudima čuva sjećanje na ljeto.

b) Uskoro će se led otopiti.

☒ c) Duša je ispunjena ljepotom zimskoga ugođaja.

- 5. Pjesnikinja je zimi dala osobine živih bića. Zima može zalediti, zasvjetlucati... Imenuj uporabljeno stilsko izražajno sredstvo.**

Pjesnikinja je uporabila personifikaciju.

- 6. Promotri kompoziciju pjesme *Zimska bajka* i upiši riječi koje nedostaju.**

Pjesma se sastoji od _____ **jedne** _____ kitice/strofe i _____ **deset** _____ stihova.

- 7. Zaokruži slovo uz točan odgovor. Koja od navedenih rečenica najbolje opisuje ideju pjesme? Što nam pjesnikinja poručuje?**

- a) Zima je uvijek hladna i duga, ljudi se ne mogu dobro osjećati bez sunca i topline.
☒ b) Iako hladna, zima je bajkovito godišnje doba koje u sebi krije svoju ljepotu i toplinu.
 c) Zimi se ne može dugo boraviti vani, ne preostaje drugo nego čitati bajke.

U PJESNIČKOJ RADIONICI

Okušaj se u pisanju pjesme. Igraj se riječima. Prije nego što počneš samostalno pisati, riješi nekoliko zadataka koji će ti pomoći da lakše pišeš stihove.

- I. U pjesmi *Zimska bajka* prevladavaju glagoli. Izaberi jedan, neka ti posluži kao poticaj za pisanje pjesničke slike, kao što je u navedenom primjeru.

GLAGOL

PJESNIČKA SLIKA

GLAGOL

PJESNIČKA SLIKA

zapuhala

Zimski se
vjetar
poigrava pahuljama.

Osobni odgovor
učenika.

- II. Napiši asocijacije na zadane riječi. Nastavi niz i napiši **imenice** po vlastitome izboru.

Osobni odgovor učenika.

PROLJEĆE

cvrkut, trava, oblak...

LJETO

toplina, igra, sunce...

JESEN

raskoš, vjetar, boje...

- III. Napiši niz **glagola** koje možeš povezati s određenim godišnjim dobom.

Osobni odgovor učenika.

PROLJEĆE

rasti, cvasti...

LJETO

grijati, zlatiti se...

JESEN

dozrijevati, kišiti...

- IV. Napiši **epitete** (ukrasne pridjeve) kojima možeš obogatiti sliku godišnjega doba. Nastavi niz.

Osobni odgovor učenika.

PROLJEĆE

mekano, zeleno...

LJETO

zlatno, vrelo...

JESEN

bogata, kišna...

V. Sada pokušaj napisati pjesmu. Pri pisanju imaj na umu:

- **bogatstvo izraza** (biraj riječi iz napisanih nizova u prethodnim zadatcima, imenicama pridruži epitete, izraz obogati glagolima)
- **pjesničke slike** (doživljene osjetilom vida, sluha, dodira)
- **stilska izražajna sredstva** (rabi usporedbu, epitet, personifikaciju...)
- **kompoziciju pjesme** (broj kitica/strofa, broj stihova u kiticama/strofama)
- **ritam pjesme** (osim o rimi, koja nije obavezna – možeš napisati pjesmu i bez rime, ritam ovisi i o dužini stiha – broju slogova u svakome stihu te o broju stihova u kitici/strofi).

VI. Piši o onome što ti je blisko i što te okružuje, pogledaj prirodu oko sebe. Odredi motive (npr. šuma, more, livada...) i prema tome poticaju oblikuj kitice/strofe i dužinu stihova. Izaberi jedan od ponuđenih naslova, pozovi maštu i kreni – budi pjesnik/pjesnikinja!

PROLJETNA BAJKA Osobni odgovor učenika.

LJETNA BAJKA

JESENSKA BAJKA

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – **trebam pomoć (Oh!)** – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	

Karakterizacija lika govorom i postupcima

Obogaćujem rječnik

Na praznu crtu napiši jednu od riječi tako da značenje bude točno: prestravljen, pozamašan, mahnito, jaruga, zebnja, dijabetičar, stušiti, prosiktati, naprtnjača, uspentrati se.

- ▶ - stušiti – jurnuti, poletjeti prema nekom mjestu
- ▶ - prosiktati – izgovoriti u bijesu
- ▶ - naprtnjača – ruksak
- ▶ - pozamašan – ovelik, povećati
- ▶ - zebnja – zabrinutost, strah za koga ili što
- ▶ - uspentrati se – popeti se do vrha čega
- ▶ - mahnito – bijesno, ludo
- ▶ - dijabetičar – onaj koji boluje od šećerne bolesti
- ▶ - prestravljen – jako preplašen
- ▶ - jaruga – udolina na padini brijega

- KARAKTERIZACIJA LIKA GOVOROM
- KARAKTERIZACIJA LIKA POSTUPCIMA

Pozorno pročitaj tekst.

Nada Mihaljević

Junaci prašnjavog tornja (ulomak)

Spas u zadnji čas

Pero se osvrnuo i ugledao onog krupnog mrkog tipa iz Zlatkove zgrade kako grabi prema njima. Snažno je mahao rukama kao da pokušava veslati kroz zrak, dok mu se znoj cijedio niz obraze. Puhao je i stenjao teško vukući svoju pozamašnu tjelesinu uzbrdicom.

– Bježite! – uzviknuo je iznenada Pero.

Miro i Katalena na tren su ga u čudu pogledali, ali već su sljedećeg trenutka panično trčali za njim kao da im životi o tome ovise. Nisu stigli ništa pitati; dovoljan im je bio

jedan pogled na Perino prestravljeno lice, pa da shvate da je ovo doista izvanredna situacija i da nema vremena za objašnjavanja. Pero se tek jednom osvrnuo da provjeri slijede li ga prijatelji, a onda nastavio mahnito trčati stazom. Teško je disao jer se staza na tom dijelu strmo uspinjala, ali kad je stigao do prvog križanja, pričekao je prijatelje i bez riječi im pokazao šumski puteljak koji je vodio na drugu stranu brda. Shvatili su ga i brzo prekoračili zaštitnu ogradicu, no nisu krenuli puteljkom kroz šumu, nego se stuštili nizbrdicom između rijetkih stabala i zavukli se u jarugu koja ih je odlično

sakrivala od pogleda sa staze. Još uvijek teško dišući, pritajili su se na podlozi od lišća i mahovine i stali napeto osluškivati. Nije potrajalo dugo, a na stazi koja se nalazila točno iznad njihovih glava začuli su se teški koraci, a zatim i kašljanje, puhanje i gundanje:

– Prokleta dječurlija! – stenjaao je Mrki.

Pero je problijedio i samo očima dao znak prijateljima da se ne miču. Nije im trebalo nikakvo drugo upozorenje. Bili su ukočeni od straha. Tek kad su koraci odmaknuli, a kašljanje utihnulo, Miro se s nelagodom promeškoltio i tiho rekao:

– Moram jesti!

– Što? – dahnula je Katalena gledajući ga u nevjerici.

I Pero ga je pogledao, ali s mnogo više zabrinutosti nego iznenađenja.

– Gdje ti je ruksak? – pitao je sa zebnjom u glasu.

– Ostao je dolje kod kolibe. Spustio sam ga pored sebe upravo kad se tip pojavio, a onda smo počeli trčati...

– Nemaš ništa u džepu?

– Ne, sve su mi stvari u ruksaku, i sendvič i bomboni.

– Dobro, što je vama dvojici? – prosiktala je Katalena – Hoćete li im objasniti tko je ovaj tip, zašto bježimo pred njim i zašto vi sad razgovarate o jelu?!

Pero je duboko uzdahnulo i nervozno se počeo šao iza uha.

Miro je dijabetičar. Kad mu padne šećer, mora brzo nešto pojesti, zato uvijek sa sobom nosi nešto slatko – rekao je ogledavajući se oko sebe, kao da se nada da će na granama grmlja ugledati nešto jestivo. Uzalud, jer je još bilo prerano za kupine koje bi inače mogle poslužiti u ovakvoj situaciji.

Katalena se naglo uozbiljila.

– Što će se dogoditi ako... – nije stigla dovršiti pitanje jer je Pero uplašeno odmahnuo glavom, dajući joj time do znanja da je bolje da i ne pomišlja na to.

– Moramo se vratiti. – rekao je Pero.

Mogao se samo nadati da je Mrki odustao.

– Možeš li hodati?

– Nisam posve siguran. – rekao je Miro i slabašno se osmjehnuo. Ruke su mu se sad već vidljivo tresle.

– Ovako ćemo! – brzo odluči Pero. – Vi ostanite ovdje, a ja idem otrčati po tvoj ruksak.

Drži se, stari!

– Što da ja radim? – trudeći se da ne pokazuje uznemirenost upitala je Katalena.

– Ne možeš ništa, samo ostani s njim. – dobacio je Pero prije nego što je jurnuo iz zaklona.

A potrčao je kao da ga sada ganja dvostruko opasniji neprijatelj. Bio je svjestan da mora srušiti sve svoje brzinske rekorde jer s ovim neprijateljem nema šale. Miro je morao ubrzo dobiti nešto za jelo. Ako mu razina šećera u krvi nastavi padati, sljedeća je faza nesvjestica, a zatim koma. (...)

Grane su ga šibale po obrazima, a nisko grmlje plelo mu se oko nogu, ali svejedno je jurio ne sustajući. Približio se kolibi s gornje strane. Mrkog nije bilo na vidiku. (...) Doslovno se strmoglavio pred vrata kolibe, zgrabio prijateljevu naprtnjaču pa se uspenrao natrag na brdo.

Nakon čitanja. Piši cjelovitom rečenicom.

1. Navedi imena likova koji sudjeluju u radnji ulomka.

Pero

Miro

Katalena

Mrki

2. Dječak Pero jako je uznemiren. Pronađi u tekstu dijelove rečenica koji govore o Perinu izrazu i boji lica pa ih prepisi na prazne crte.

„...prestravljeno lice,”

„Pero je problijedio...”

3. Zaokruži slova uz točne odgovore. Što saznaješ o Mrkom? Kako izgleda? Koje osobine posjeduje?

a) vitak je i brz

b) opasan je, djeca ga se boje

c) krupne je tjelesne građe

d) miroljubiv je i voli djecu

e) prema djeci je neprijateljski raspoložen

4. Poredaj navedene događaje redoslijedom kojim su se dogodili tako da u kružice upišeš brojke od 1 do 6.

Katalena i Miro preskaču
zaštitnu ogradu.

2.

Miro se počeo meškoljiti,
kaže da mora jesti.

3.

Pero objašnjava Kataleni zašto
Miro mora nešto pojesti i o kojoj
se bolesti radi.

4.

Pero je uspio doći do prijateljeva
ruksaka.

6.

Mrki pokušava uhvatiti Peru.

1.

Katalena ostaje paziti na
prijatelja Miru.

5.

5. Zašto je Miro u opasnosti? Objasni.

Miro je u opasnosti jer je dijabetičar pa mora brzo nešto pojesti kako mu ne bi pao šećer u
krvi, a ruksak s hranom ostao je kod kolibe.

6. Na prazne crte napiši što je Miro imao u ruksaku.

sendvič

bomboni

7. Pozorno pročitaj sljedeću rečenicu.

Pero je bio *svjestan da mora srušiti sve svoje brzinske rekorde jer s ovim neprijateljem nema šale.*

Zakruži slovo uz točan odgovor. Na kojeg se *neprijatelja* misli?

a) pomanjkanje tjelesne kondicije

b) svađa s prijateljem

☒ c) šećerna bolest

d) ljutnja odraslih

8. Miro se počeo loše osjećati. Na temelju kojih se vanjskih znakova to može zaključiti? Zaokruži slovo uz točne odgovore.

- a) Uhvatio ga je kašalj. ☒ c) Ruke mu se tresu. e) Uplašeno odmahuje glavom.
☒ b) Slabašno se osmjehuje. d) Neprestano žmirka. f) Na licu mu se pojavio osip.

9. Kako se osjećala Katalena kada je ostala sama s Mirom? Čega ju je bilo strah?

Katalena se osjećala uznemireno kada je ostala sama s Mirom. Bojala se da se Miri ne pogorša zdravstveno stanje.

10. Na koji se način Pero pobrinuo za svojeg prijatelja? Što zaključuješ na temelju njegovih riječi i postupaka? Objasni.

Pero se za svojeg prijatelja izložio opasnosti. Iako ga je bilo strah da ga Mrki ne ulovi, vratio se po Mirin ruksak do kolibe. Na temelju Perinih riječi i postupaka zaključujem da je požrtvovan i spreman na sve kako bi pomogao prijatelju.

11. Pomažeš li i ti svojim prijateljima i bližnjima? Kako se tada osjećaš? Napiši odgovore u svoju bilježnicu.

KARAKTERIZACIJA LIKA GOVOROM – na temelju govora lika saznajemo više o njegovim osobinama, ponašanju i obrazovanju.

KARAKTERIZACIJA LIKA POSTUPCIMA – prikazivanje osobina lika na temelju njegova ponašanja i postupaka te odnosa prema drugim likovima.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.

Neknjiževni tekst

Prije čitanja

👉 **Vučedolska kultura** – nastala oko 3000 godina pr. Kr. nazvana je po nalazištu Vučedolu na Dunavu pokraj Vukovara. U isto je vrijeme postojala kultura Sumerana u Mezopotamiji i Staro carstvo u Egiptu (Doba piramida).

Obogaćujem rječnik

Poveži navedene riječi s njihovim objašnjenjem. Na crtu napiši brojku odgovarajućega pojma.

▶ 1. keramika	4. _____ vještina obrade metala (npr. bronce)
▶ 2. arheologija	1. _____ lomljiv materijal koji se dobiva pečenjem gline (ljepljive zemlje)
▶ 3. lokalitet	5. _____ građevina posvećena kakvu božanstvu
▶ 4. ljevački zanat	7. _____ provedba vjerskih svečanosti
▶ 5. hram	6. _____ osoba koje se brine o obredima u nekim kulturama, mag
▶ 6. vrač (šaman)	3. _____ mjesto na kojem se što traži, na kojem je što pronađeno
▶ 7. obred	2. _____ proučavanje civilizacija i života ljudi u prošlosti na temelju ostataka, spomenika i predmeta

Posuda u obliku ptice iz Vučedola

Posuda u obliku ptice s nalazišta na Vučedolu jedna je od najzanimljivijih keramičkih posuda iz ranijega metalnog doba s prostora Hrvatske. Pronađena je pri arheološkim iskapanjima 1938. godine i otada se čuva u Arheološkome muzeju u Zagrebu. Tijekom godina uvriježilo se mišljenje da posuda

• NEKNJIŽEVNI TEKST

prikazuje golubicu, a tek je nedavno dokazano da je zapravo riječ o jarebici. Ta se ptica usko povezuje sa štovanjem indoeuropskoga boga vatre i ljevačkoga zanata. Pronađeni nalazi s područja Gradac, koji je smješten na lokalitetu Vučedol, daju cjeloviti prikaz razvoja proizvodnje metala tijekom 3. tisućljeća prije Krista. Upravo je na tome području pronađena najstarija ljevaonica bronce i hram posvećen bogu ljevarstva. Novija istraživanja arheologa dokazala su da se ta posuda koristila u obredima koje je predvodio mjesni vrač (šaman). Obredi su bili posvećeni bogu vatre i ljevarstva koji ima iste značajke kao kasniji grčki bog vatre Hefest. U prvoj polovici rujna 2002. arheolozi su pronašli ostatke još jedne slične posude. Buduća bi istraživanja mogla pokazati da su takve posude bile u čestoj uporabi u Vučedolu u kojemu je tada živjelo oko 3000 stanovnika.

(Gračanin, H.; Malus, I.; Tomorad, M. 2004. *Povijesna čitanka za 5. razred osnovne škole*. Meridijani. Samobor.)

Nakon čitanja. Piši cjelovitom rečenicom.

1. Kako se zove nalazište na kojemu je pronađena posuda u obliku ptice?

Nalazište na kojemu je pronađena posuda u obliku ptice zove se Vučedol.

2. Navedi koje su dvije kulture postojale u isto vrijeme (oko 3000. pr. Kr.) kada i Vučedolska kultura.

1. Sumerani

2. Egipćani

3. Zaokruži slovo uz točan odgovor.

Posuda u obliku ptice napravljena je:

- a) od drveta
- b) od metala
- ☒ c) od keramike
- d) od kamena.

4. Odredi točnost tvrdnje tako da zaokružiš točno ili netočno.

a) Dugo se vremena smatralo da posuda prikazuje vrapca.

TOČNO

NETOČNO

b) Istraživanja su dokazala da je to jarebica.

TOČNO

NETOČNO

5. Dopuni tekst.

Najstarija ljevaonica bronce i hram posvećen bogu ljevarstva, _____ pronađeni su na području koje se zove Gradac _____.

Vrač (šaman) _____ je predvodio obrede u kojima se koristila posuda u obliku ptice.

Bog vatre i ljevarstva ima iste značajke kao grčki bog vatre Hefest _____.

U Vučedolu je tada živjelo oko 3000 _____ stanovnika. Godine 2002.

arheolozi _____ su pronašli ostatke još jedne slične posude.

6. Zaokruži onaj dio tvrdnje koji smatraš točnim. Sve se tvrdnje odnose na tekst *Posuda u obliku ptice iz Vučedola*.

- a) Tekst je pisan / nije pisan hrvatskim standardnim jezikom.
 b) Sadrži / ne sadrži povijesne činjenice.
 c) U tekstu se *pojavljuju* / ne pojavljuju se književni likovi.
 d) *Obiluje* / ne obiluje osjećajima i osobnim zapažanjima.
 e) U tekstu se *može* / ne može odrediti slijed događaja.

NEKNJIŽEVNI TEKST – za razliku od **književnih tekstova** (pjesme, priče, bajke, pripovijetke, romani...) u kojima se riječi upotrebljavaju na slikovit način te iznose osjećaji, sadrže radnju i likove, **neknjiževni tekstovi** iznose informacije na objektivni (neosoban) način. Neknjiževni su tekstovi: tekstovi u udžbenicima, novinski članci, upute za uporabu, recepti i sl.

7. S obzirom na navedeno odredi kojoj vrsti pripada tekst *Posuda u obliku ptice iz Vučedola*.

Tekst Posuda u obliku ptice iz Vučedola pripada neknjiževnomu tekstu.

8. Napiši u bilježnicu neknjiževni tekst o zanimljivosti / o zanimljivostima (prirodne, povijesne ili kulturne) svojega zavičaja.

PROVJERAVAM SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE

znam (Hura!) – trebam pomoć (Oh!) – ne znam (Joji!)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

Obogaćujem rječnik

U lekcijama iz književnosti susreo/susrela si se s novim riječima u rubrici *Obogaćujem rječnik*. Nakon što riješiš zadatke određene lekcije, potruđi se i upiši značenje novih riječi na prazne crte. Tako stvaraš svoj rječnik.

- ▶ arheologija (RB, str. 131) – proučavanje civilizacija i života ljudi u prošlosti na temelju ostataka, spomenika i predmeta
- ▶ dijabetičar (RB, str. 126) – onaj koji boluje od šećerne bolesti
- ▶ ekologija (RB, str. 112) – znanost o suživotu organizama u prirodi, o njihovu djelovanju na okoliš i okoliša na njih
- ▶ herpetologija (RB, str. 112) – grana zoologije koja se bavi gmazovima (zmijama, kornjačama, gušterima i dr.)
- ▶ hram (RB, str. 131) – građevina posvećena kakvu božanstvu
- ▶ inženjer (RB, str. 114) – osoba s višom ili visokom stručnom spremom iz tehničkih, prirodnih i srodnih znanosti
- ▶ inje (RB, str. 122) – naslaga bijeloga leda na travi, granama drveća
- ▶ jaruga (RB, str. 126) – udolina na padini brijega
- ▶ keramika (RB, str. 131) – lomljiv materijal koji se dobiva pečenjem gline (ljepljive zemlje)
- ▶ krijumčar (RB, str. 110) – onaj koji krijumčari, nedopušteno prenosi (u svrhu zarade) određenu robu: piće, cigarete, životinje...
- ▶ kriomice (RB, str. 98) – potajno, krišom
- ▶ krtičnjak (RB, str. 98) – hrpica zemlje koju je na površinu izbacila krtica
- ▶ lahor (RB, str. 103) – posve lagan vjetar
- ▶ lokalitet (RB, str. 131) – mjesto na kojem se što traži, na kojem je što pronađeno
- ▶ ljevački zanat (RB, str. 131) – vještina obrade metala (npr. bronce)
- ▶ milostinja (RB, str. 98) – ono što se iz milosrđa daje siromahu
- ▶ naprtnjača (RB, str. 126) – ruksak
- ▶ naum (RB, str. 122) – namjera
- ▶ naumiti (RB, str. 122) – namjeravati, imati u planu

- ▶ njedra (RB, str. 122) – prsa, grudi
- ▶ obred (RB, str. 131) – provedba vjerskih svečanosti
- ▶ pozamašan (RB, str. 126) – ovelik, poveći
- ▶ prepredeno (RB, str. 98) – lukavo
- ▶ presahnuti (RB, str. 98) – ostati bez vode
- ▶ prestravljen (RB, str. 126) – jako preplašen
- ▶ prosikati (RB, str. 98 i 126) – izgovoriti u bijesu
- ▶ retrovizor (RB, str. 110) – ogledalo na motornim vozilima, omogućuje vozaču pregled stanja na kolniku iza i pokraj njega
- ▶ snatriti (RB, str. 122) – maštati, sanjati
- ▶ staja (RB, str. 98) – gospodarska zgrada u kojoj se drže goveda, štala
- ▶ stušiti (RB, str. 126) – jurnuti, poletjeti prema nekom mjestu
- ▶ suton (RB, str. 95) – polumrak između zalaska sunca i početka noći
- ▶ uspenirati se (RB, str. 126) – popeti se do vrha čega
- ▶ vrač (šaman) (RB, str. 131) – osoba koja se brine o obredima u nekim kulturama, mag
- ▶ zebnja (RB, str. 126) – zabrinutost, strah za koga ili što
- ▶ zdenac (RB, str. 98) – bunar
- ▶ zlatnik (RB, str. 98) – novac izrađen od zlata
- ▶ žal (RB, str. 95) – obala mora izložena stalnom djelovanju valova

Bilješke

[illegible]